

Gorenjski Glas

PETEK, 29. OKTOBRA 2021

LETO LXXIV, ŠT. 86, CENA 2,00 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Na poti v najslabše stanje epidemije

Minister Janez Poklukar bo, če bo na oddelkih za intenzivno nego zasedenih od 160 do 180 postelj, predlagal vsaj delno zaprtje družbe. A temu se še lahko izognemo. »PCT-ukrep učinkuje, a le, če ga izvajamo in uporabljamo vsi.« Minister je pozval tudi k cepljenju in doslednemu nošenju zaščitnih mask. Šolarji se bodo samotestirali dvakrat na teden, zaposleni na 48 ur.

S. K., A. B., M. A.

Ljubljana, Kranj – Po besedah ministra za zdravje Janeza Poklukarja gremo v najslabše stanje epidemije, odkar se spopadamo s covidom-19. Sredi tedna so bile zasedene zmogljivosti na navadnih covidnih oddelkih v bolnišnicah, postelje na intenzivni negi so bile zasedene 92-odstotno. Skupno je oskrbo v bolnišnicah potrebovalo čez petsto covidnih bolnikov, od tega več kot 130 v intenzivni negi.

Kot covidni bolnišnici sta znova začeli delovati bolnišnici v Sežani in Topolšici, skupaj jih je v državi 15. »Danes bomo omejili izvajanje vseh nenujnih programov v bolnišnicah in povečali kapacitete v navadnih in intenzivnih posteljah za covidne bolnike, to nam narekuje epidemija,« je napovedal minister Poklukar. Zdravstvene delavce bo treba preporazporediti. Ko bo na intenzivni negi med 160 in 180 bolnikov, bo minister vladi predlagal vsaj delno zaprtje

družbe. »Zaradi nizke precepljenosti smo na prelomni točki, kajti lahko se nam zgodi scenarij iz Bergama. Situacija je tako resna,« je opozoril. Minister vsemu temu v izobig sporoča prebivalcem, naj sledijo ukrepom, da zavezimo epidemijo. »Nikoli ne bom oporekal svobodi razmišljanja in kritiki na strpen in človeka sprejemljiv način. Kot predstavnik zdravstva pa je moja naloga, da zaščitim življenja ljudi in zdravstvene delavce.«

► 2. stran

Zaradi povečevanja števila postelj na covidnih oddelkih bodo omejili izvajanje vseh nenujnih programov v bolnišnicah in povečali število navadnih postelj in postelj za intenzivno nego za covidne bolnike. / Foto: Gorazd Kavčič, arhiv Gorenjskega glasa

Podjetje EKWB zlata gazela

Komendsko podjetje EKWB je postalo letošnja zlata gazela, tretje najboljše hitro rastoče podjetje pa je Marmor Hotavlje.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Družba Dnevnik je v torek v Narodni galeriji razglasila najboljša hitro

rastoča podjetja v Sloveniji. Na jubilejnim, dvajsetem izboru zlatih gazel Slovenije je zmagalo podjetje EKWB. Družba s sedežem

v Komendi posluje v 139 državah in so prvi na svetu na področju razvoja in proizvodnje komponent za sistem vodnega hlajenja zmogljivih računalnikov po meri.

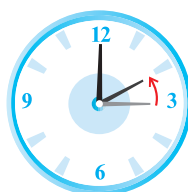
Podjetje danes šteje več kot dvesto zaposlenih, lani pa so zabeležili 38,5 milijona evrov prihodkov in 82.364 evrov dodane vrednosti na zaposlenega, kar znaša skoraj dvakratnik slovenskega povprečja.

Kot so zapisali v obrazložitvi, podjetje z mislijo delati boljši svet premika meje mogočega in pušča pečat promocije slovenske tehnologije tudi zunaj meja Slovenije.

► 6. stran

Nagrado je iz rok predsednika republike Boruta Pahorja prevzel Edvard König / Foto: Luka Cjuha, Dnevnik

Ure za eno uro nazaj

Ta konec tedna, v noči s sobote na nedeljo, bomo prešli nazaj na srednjeevropski pasovni čas. Ob treh ponoči bomo urine kazalce pomaknili za eno uro nazaj, na drugo uro. Noč bo torej eno uro daljša.

Snovanja

od 21. do 26. strani

Širok in pester izbor hladilnikov in zamrzovalnikov, ki so na voljo takoj.

Takojšnja odprema ali prevzem aparata na zalogi.

LIEBHERR

NA VOLJO TAKOJ

www.etis.si

Vabljeni v prenovljeni salon ETIS Kranj.

Ljubljanska c. 30
Kranj

ETIS 30 LET

GORENJSKA

Predstavili obnovo ceste na Jezerskem

Direkcija za infrastrukturo v sodelovanju z Občino Jezersko načrtuje nadaljevanje rekonstrukcije ceste na Zgornjem Jezerskem v dolžini 1700 metrov z vso potrebno infrastrukturo, kot so pločniki in kolesarske poti.

4

GORENJSKA

Jenkova nagrada Nini Dragičević

V sredo zvečer, na dan 186. obletnice pesnikovega rojstva, so v Kranju podelili letošnjo Jenkovo nagrado za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let. Prejela jo je odlična pesnica aktualnega časa Nina Dragičević.

5

EKONOMIJA

Veliko pomanjkanje delavcev, vse več tujih

Brezposelnost v Sloveniji je že skoraj na ravni iz leta 2008, ko je bila najnižja. Pomanjkanje kadrov je veliko, vse več je tujih delavcev. Njihov delež med delovno aktivnim prebivalstvom je že dvanajst odstotkov.

9

SNOVANJA

In banka je muzej postala

V Muzeju bančništva Bankarium ne spoznavamo le zgodovine hranilnic in bank na Slovenskem, ampak se tudi učimo upravljanja osebnih financ. Pa kakšen spomin na nekdanje »šparovčke« nam tudi ne uide.

24–26

VREME

Danes in jutri bo pretežno jasno. V nedeljo bo spremenljivo do pretežno oblačno. V ponedeljek bo oblačno in deževno.

0/13 °C

jutri: pretežno jasno

Praznična dneva

V nedeljo je dan reformacije, v ponedeljek dan spomina na mrtve.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Dan reformacije, ki je v Sloveniji državni praznik od leta 1992 dalje, ni le »praznik slovenske duhovne omike in kulture vobče, temveč tudi kot dan slovenske narodnostne identitete«. Praznujemo ga 31. oktobra, na dan, ko je leta 1517 Martin Luther zahteval prenovo cerkve. Ena od njegovih 95 zahtev je bila tudi ta, da vsi verniki berejo Sveto pismo v maternem jeziku. V to je verjel tudi Primož Trubar, osrednja osebnost reformacije na Slovenskem, in začel pisati knjige v slovenskem jeziku, leta 1550 je izdal prvi knjigi v slovenskem jeziku, Abecednik in Katekizem.

Osrednja državna proslava ob dnevu reformacije bo danes, v petek, zvečer v Kulturnem domu Krško, slavnostni govornik bo minister za kulturo Vasko Simoniti. Na TV Slovenija bodo

posnetek prireditve predvajali na praznični dan, v nedeljo, ob 20. uri.

Dan spomina na mrtve, kot ga imenujejo od leta 1989 dalje, je posvetna različica krščanskega praznika vsi sveti. Na ta dan potekajo po državi številni verski obredi in komemoracije, ljudje ob grobovih počastijo spomin na umrle, položijo cvetje, prižgejo sveče ...

V državnem statističnem uradu so ob dnevu spomina na mrtve zbrali nekaj podatkov o številu umrlih v lanskem letu. Kot navajajo, je lani v Sloveniji umrlo 24.016 prebivalcev, kar je bilo 3428 več kot leto prej in 3795 več, kot povprečno na leto v obdobju 2015–2019. Presežna umrljivost je bila posledica epidemije novega koronavirusa, visoka je bila zlasti novembra in decembra. Lani umrli so bili v povprečju stari 79,2 leta, kar je bilo 1,1 leta več kot leto prej in 22 let več kot leta 1954.

Status mestne občine ostal brez podpore

Ljubljana, Jesenice – Odbor Državnega zbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo v sredo ni podprl novele zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij, ki bi Jesenicam omogočala pridobitev statusa mestne občine. V obravnavo v Državni zbor gre tako predlog novele, po katerem bi lahko status mestne občine pridobila Občina Krško, dopolnila, da bi ta status lahko pridobili tudi občini Jesenice in Brežice, pa odbor ni vključil v predlagane spremembe zakona. Dopolnilo k predlogu zakona za podelitev statusa mestne občine Jesenicam je sicer v ponedeljek vložila poslanska skupina SAB.

Termini cepljenj proti gripi

Jesenice – Iz Zdravstvenega doma (ZD) Jesenice so obvestili, da bodo cepili proti gripi prihodnji torek od 8. do 18. ure in prihodnjo sredo od 8. do 13. ure. Razpisani termini za cepljenje v ZD Jesenice v novembru so še v ponedeljek, 8. novembra, od 8. do 13. ure, v sredo, 10. novembra, od 8. do 14. do 18. ure, v ponedeljek, 15. novembra, od 8. do 13. ure in v sredo, 17. novembra, od 14. do 18. ure. Proti gripi bodo cepili tudi v Zdravstveni postaji Žirovnica prihodnjo sredo od 14. do 18. ure in v Zdravstveni postaji Kranjska Gora prihodnji četrtek od 14. do 18. ure.

Radovljiska izpostava ZZZS na začasni lokaciji

Radovljica – Iz kranjske območne izpostave Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZVS) so sporočili, da bodo novembra začeli obnavljati poslovne prostore v izpostavi v Radovljici. Zaradi obnove bo izpostava od 2. novembra do predvidoma konca maja 2022 delovala na začasni lokaciji v poslovnih prostorih na Prešernovi 11 v Radovljici. Uradne ure in poslovni čas izpostave ostajajo nespremenjeni, enako velja tudi za elektronske in telefonske kontakte zaposlenih v izpostavi. Kot so še sporočili, bodo poslovni prostori po obnovi mnogo funkcionalnejši in prijaznejši za stranke in zaposlene.

Zdaj smo na poti v najslabše stanje epidemije

◀ 1. stran

Minister je poudaril, da PCT-ukrep učinkuje, a le, če ga izvajamo in uporabljamo vsi. Znova je pozval tudi k cepljenju, doslednemu nošenju zaščitnih mask, kar »nas v tem trenutku edino lahko reši«, in kot tudi ugotavlja, smo na t. i. mehurčke pri druženju že zdavnaj pozabili.

Razmere na Jesenicah in Golniku

V jeseniški bolnišnici so v sredo zdravili 14 covidnih bolnikov na bolniškem oddelku in štiri v intenzivni terapiji. »Kaj več jih v tem trenutku pri nas ne moremo obravnavati – na intenzivni terapiji so posteljne kapacitete polne, na oddelku imamo dve prosti postelji. Dolgo smo imeli dnevno hospitaliziranih okrog deset bolnikov, sedaj smo ves čas na številki 14. Praviloma covidne kapacitete širimo po direktivi (sklepu) ministrstva za zdravje. Ker nimamo rezerve kadra, lahko covidni oddelek širimo le še na račun drugih programov,« so sporočili iz jeseniške bolnišnice.

Na Kliniki Golnik so imeli v sredo 28 covidnih bolnikov na navadnem oddelku (med njimi 13 polno cepljenih in en delno cepljen), šest bolnikov pa na intenzivnem oddelku (od tega dva cepljena).

Vodja strokovne svetovalne skupine za covid-19 doc. dr. Mateja Logar je povedala, da sicer res veliko ljudi zbolijo za blago obliko koronavirusne bolezni, a žal ne morejo vnaprej določiti, pri katerih pa bo bolezen imela težji potek.

Vladni ukrepi

Vlada je na sredini seji dopolnila odlok o izpolnjevanju pogoja PCT (preboleli, cepljeni, testirani) za zaježitev širjenja okužb s koronavirusom, ki začne veljati v ponedeljek. Uvaja se redno presejalno testiranje pri vseh izvajalcih zdravstvene dejavnosti in pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev v breme stroškov državnega proračuna.

Testiranje s testi HAG za samotestiranje bo veljalo za vse osnovnošolce, dijake in študente, pogostnost samotestiranja zanje se poveša na dvakrat tedensko s pravico do uporabe desetih brezplačnih testov za samotestiranje. Samotestiranje je potrebno tudi za udeležbo v športnih

Minister za zdravje Janez Poklukar / Foto: arhiv Gorenjskega glasa

programih, športno-rekreativnih dejavnostih in za obšolske dejavnosti, in sicer ne glede na starost učenca in dijaka. Za opravljanje dela se poveša pogostnost presejalnega testiranja s testi HAG za samotestiranje na vsakih 48 ur.

Tudi ob izpolnjenem pogoju PC bo uporaba zaščitne maske obvezna v dejavnosti zdravstva, izobraževanja in socialnega varstva ter v dejavnostih in pri nudenju vseh storitev, kjer prihaja do medosebne stika.

Strožji nadzor preverjanja pogoja PCT

Tudi gospodarski minister Zdravko Počivalšek je opozoril, da ne smemo več ignorirati naraščajočega števila obolelih. Sklical je inšpekcijske službe in naročil strožji nadzor lokalov. Na Twitterju je še sporočil, da je govoril z zbornicami, ki povezujejo gospodarstvo. »Skupaj bomo pozvali nosilce gospodarskih dejavnosti, njihove zaposlene in potrošnike k doslednemu spoštovanju pogoja PCT. Delimo zaskrbljenost in se strinjamo, da moramo storiti vse, kar je v naši moči, da preprečimo ponovno zapiranje aktivnosti. Če bomo izigrali pravila, bo edina alternativa t. i. lockdown.«

V Kranju 42 odstotkov testov pozitivnih

Sredi tedna smo v državi potrdili 3166 novih okužb s koronavirusom, delež pozitivnih izvidov PCR-testov je bil 38-odstoten. Več okužb (3428) smo imeli samo petega januarja letos. Naj ponazorimo s podatkom iz Zdravstvenega doma Kranj, kjer so v ponedeljek opravili 297 PCR-testov (235 odraslih in

62 otrok), od tega je bilo 42 odstotkov testov pozitivnih (92 odraslih in 34 otrok).

Cepljenih z enim odmerkom cepiva proti covidu-19 je v državi 56 odstotkov populacije, polno cepljenih 53 odstotkov. Nad 18. letom starosti je s prvim odmerkom cepiva cepljenih 66 odstotkov, polno cepljenih 63 odstotkov.

Cepljenje na Jesenicah

Zdravstveni dom Jesenice bo novembra organiziral cepljenje proti covidu-19 tri četrtke zapored: 4., 11. in 18. novembra, vsakič od 14. do 18. ure, s cepivom proizvajalca Pfizer (prvi, drugi in tretji odmerek).

Hitri antigeni in PCR-testi tudi v Preddvoru

Sredi letošnjega oktobra je v Domu krajanov Preddvor oziroma preddvorskem kulturnem domu začela delovati točka za hitro testiranje in PCR-teste. Možnost testiranja je vsak ponedeljek in petek med 12. in 17. uro. Točka deluje pod okriljem Ambulante Košir, za testiranje pa predhodno naročanje ni potrebno. Nudijo pa tudi možnost dogovora za individualni termin (dosegljivi so na telefonski številki 068 161 084), če vam omenjeni ne ustreza. Cena testa na lokaciji je 9,50 evra, če pa spadate v kritično infrastrukturo, lahko test opravite brezplačno. Za PCR-test pa boste odšteli osemdeset evrov, so še zapisali na spletni strani občine.

Danes množično cepljenje v Bohinju

Danes, v petek, pa za občane Bohinja v zdravstvenem domu v Bohinjski Bistrici organizirajo množično

cepljenje; tako za naročene kot za tiste, ki se niso predhodno naročili. Med 14.30 in 15. uro bodo z drugim odmerkom cepili že naročene občane, med 15. uro in 15.30 pa nenaročene, tako s prvim kot s tretjim odmerkom. Cepili bodo samo s cepivom proizvajalca Pfizer.

Posebej vabijo na tretji, poživitevni odmerek, predvsem osebe, stare 65 let in več, in ranljive kronične bolnike ne glede na starost. Priporočen presledek med osnovnim cepljenjem in tretjim, poživitvenim odmerkom je vsaj šest mesecev.

V Naklem ukinjeno testiranje

Zdravstveni zavod Zdravje nam je v dvorani Janeza Filipiča v Naklem zaključil več kot osem mesečno redno nedeljsko testiranje s hitrimi antigenimi testi, ker je zanimanje zamrlo. Zadnje tri nedelje so opravili po manj kot trideset testov, na vrhu tretjega vala pa so testirali tudi več kot desetsto ljudi.

Testiranje in izdajanje potrdil v Kranju

Poročali smo že, da Zdravstveni dom Kranj novembra ne bo več izvajal hitrih antigenih testov v kranjskem Globusu, naročnike ZD Kranj bo prevzela Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj, kjer v zabojniku na dvorišču izvajajo testiranje vsak delovnik med 7. in 15. uro. Z novembrom ZD Kranj tudi ne bo več izdajal potrdil o testiranju in cepljenju v zabojniku v atriju zdravstvenega doma. Osebe potrdilo lahko prejmejo ob cepljenju v cepilnem centru, sicer pa ga lahko kadarkoli prenesejo s portala zVem brezplačno z uporabo digitalnega potrdila ali pa ga ob plačilu dveh evrov natisnejo v lekarnah.

Epidemiološki zemljevid

Evropski center za obvladovanje in preprečevanje bolezni je objavil posodobljen epidemiološki zemljevid, na katerem Slovenija, vse tri baltske države in Romunija ostajajo označene s temno rdečo barvo, kar pomeni najslabšo epidemiološko sliko. S to barvo sta po novem v celoti obarvani tudi Hrvaška in Bolgarija. Temno rdeči so tudi južni del Irške, del Belgije, sever Grčije, del Avstrije (Salzburška in Predarlška) ter del Slovaške in Poljske.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme JUSTI GOLOB iz Kamnika.

Protest potekal tudi v Kranju

V sredo, ko je po Sloveniji potekalo več manjših shodov proti PCT-pogoju in vladi, so se protestniki zbrali tudi na Slovenskem trgu v Kranju.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Po naši oceni se je slabih dvesto Kranjčanov (policija jih je našela pol manj) predvčerajšnjim odzvalo pozivu svojega someščana, predsednika stranke Resni.ca in mestnega svetnika Zorana Stevanovića, naj se nasprotniki obvezujočega PCT-pogoja in aktualne vlade namesto na tradicionalnem sredinem protestu v Ljubljani tokrat istočasno podajo na trge dvanajstih večjih slovenskih mest. »Da bi dosegli končne cilje, to je odprava obvezujočih ukrepov in odstop vlade, je treba pritisk stopnjevati. Zato vas vabimo, da v sredo ob 15. uri naredimo protest vseh protestov,« je na Facebooku vabil Stevanović. »Tokrat gremo na naše trge! Na tak način se nas lahko zbere pol milijona!« so ob videu pripisali v stranki Resni.ca. Odziv je bil majhen, saj se je po štetju policije na neprijetnih shodih po vsej državi zbralo dobrih tisoč ljudi, največ v Ljubljani – štiristo. Kranjski shod na Slovenskem trgu je potekal mirno in pod budnim očesom policistov v uniformah in civilu. Ozračje je za kratek čas nekoliko razgrel mimoidoči, ki se ni strinjal s protestniki in jih je glasno ozmerjal. Med udeleženci je bil tudi

Foto: Simon Šubic

Na Slovenskem trgu v Kranju se je v sredo popoldan zbralo nekaj več kot sto protestnikov.

Stevanović, ki je za Gorenjski glas dejal, da so se za več istočasnih protestov odločili zaradi večjega učinka in pritiska pa tudi negotovosti, kako bodo shodi potekali v prihodnje. Na očitek, da shoda niso prijavili, je odgovoril: »Organizator shoda je ljudstvo, mi smo le prenašalci sporočila. Nismo organizator. Gre pa v bistvu za zelo minoren prekršek; ob stotih milijardah evrov, ki so spolzele skozi kriminal, se je o tem brez pomena pogovarjati.« Nad udeležbo shoda v Kranju, pravi, je bil celo pozitivno presenečen in je

prepričan, da se bo udeležba iz protesta v protest izboljševala. Shod se je sicer končal okoli 19. ure, še pred tem pa so se protestniki sprehodili po pločniku in čez prehode za pešce od Slovenskega trga do nebotičnika in nazaj. S policije so kasneje sporočili, da javni shod v Kranju ni bil prijavljen, zato so varnostne ukrepe izvajali policisti. »Shoda se je udeležilo okoli sto oseb. Večino časa se je odvijal na Slovenskem trgu in v ožji okolici tega kraja. Minil je mirno in strpno, z nekaj oviranja prometa, ko je množica po prehodih

za pešce prečkala ceste. Za hojo so uporabljali pločnike. Promet so v času shoda urejali policisti,« so razložili. Sporočili so še, da zbirajo obvestila zoper organizatorja shoda zaradi kršitve predpisov o javnih zbiranjih in zoper osebo, ki je pozivala k oviranju prometa. »V dveh primerih je bilo izrečeno še opozorilo zaradi hupanja z osebnim avtomobilom. Če bodo z nadaljnjim zbiranjem obvestil ugotovljene še druge posebnosti, jih bodo policisti preverili in v primeru kršitev tudi ukrepali,« so še pojasnili.

k

KOMENTAR
CVETO ZAPLOTNIK

Svetovni dan varčevanja

V nedeljo, 31. oktobra, bo svetovni dan varčevanja, ki je namenjen spodbujanju varčevanja in ozaveščanju javnosti o pomenu varčevanja za gospodarstvo in gospodinjstva. Ta dan je lahko tudi priložnost za začetek varčevanja ali vsaj za začetek razmišljanja o varčevanju. V Sloveniji je bilo lani 254 tisoč prebivalcev, ki so morali preživeti mesec z dohodki, nižjimi od 739 evrov, kolikor je znašal prag revščine. Ta skupina prebivalstva mora živeti skrajno varčno, da se lahko prebija iz meseca v mesec, varčevati pa ob tako nizkih dohodkih ne more. Preostalo prebivalstvo bi si lahko privoščilo vsaj skromno varčevanje za nepričakovane dogodke, večje nakupe, finančno varno starost, finančno podporo otrokom ali vnukom, potovanja in za druge namene; večina to tudi počne, vsi pa vendarle ne, saj raje živijo malo razkošneje in vse sproti porabljajo. Tudi tisti, ki lahko varčujejo, niso povsem brezskrbni in se sprašujejo, kako varčevati, da bo varčevanje varno in hkrati donosno. Na splošno velja, da so varnejše oblike varčevanja praviloma manj donosne. Primer za to so bančne vloge – po eni strani z jamstvom do sto tisoč evrov, po drugi z izjemno nizkimi obrestnimi merami. Varčevalci, ki radi tvegajo, bolj neradi slišijo za nasvet: »igrajte« se le s toliko denarja, kolikor ga lahko pogrešite, da boste

tudi ob morebitni izgubi lahko normalno živeli naprej. Nikoli tudi ne »nosite vseh jajc v eni košari«, ampak denar razpršite na več oblik varčevanja, še svetujejo finančniki. V javnosti se sicer več govori o tem, kako so podjetni varčevalci s kriptovalutami zaslužili »težke denarje«, s katerimi so si lahko kupili tudi drago stanovanje v Ljubljani, skrite očem javnosti pa ostajajo zgodbe, kako so preveč pohlepni varčevalci pred leti najemali posojila in denar vlagali v izjemno hitro rastoče vzajemne sklade, potlej pa ostali le s posojilom, ki ga je bilo treba vrniti. Slovenci že sicer veljamo za varčen narod, a lani se je varčevanje še okrepilo. Državljeni so zaradi negotovosti in ukrepov, ki jih je prinesla epidemija covid-19, manj trošili in več varčevali. Stopnja varčevanja je bila lani v Sloveniji rekordno visoka, 22,6-odstotna, in občutno višja od povprečja evrskega območja in povprečja Evropske unije. Gospodinjstva so ob pestri izbiri oblik varčevanja še vedno dokaj konservativna in malo naklonjena tveganju, skoraj polovico finančnega premoženja imajo v bančnih vlogah in v gotovini. Dokaj majhna pripravljenost za večje tveganje je tudi posledica slabe finančne pismenosti in grenkih izkušenj iz zadnje finančne krize, ko so tečaji številnih vrednostnih papirjev »strmoglavili« in izgubili velik del vrednosti.

Nagradi na Gorenjsko

Nagradi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino sta prejela dr. Marta Klanjšek Gund in podjetje GEM Motors.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Pred dnevi sta bili v okviru 14. Mednarodne konference za prenos tehnologij, ki jo organizira

Center za prenos tehnologij na Institutu Jožef Stefan, podeljeni nagradi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO). WIPO Medal for Inventors je prejela

dr. Marta Klanjšek Gunde, raziskovalka Kemijskega inštituta, inovatorica in soustanoviteljica podjetja MyCol, po rodu iz Tupalič. V podjetju na podlagi licencirane

Dr. Marta Klanjšek Gunde, mag. Karin Žvokelj, v. d. direktorja Urada RS za intelektualno lastnino, in dr. Simon Mandelj iz GEM motors / Foto: Marjan Verč

tehnologije razvijajo pametne nalepke, ki se ob segrevanju čez določeno temperaturo trajno obarvajo. WIPO IP Enterprise Trophy pa je prejelo kamniško podjetje GEM motors, kjer aktivno sodelujejo s številnimi javnimi raziskovalnimi organizacijami. Kot so zapisali na Institutu Jožef Stefan, imajo jasno strategijo upravljanja z intelektualno lastnino ter patente po vsem svetu. Njihova patentirana tehnologija elektromotorja in krmilnika, vgrajenega v kolo električnega vozila, je bila predstavljena na številnih mednarodnih dogodkih ter v kampanjah za promocijo urbane e-mobilnosti. Svetovna organizacija za intelektualno lastnino deluje v okviru Organizacije združenih narodov kot krovna agencija za zagotavljanje in širitev varstva intelektualne lastnine v svetu, njene nagrade pa pomagajo oblikovati kulturo, v kateri se spodbuja in ceni inovativnost in ustvarjalnost, še dodajajo na Inštitutu.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Cveto Zaplotnik, Urša Peternel

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič, Cveto Zaplotnik; stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Maša Likosar, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovärStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sredo od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in praznikov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 2,00 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Most že odprt za promet

MARJANA AHAČIČ

Bohinjska Bistrica – Občina Bohinj je zaključila julija začetno temeljito obnovo mostu na Brodu. Kot so pojasnili na občinski upravi, sta bili na objektu zamenjani celotna prekladna konstrukcija, to so jekleni nosilci, in lesena povozna konstrukcija. Nameščene so bile nove lesene ograje in obnovljena ležišča opornikov, izvedli pa so tudi

površinsko zaščito vidnih delov betona opornikov.

Prenova mostu je omogočila tudi večjo nosilnost, ki zdaj znaša dvajset ton. Kot so še pojasnili na občinski upravi, so v okviru snovanja projekta prenove mostu preučevali tudi možnost še višje nosilnosti, a je bilo ugotovljeno, da zaradi statike objekta to ni izvedljivo. Investicije je znašala 135 tisoč evrov, nekaj del so opravili tudi domači podizvajalci.

Most so čez poletje popolnoma prenovili, njegova nosilnost pa zaradi statičnih omejitev ostaja dvajset ton.

Odkritje spominske plošče Matiji Nagliču

Zgornja Bela – V nedeljo, 31. oktobra, bodo na Zgornji Beli slavnostno odkrili spominsko ploščo Matiji Nagliču, pomembnemu predstavniku slovenskega pismenstva v prvi polovici 19. stoletja, ki je deloval po vzoru bukovnikov na Koroškem. Uvrščamo ga med klasične bukovnike, saj je slovenske nabozne in mistične tekste tako zbiral, prepisoval in registriral kot tudi pisal svoja besedila. Odprtje bosta ob 11.30 pospremila tudi svečan blagoslov kapelice s spominsko ploščo domačega župnika Pavla Okoliša ter krajši kulturni program. Mira Delavec Touhami bo na kratko orisala življenje in pomen dela Matije Nagliča, Francesca Žumer pa bo spregovorila o njegovi dediščini. Odprtja se bo udeležil tudi župan Občine Preddvor Rok Roblek.

Na podlagi 27. in 28. člena Statuta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Kmetijsko gozdarskega zavoda Kranj, ki ga je Svet KGZS – Zavoda KR sprejel dne 28. 11. 2017 in spremembe dne 8. 5. 2018 Svet KGZS – Zavoda KR objavlja javni razpis za zasedbo delovnega mesta

DIREKTORJA

KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE SLOVENIJE KMETIJSKO GOZDARSKEGA ZAVODA KRANJ (M/Ž)

Kandidat, ki se bo prijavil na razpis, mora poleg splošnih pogojev, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- ima najmanj specializacijo po višješolski izobrazbi (*prejšnjo) ali visokošolsko strokovno izobrazbo (*prejšnjo) ali visokošolsko strokovno izobrazbo ali visokošolsko univerzitetno izobrazbo naravoslovne, ekonomske ali pravne smeri,
- ima ustrezne organizacijske in upravljalne izkušnje,
- ima deset let delovnih izkušenj, od tega najmanj pet let na vodilnih ali vodstvenih delih,
- najmanj osnovno znanje angleškega ali nemškega ali italijanskega ali francoskega jezika,
- ima izpit B-kategorije.

* izraz »prejšnja« je uporabljen v pomenu, določenem v Uredbi o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (Uradni list RS, št. 46/06 in 8/17)

Kandidat za direktorja mora k prijavi priložiti program razvoja zavoda za mandatno obdobje, ki traja štiri leta.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z življenjepisom in dokazili ter programom razvoja zavoda priporočeno v zaprti kuverti na naslov: KGZS – Zavod KR, Cesta Iva Slavca 1, 4000 Kranj, s pripisom »Ne odpiraj – javni razpis za delovno mesto direktorja«, in sicer najkasneje do 12. 11. 2021

Svet KGZS – Zavoda KR

Predstavili obnovo ceste

Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo v sodelovanju z Občino Jezersko načrtuje nadaljevanje rekonstrukcije ceste na Zgornjem Jezerskem v dolžini 1700 metrov z vso potrebno infrastrukturo, kot so pločniki in kolesarske poti. Zdaj je ključen dialog z lastniki zemljišč, ki so jih povabili na okroglo mizo.

SUZANA P. KOVAČIČ

Zgornje Jezersko – Po zaključeni rekonstrukciji ceste v središču Zgornjega Jezerskega je predvidena rekonstrukcija še 1700 metrov ceste v nadaljevanju po vasi v smeri proti mejnemu prehodu. Projekti in recenzije so pripravljeni, glavni investitor je Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo (DRSI), ključen pa je zdaj, kot je poudaril tudi domači župan Andrej Karničar, dialog z lastniki zemljišč in zainteresirano javnostjo, ki so jih prejšnji teden skupaj z DRSI povabili na okroglo mizo v dvorani Korotan. Vodja Sektorja za investicije v ceste na DRSI Tomaž Willenpart je povedal, da je osnova projektna dokumentacija iz leta 2019, ki je bila letos dopolnjena z recenzijo. Pojasnil je, da je trenutna skupna ocenjena vrednost projekta nekaj manj kot 2,5 milijona evrov, glavno sredstvo bo zagotovil DRSI, s sporazumom o sofinanciranju pa bo občina zagotovila sredstva za površine za pešce, kolesarje, avtobusna postajališča. Willenpart je orisal tudi časovnico projekta. Letos in v prihodnjem letu naj bi izvedli parcelacijo, v prihodnjem letu sta v načrtu tudi pridobivanje

Predstavitve projekta rekonstrukcije ceste v dvorani Korotan

zemljišč in objava javnega razpisa za gradnjo, leta 2023 gradnja in v letu 2024 zaključek gradnje.

Tomaž Willenpart je zagotovil, da bodo odgovorili na vsa vprašanja in prišli tudi na dom, če bi lastniki zemljišč tako želeli. Po podatkih projektanta ceste, ki je predvidena za rekonstrukcijo, ni preveč obremenjena, števec vozil je okvirno beležil 350 vozil na dan, velik je tudi delež težke mehanizacije; elemente projekta so prilagodili hitrosti petdeset kilometrov na uro. Nekateri v dvorani se z nizko oceno dnevnega števila vozil niso strinjali, nasprotno so menili, da so koronaviрусne

razmere spodbudile več domačega turizma, torej tudi obisk Jezerskega. Nekaj domačinov je poudarilo, da naj projektant razmisli o umirjanju prometa, po sedanjem načrtu naj bi namreč »posekali« tudi nekaj ovinkov, kar naj bi povzročilo še večje hitrosti. Nekateri so izrazili veliko podporo izgradnji pločnika, da bodo tudi otroci varnejši na šolski poti. V delu, kjer zaradi hiš ob cesti in zelenega varovalnega pasu ni mogoče zagotoviti še površin za pešce, po projektu pešpot vodi »naokrog«. Nekateri so predlagali, naj raje uredijo že obstoječe pešpoti. V najbolj poseljenem delu, kjer so hiše praktično

ob cesti, bo ostal izmenični enosmerni promet, je stanovalcem zagotovil Willenpart in dodal, da je projekt skladen z zakonom o cestah. Beseda je tekla o (nižji) vrednosti posameznih parcel po rekonstrukciji ter »razkosanju« parcel ... Vprašanje iz publike je bilo tudi glede svetlobnega onesnaževanja oziroma koliko dreves bodo zasadili na eno novo postavljeno steber javne razsvetljave. Kot je bilo pojasnjeno, je bil za projekt narejen načrt krajinske arhitekture. Predlog je bil, naj bodo tudi zaščitne ograje pravilno postavljene. Veliko je še izzivov pa tudi poziv k mirnemu iskanju nadaljnjih rešitev.

Začenjajo se Okusi Radol'ce

Danes popoldan bo v Podvinu otvoritveni dogodek s tržnico lokalnih dobaviteljev in degustacijami.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Radovljica je kulinarčna prestolnica Gorenjske predvsem zaradi projekta Okusi Radol'ce. Ta tudi v letošnjem novembru povezuje lokalne gostince, ki svoje kuharske kreacije ustvarjajo izključno iz lokalnih in sledljivih sestavin.

Meniji so ves mesec na voljo v devetih gostilnah Okusov Radol'ce – Vili Podvin, Gostišču Draga, Gostišču Tulipan, Gostilni Pr' Tavčar, Gostilni Kunstelj, Restavraciji Center, Gostilni Lectar, Restavraciji Tabor in Gostilni Avguštin. Trihodni meni bo na voljo za 26 evrov, so sporočili z zavoda Turizem in kultura Radovljica.

Otvoritveni dogodek ob začetku letošnjih Okusov Radol'ce bo na vrtu Vile

Kuharski mojstri gostiln in restavracij, ki sodelujejo na Okusih Radol'ce

Podvin, kjer bo danes od 17. do 19. ure tržnica lokalnih dobaviteljev z degustacijami in gibalno-plesno delavnico za otroke. Z dnevi odprtih vrat in drugimi dogodki

bodo sicer tudi lokalni dobavitelji popestrili november.

Tudi otvoritveno večerjo za uvod v kulinarčni mesec bo devet kuharskih mojstrov drevi pripravilo v Vili

Podvin; poimenovali so jo Zadnji tango v Podvinu, saj se Uroš Štefelin z ekipo že decembra iz Podvina seli v Restavracijo in Hotel Linhart v Radovljico.

Nagrada Nini Dragičević

Letošnjo Jenkovo nagrado je za pesniško zbirko To telo, pokončno prejela pesnica Nina Dragičević.

IGOR KAVČIČ

Kranj – V sredo zvečer, na dan 186. obletnice pesnikovega rojstva, so na slovesnosti v avli Mestne občine Kranj podelili letošnjo Jenkovo nagrado za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let. Prejela jo je doktorica socioloških znanosti in odlična pesnica aktualnega časa Nina Dragičević. »Gre za pesniško skladbo našega prostora in časa, ki nič ne skriva, vse vrže v ksiht ter prepriča z radostnim besom,« je v obrazložitvi med drugim zapisala žirija; da je pesniška zbirka To telo, pokončno knjiga, ki jo v tem trenutku zanesljivo potrebujemo.

Nagrajenka je ob nagradi med drugim povedala: »Ta knjiga je tudi poskus zamišljanja prihodnosti – a ne kakršnekoli, temveč takšne, ki bo nujno boljša.«

Predsednik Društva slovenskih pisateljev Dušan

Ob dobitnici Jenkove nagrade Nini Dragičević predsednik Društva slovenskih pisateljev Dušan Merc, pobudnik Jenkovih dni Rudi Zevnik in predsednica komisije za podelitev Jenkove nagrade Varja Balžalorsky Antič / Foto: Igor Kavčič

Merc je ob podelitvi dejal, da poezija v aktualnem času zahteva nov premislek, nove vsebine ter sporočila o uporabi in akciji za spremembo sveta. »Čas je za aktualizacijo tega, saj je poezija prostor za aktivno državljansko držo.«

Ker je lani podelitev zaradi epidemije odpadla, so na slovesnosti podelili tudi nagrado lanskemu nagrajencu Branetu Mozečiču, v programu – povezoval ga je Anže Zevnik – pa sta se ob njem z uglasbivijo nekaj Jenkovih pesmi

predstavila še Joži Šalej na klavirju in Luka Ipavec na trobenti. Zbrane sta pozdravila tudi podžupan Janez Černe in Srečo Štagar z Zavoda za turizem in kulturo Kranj, v organizaciji katerega so potekali letošnji Jenkovi dnevi.

Streho bodo obnovili letos

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Prenova osrednjega poslovnega objekta na pokopališču Lipica bo potekala postopoma. Kakšna bo, je na septembrski seji škofjeloškega občinskega sveta zanimalo tudi svetnico Jelko Dagarin.

Lastnica zemljišč in objektov na Centralnem pokopališču Lipica je Občina Škofja Loka, kjer so načrtovali celovito obnovo in rekonstrukcijo osrednjega poslovnega objekta pa tudi ureditev dostopa ter prostora pred objektom. Obnova naj bi potekala hkrati z nameravano širitvijo pokopališča proti jugu, na levi breg potoka, za kar že imajo gradbeno dovoljenje. »Ker se čas izvedbe

investicije zamika, je upravljavec lani sam obnovil in usposobil notranjost poslovnih prostorov in preuredil dve poslovilni vežici. Občina je lani obnovila električne instalacije in zunanjo razsvetljavo. Prav tako so uredili in zamenjali vitalno opremo hladilnice. »Letos bomo obnovili streho in obrobe nad centralnim poslovnim prostorom. Za jesen in naslednjo pomlad načrtujemo zamenjavo stavbnega pohištva osrednjega prostora, kar pomeni, da bomo povečali energetske varčnosti objekta,« pojasnjujejo na občini in dodajajo, da je v občinskem proračunu predvidena postopna sanacija in obnova celotnega objekta in okolice.

Izbor najlepše čarovniške metle

Preddvor – Za začetek so mis grofični gradu Dvor Petri Potrebuejš zaupali animacijo otrok na dogodku gRajska jesen na gradu Dvor v Preddvoru v nedeljo, 31. oktobra, med 11. in 17. uro. Grajski pa so se odločili, da na isti dan priredijo veliko čarovniško zabavo, kjer bodo v popoldanskem času izbirali še najbolj domiselno okrašeno čarovniško metlo. Pred grajsko tiskarno pa bo med drugim v počastitev dneva reformacije delavnica izdelave Trubarjevega Abecednika z mojstrom Janezom. Vstopnice za dogodek so na voljo tudi v TIC Preddvor.

Pouhn cekar – trgovina brez plastične embalaže

Od minulega tedna je Škofja Loka bogatejša za prav posebno trgovino, kjer nakupujete z domačimi škatlami, vrečkami in seveda cekarjem.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – »Ko sem hodila v trgovino, sem bila pogosto slabe volje, saj nisem vedela, kako bi kaj kupila brez tega, da bi imela nato kup odpadkov. Res sem se počutila neugodno, in ker sem vedela, da obstaja možnost, da bi kupovali tudi drugače, sem čakala, da bi se kdo na našem

koncu lotil takšne vrste prodaje. Ker tega nisem dočakala, sem se odločila, da poskusim kar sama,« je svojo podjetniško idejo razložila 28-letna Kristina Primožič iz Stare Oselice, ki je imela veliko podporo za svoj načrt pri domačih, predvsem pa pri partnerju Jakobu. Ti so ji bili v podporo tudi ob nedavnem odprtju trgovine z

zgovornim imenom Pouhn cekar v poslovnem centru na Kapucinskem trgu v Škofji Loki.

»Vesela sem, da mi je Kovačnica dala priložnost uresničiti idejo, povezali smo se z Razvojno agencijo Sora, sedaj pa je na vseh nas, da naredimo korak proti spremembi nakupovalnih navad,« je tudi povedala Kristina Primožič, ki je ob odprtju trgovine, ki ponuja zlasti domače dobrrote, dobila veliko čestitk.

»Najprej čestitke za pogum, da si se lotila tega pionirskega projekta na Gorenjskem. Zagotovo je to pomemben prispevek k realizaciji strategije brez odpadkov »zero waste«, je poudaril direktor Razvojne agencije Sora Gašper Kleč, čestitkam pa se je pridružil škofjeloški župan Tine Radinja. »Trgovina brez plastične embalaže se zelo dobro vključuje v strategijo zelene razvoja našega mesta. Pri tem je eden ključnih izzivov skrb za našo naravo,« je poudaril župan Radinja.

Kristina Primožič s partnerjem Jakobom Dolinarjem ob odprtju trgovine brez plastične embalaže

Več kot 250 prevzemnih mest

Letos ne čakaj v vrsti, izberi dostavo na bencinski servis!

Na bencinski servis

SPLETNI NAKUPI SEDAJ ŠE ENOSTAVNEJŠI Z IZBIRO DOSTAVE, KI TI NAJBOLJ ODGOVARJA

Letos se lahko ob razprodajah in praznikih izogneš gneči ob prevzemu svojega paketa. Izberi enega od več kot 250 bencinskih servisov, s sledilnikom/aplikacijo "Sledenje pošiljk" spremljaj, kako blizu je tvoj paket, in razveseli sebe ali svoje najbližje.

Več nasvetov za enostavne spletne nakupe na www.posta.si/enostavna-dostava

Podjetje EKWB zlata gazela

◀ 1. stran

Razvoj podjetja je »učbeniški«, pravijo podeljevalci nagrade. Iz hobija so ustvarili zagonsko podjetje, ki je zraslo v visoko konkurenčno mednarodno podjetje. Za uspehom EKWB stojita inženir Edvard König in ekonomist Matjaž Krč. Kot pravijo pri Dnevniku, sta razvila podjetje, ki deluje kot tim timov, družbo, ki osupljivo spretno uveljavlja sisteme vodenja, usmerjene v visoko inovativno organizacijsko kulturo.

»Do sem nas je pripeljala strast do inoviranja, do nečesa boljšega, do preizkušanja meja in seveda trdo delo. Predvsem pa ekipa neustrašnih vikingov. Skupaj smo ustvarili nekaj drugačnega,« je ob prejemu nagrade iz rok predsednika republike Boruta Pahorja, povedal Edvard König.

Srebrna gazela, podjetje Pišek – Vitli Krpan, prihaja iz savinjsko-zasavske regije, bronasta gazela pa je letos gorenjska – prejelo jo je podjetje Marmor Hotavlje. Prvi zabeleženi izdelek iz hotaveljskega marmorja datira v leto 1721, danes pa je Marmor Hotavlje vodilno podjetje v nišnem luksuznem segmentu opreme jaht. Lani so dosegli 15,5 milijona evrov prometa z dodatno vrednostjo 61.606 evrov na zaposlenega. V petih letih so prihodki kamnoseškega podjetja iz Hotavlj zrasli za več kot šestdeset odstotkov.

»Do domačega kamna – hotaveljčana – imajo izstopajoče trajnosten odnos. Tržijo ga kot ekskluziven kamen, po visokih cenah, in s tem dodajajo kamenček v mozaiku vizije vodilnega kamnoseškega podjetja na svetu,« so med drugim zapisali organizatorji.

Izvedena prva projekta participativnega proračuna

Medvode – V občini Medvode sta bila v tem tednu izvedena prva izmed 32 projektov, ki so jih občani izbrali v okviru participativnega proračuna Občine Medvode. Razporedili so tristo tisoč evrov proračunskih sredstev, ki so v letošnjem in prihodnjem letu namenjena izvajanju izbranih projektov. Prva izvedena projekta sta Omejitev hitrosti na cesti skozi Zbilje s pomočjo prikazovalnika hitrosti »Vi vozite« in Defibrilator na Škofjeloški cesti 17 v blokovskem naselju Preska, pri katerem bo v prihodnje za občane izveden tudi prikaz temeljnih postopkov oživiljanja.

Namestili tri pitnike

Šenčur – V Šenčurju so namestili tri pitnike za vodo. Stojijo ob pokopališču v Šenčurju, ob igralih pri kavarni Medeni vrt ter na območju, kjer poteka gradnja novih stanovanjskih objektov.

Svet zavoda Osnovne šole Matije Valjavca Preddvor, Šolska ulica 9, 4205 Preddvor, na podlagi sklepa, sprejetega na 3. redni seji Sveta zavoda, z dne 18. 10. 2021, razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA (m/ž)

Kandidat mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj in 123/21).

Kandidat mora imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.

Predviden začetek dela bo 1. 3. 2022. Delo na delovnem mestu ravnatelja se opravlja za polni delovni čas. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 5 let. Za čas mandata bo z njim sklenjena pogodba o zaposlitvi na delovnem mestu ravnatelja.

Vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev, programom vodenja zavoda in kratkim življenjepisom pošljite v zaprti kuverti na naslov Svet zavoda Osnovne šole Matije Valjavca Preddvor, Šolska ulica 9, 4205 Preddvor, s pripisom »Prijava na razpis za ravnatelja – NE ODPIRAJ«. **Rok za prijavo je 15 dni od objave v Uradnem listu RS.**

Uporabljeni izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

Dodatna pojasnila in informacije so dostopni na spletni strani OŠ Matije Valjavca Preddvor <https://www.os-preddvor.si/> in v Uradnem listu.

Svet zavoda OŠ Matije Valjavca Preddvor

Smodnišnica ni onesnažena

Rezultati terenskih in laboratorijskih raziskav podzemnih in površinskih voda ter zemljin na območju nekdanje smodnišnice dajejo zadovoljiv vpogled v geološke in okoljske razmere za namene izdelave občinskega podrobnega prostorskega načrta.

JASNA PALADIN

Kamnik – Občina Kamnik si že vrsto let prizadeva urediti 62 hektarov veliko območje nekdanje smodnišnice, kjer se je podoba po stečaju Kemijske industrije Kamnik – od tega je minilo že deset let – korenito spremenila. Zemljišča so se prodajala eno za drugim in namesto prej enega lastnika jih je na območju zdaj približno šestdeset, od lani je med njimi tudi Občina Kamnik, ki je kupila za dva milijona zemljišč in stavb na južnem delu in pa površin, po katerih potekajo ceste.

Območje se bo celovito lahko uredilo šele po sprejetju občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN), za katerega je osnutek že pripravljen, prav tako so nanj pristojni nosilci urejanja izdali ustrezne smernice in z njimi zahtevali pripravo študij. Skladno s tem so bile do sedaj izdelane že tri strokovne študije, in sicer terenske in laboratorijske raziskave podzemnih in površinskih voda ter zemljin, konservatorski načrt za prenovo območja in idejna zasnova ureditve tujih, zalednih in meteornih voda. Prav prva študija je vodilna na občini najbolj skrbela, saj bi morebitna onesnaženost

Za sprejetje občinskega podrobnega prostorskega načrta za območje nekdanje smodnišnice čaka občino še kar nekaj korakov.

območja z eksplozivnimi sredstvi oz. ostanki proizvodnje smodnika zahtevala celovito sanacijo in s tem povezane velike stroške ter dolgotrajne postopke. A rezultati so pomirjajoči. »Obseg opravljenih geoloških ter okoljskih raziskav ter pridobljeni rezultati in interpretacije dajejo zadovoljiv vpogled v geološke in okoljske razmere na lokaciji za namene izdelave OPPN. Za višje faze sprejemanja odločitev, projektiranja in gradnje objektov in

urejanja infrastrukture bodo potrebne dodatne raziskave, a iz raziskave tal izhaja, da za navedeno območje pred sprejemom OPPN ni treba pripraviti celostnega programa sanacije, je pa treba vključiti predlagane ukrepe v dopolnjen osnutek OPPN,« so nam rezultate študije predstavili na pristojnem oddelku Občine Kamnik.

Občina čaka še na smernice ministrstva za kulturo, pred sprejetjem OPPN pa bo treba pripraviti še ukrepe

za ureditev odvodnjavanja, načrt za ukrepe trajnostne mobilnosti in geotehnično poročilo. Sočasno bo treba pripraviti in uskladiti tudi okoljsko poročilo v postopku celovite presoje vplivov na okolje, še pred obravnavo na občinskem svetu in javno razgrnitvijo pa bodo morali pridobiti še mnenje o ustreznosti okoljskega poročila, za kar bodo potrebna še obsežna usklajevanja s pristojnim ministrstvom in nosilci urejanja prostora.

Obzidje na Starem gradu prenavljajo

Zaradi del je planinska pot mimo zidu zaprta, zato naj pohodniki izberejo druge poti, ki vodijo na vrh.

JASNA PALADIN

Kamnik – Občina Kamnik se je z izbranim izvajalcem v teh dneh lotila obnove zidov obrambnega hodnika na Starem gradu, ki so bili že močno dotrajani. Pred tedni so že pokosili travo in pripravili teren za gradbince, ki so se zdaj lotili zidov.

»Predvideni posegi bodo zagotovili stabilnost celemu kompleksu in preprečili nadaljnje uničenje oziroma izgubo ogroženih varovanih lastnosti arheološkega najdišča Stari grad – Kamnik,« pravijo na občini, kjer v tem arheološkem

Obnova zidov obrambnega hodnika na Starem gradu

področju vidijo tudi velik turistični potencial, zato si ponudbo želijo razširiti tudi z muzejsko dejavnostjo, gastronomijo in drugimi vsebinami.

Projekt so prijavi na razpis ministrstva za kulturo in bili uspešni, tako da bodo od države za sanacijo prejeli štirideset tisoč evrov; celotna investicija je sicer ocenjena na 76.340,77 evra.

Zaradi del vse pohodnike na Stari grad pozivajo, naj upoštevajo zaporo in se na vrh podajo vrh po nemarkirani poti v smeri Velike Špice do asfaltne ceste in po cesti do Grajske terase.

Popravek

V članku HSE vstopa na maloprodajni trg električne energije, objavljenem v petkovi, 84. številki Gorenjskega glasa, smo ob fotografiji napačno zapisali ime ene od oseb. Na fotografiji namreč ni mag. Sebastijan Roudi, pač pa dr. Viktor Vračar, generalni direktor HSE. Za napako se opravičujemo.

Občani prejeli brošuro Skupaj za lepšo starost

Domžale – Občina Domžale je izdala in vsem gospodinjstvom poslala brošuro Skupaj za lepšo starost, v kateri so zbrali vse organizacije, društva in občinske programe, ki pripravljajo in zagotavljajo različne aktivnosti ali pomoči in skrbijo, da se tudi starejši lahko vključujejo v lokalno skupnost.

Tri vrste masaž, ki vas bodo popolnoma sprostile

Katera je prava za vas?

Masaža telesa se uvršča med starodavne tehnike sproščanja, ki so jih poznali že pred štirimi tisočletji, nadvse priljubljene pa so ostale vse do danes. Že enkratni obisk vas bo sprostil ter razbremenil telo in duha, najboljši učinek pa dosežemo ob rednih obiskih.

Masaže dokazano znižujejo nivo stresa in poskrbijo za sproščanje, zato so blagodejne za vsakogar. Pomagajo lahko pri odpravljanju bolečin v mišicah in sklepih ter posledic nepravilne drže in sedečega življenjskega sloga, hkrati pa pozitivno delujejo na učinkovitost imunskega sistema in izboljšajo tonus kože. Poleg tega lahko pomagajo tudi v boju z anksioznostjo, glavoboli, nespečnostjo in bolečinami v hrbtenici.

V času Dnevov popolne sprostitve, ki bodo v dm Studiu v Ljubljani in Kranju trajali do 30. novembra, je na voljo ekskluzivna ponudba čisto posebnih masaž. Prijazni strokovnjaki dm Studia so nam zaupali, kako izbrati pravo glede na želje in življenjski slog.

Popolna izbira za ljubitelje sladkih razvad

»Kombinacija masaže in obloge telesa iz bele čokolade je popolna za vse tiste, ki uživajo v razvajanju, in tiste, ki jih v teh hladnih dneh pogosto zebe,« nam je pojasnila ena izmed strokovnjakinj, ki v dm Studiu izvaja tovrstne masaže. Maska, ki se uporablja za masažo in oblogo telesa, je veganska, brez parafinov, silikonov in umetnih barvil. Vsebuje kakavovo maslo, ki je bogato s hranilnimi snovmi, vitaminom E in antioksidanti. Kožo dodatno vlaži, ohranja njeno prožnost in ji vrača mehko. Maska poleg kakavovega masla vsebuje tudi izvleček guarane, ki z visoko vsebnostjo kofeina pospešuje mikrocirkulacijo in prispeva k izboljšanju videza pomarančne kože.

Potopite se v svet omamnih dišav

Vam misel na prijeten vonj sivke, mete, pomaranče ali evkaliptusa na obraz nariše nasmeh? Potem bo za vas prava izbira aroma masaža, ki bo z izbranim oljem ugodno vplivala tudi na vaše razpoloženje. »Gre za nežne, dolge potege, pri čemer začnemo masirati na dekolteju, saj to omogoči, da se stranka takoj čim bolj sprosti. Na željo stranke se z nežnimi potegi in pritiski zmasira tudi lasišče ter stopala, poleg tega pa so ključne čutne dišave,« je obrazložila strokovnjakinja in aroma masažo priporočila prav vsem, saj je izvrsten način za razvajanje čutov.

Za športnike in vse tiste, ki jih pogosto zebe

»Če se želite prijetno ogreti ali ublažiti bolečino v mišicah, bo najboljša izbira masaža s toplimi olji, ki bo hkrati poskrbela tudi za sijočo kožo. Toplo jo priporočamo vsem, ki imajo radi občutek toplote in ugodja, pa tudi tistim, ki so športno aktivni, saj toplo olje poleg masaže še dodatno pripomore k sprostitvi mišic in zagotovi dobro počutje,« je še dodala strokovnjakinja in v dm Studio povabila vse, ki v teh hladnih dneh potrebujete dodatni odmerek sprostitve in razvajanja.

Katero boste izbrali vi?

Svoj termin lahko rezervirate na spletni strani www.dmstudio.si ali na telefonski številki 04 517 05 10.

Na traškem balinišču bo tudi slovesno

Škofja Loka – Minulo soboto je bil na sporedu prvi krog tekmovanja v novi sezoni balinarske super lige. Ekipe Trate je na gostovanju v Postojni zmagala z rezultatom 10 : 16. V drugem krogu ta konec tedna se bodo Tračani jutri ob 14. uri doma pomerili s Krimom. Pred tekmo pripravljajo tudi sprejem za svojega reprezentanta Tadeja Premruja, ki je na svetovnem prvenstvu v Italiji osvojil bronasto odličje, in pomočnika glavnega trenerja Bojana Berčiča.

Domžalčani v nedeljo z Aluminijem

Kranj – V Prvi ligi Telemach bodo nogometaši Kalcerja Radomlje jutri gostovali v Sežani, Domžale pa bodo v nedeljo ob 15. uri gostile Aluminij. V drugi SNL bo Triglav danes ob 18. uri gostil ekipo Vzajemci Fužinar, jutri ob 14. uri pa bodo tekmo v Dobu začeli nogometaši Rolteka Dob in Rogaške. Pari 12. kroga v tretji SNL – zahod so: AROL Škofja Loka – Fama Vipava, Eksist Žiri – Adria in Slovan – Sava Kranj (vsi jutri ob 15. uri) ter Tinex Šenčur – Šobec Lesce (ob 17. uri).

Loški rokometiški jutri z Mariborčani

Škofja Loka – Rokometiški RD Urbanscape Loka, ki so trenutno z desetimi točkami na petem mestu lestvice Lige NLB, bodo jutri, v soboto, v domači dvorani na Podnu gostili Maribor Branik. Tekma se bo začela ob 20. uri.

Jeseniški hokejisti gostijo Salzburžane

Jesenice – V Dvorani Podmežakla je jutri na sporedu nova tekma Alpske hokejske lige. Ekipe HDD SIJ Acroni Jesenice bo ob 18. uri gostila Red Bull Hockey Juniors.

Brezplačne vstopnice za bralce Gorenjskega glasa

Nogometni klub Triglav Kranj vam podarja vstopnice za ogled tekme med Triglavom Kranj in Fužinarjem Vzajemci, ki se bo v petek, 29. oktobra, ob 18. uri začela v Športnem centru Kranj.

Vstopnico bo prejelo prvih 100 bralcev, ki bodo izrezali in prinesli na tekmo spodnji kupon. Kupon lahko na blagajni zamenjate za brezplačno vstopnico le do 45 minut pred začetkom tekme, torej do 17.15.

Naredimo dobro navijaško vzdušje in pomagajmo gorenjskim orlom do zmage!

KUPON

Brezplačna vstopnica za nogometno tekmo TRIGLAV KRANJ : FUŽINAR VZAJEMCI

Petek, 29. 10. 2021, ob 18. uri
Športni center Kranj

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Hokejisti Triglava so odlično začeli novo sezono

V Hokejskem klubu Triglav so s pomlajeno člansko ekipo zelo dobro začeli nastope v Mednarodni hokejski ligi, prav tako pa so zadovoljni z nastopi mlajših selekcij. V mesecu oktobru so tekme obarvali rožnato, minulo nedeljo pa so v domači dvorani ob tekmi ženske ekipe pripravili športni praznik.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Letošnja hokejska sezona traja že skoraj dva meseca, s potekom pa so zadovoljni tudi v kranjskem Triglavu, kjer članska moška ekipa brani naslov prvakov v Mednarodni hokejski ligi (IHL) in tretje mesto v državnem prvenstvu. »Naša članska ekipa je pred sezono ostala brez nekaterih igralcev, saj je šel Jaša Jenko na Jesenice, Nejc Bugar na Švedsko, igrati pa sta prenehala Nejc Hočvar in Matic Štenkler. Novince v moštvu sta vratar Tomaž Trelc in branilec Gaber Podrekar, moštvo pa smo tudi pomladili. Vseeno smo z začetkom sezone zadovoljni, saj smo izgubili le eno tekmo proti Slaviji, ko smo bili zaradi bolezni oslabljeni. Na lestvici IHL smo tako trenutno tretji, naš cilj pa je, da bi na koncu znova postali prvaki. V državnem prvenstvu smo si za cilj postavili tretje mesto,« je povedal glavni trener članov Gorazd Drinovec, njegove besede pa so na sredini tekmi podkrepili tudi igralci, ki so ekipo Celja v domači

Foto: Primož Pičulin

Hokejistke Triglava so na nedeljski tekmi visoko premagale gostje iz ekipe Siscia.

dvorani premagali z rezultatom 5 : 3. Jutri bodo ob 19.30 gostili SŽ Olimpijo.

V klubu imajo vsako leto odlično ekipo mladincev, ki v letošnji sezoni trenira pod vodstvom Dejana Varla in trenutno na lestvici zaseda prvo mesto, prav tako dobro igrajo kadeti, ki jih vodi Mitja Kern in so trenutno na drugem mestu, najboljši v mednarodni ligi pa so tudi pri dečkih.

Sicer pa je med mladimi za hokej v Kranju in okolici precej zanimanja, možnost

vpisal v Ledeni dvorani Zlato polje pa je vsak ponedeljek ob 17.15. »Trenutno imamo v klubu več kot dvesto igralcev in igralk in smo med večjimi klubi,« je še dodal Gorazd Drinovec, ki je tudi športni direktor kluba.

V klubu, kjer imajo tudi žensko ekipo, ki prav tako nastopa v ligi IHL, so se letos prvič odločili, da se povežejo z društvom Europa Donna, ki v Sloveniji skrbi za ozaveščanje o boju proti raku na dojki, in s tem naredijo nov korak k dobroti.

Člani in članice so na tekmah v tem mesecu na čeladah nosili rožnate pentlje, na zadnjo oktobrsko tekmo članic pa so minulo nedeljo povabili tudi aktivno članico društva Europa Donna in zdravnico, ki se je leta 2018 spopadla z diagnozo raka na dojki, Špelo Dolenc. Ob prihodu na led je v znak podpore prejela bučen aplavz s tribun hokejske dvorane na Zlatem polju. Tekma se je končala z zmago igralk Triglava, ki so kar z 10 : 1 premagale ekipo Siscia iz Siska.

Rokometiški pred novim izzivom

Na praznični ponedeljek se bo zbrala naša moška članska rokometna reprezentanca, ki jo čakajo priprave na evropsko prvenstvo na Madžarskem in Slovaškem.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Našo moško člansko reprezentanco v prvih šestih dneh novembra čakajo uvodne priprave na januarsko evropsko prvenstvo na Madžarskem in Slovaškem. Selektor Ljubomir Vranješ je na treninge povabil 18 rokometišev, ki se bodo v ponedeljek dopoldne zbrali v Zrečah. Na Štajerskem bodo trenirali, v soboto pa bodo odpotovali v Istro, kjer se bodo v Novigradu na pripravljali tekmi pomerili s Hrvaško.

Novinec v reprezentanci je 20-letni desni zunanji igralec Tadej Kljun, sicer član portugalske Benfice. Na priprave so za krilne položaje vabljeni Tilen Kodrin, Tadej Mazej, Blaž Janc in Gašper Marguč. Po daljši

Med selektorjevimi izbranci je tudi izkušeni kapetan Škofjeločan Jure Dolenc. / Foto: Gorazd Kavčič

odsotnosti zaradi težav s poskodbami se v izbrano vrsto vrača Nik Henigman, ki mu bo na levem zunanem položaju družbo delal Borut Mačkovšek, preostala mesta v zunanji liniji pa bodo zasedli še Domen Makuc, Staš Skube,

Miha Zarabec, kapetan Jure Dolenc in Matic Grošelj. Na šestmetrski črti se bodo borili Blaž Blagotinšek, Kristjan Horžen in Vid Poteko, med vratnicama pa bo poleg Urha Kastelica in Urbana Lesjaka stal še Jože Baznik.

Med pripravi bodo v torek vsi vabljeni kandidati opravili motorična testiranja in testiranja morfoloških značilnosti, ki jih bo Rokometna zveza Slovenije pripravila v sodelovanju s Fakulteto za šport Univerze v Ljubljani. Poleg njih so nanje vabljeni še Jernej Drobež, Aleks Kavčič in Peter Šiško, Gašper Horvat in Staš Slatinek Jovičič, Miha Kavčič, Uroš Milčević, Domen Novak, Gregor Ocvirk, Filip Rakita ter Aleks Vlah.

»Novembra začnemo novo pot, pot proti olimpijskim igram leta 2024. Nanjo se podajamo z jasnimi cilji, dve leti bomo delali zanj,« je pred ponedeljkovim zborom povedal selektor slovenske reprezentance Ljubomir Vranješ.

Inflacija v luči epidemije

Relativno visoka inflacija je najverjetneje začasne narave, a po besedah guvernerja Banke Slovenije smo v prelomnem trenutku, ko bi se lahko pokazala morebitna dolgoročnejša rast cen.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Inflacija že nekaj časa odstopa od cilja dveh odstotkov. Letna rast cen, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je minulega septembra dosegla 2,7 odstotka, primerljiv podatek za evro-območje pa je znašal 3,4 odstotka.

Pogleda na inflacijo v času epidemije so minuli ponedeljek osvetlili tudi s strokovno razpravo na Banki Slovenije. Po besedah guvernerja Boštjana Vasle je bila inflacija v času in desetletju po gospodarski krizi relativno nizka, v začetnem obdobju epidemije pa se je rast cen še znižala, prišlo je celo do obrata v deflacijo, kar je bila predvsem posledica zastoja gospodarske dejavnosti, ki je sledila preventivnim ukrepom za zaje-zitev virusa. V zadnjih mesecih pa smo priča obratu v rasti cen. Inflacija presega cilj dveh odstotkov, v nekaterih državah EU tudi za trikratnik.

Smo v prelomnem trenutku

Kot je dejal Vasle, je oena Banke Slovenije kot tudi Evropske centralne banke, da je trenutno povišanje cen začasne narave, k čemur jih

Guverner Banke Slovenije Boštjan Vasle / Foto: Banka Slovenije

napeljujejo predvsem trije sklopi dejavnikov. Prvi je rast cen energentov, ki se je v začetku epidemije znižala, sedanja gibanja pa kaže-

Eden od razlogov za povišano inflacijo je trenutna rast cen energentov.

jo na vračanje na nivoje pred epidemijo. Drugi sklop dejavnikov je specifične narave, predvsem gre za spremembe na področju davčne politike v Nemčiji, kjer

so med epidemijo znižali DDV, stopnje pa se sedaj vračajo na prejšnje nivoje, kar po Vasletovih besedah pomembno prispeva k povišani inflaciji. Tretji dejavnik je povezan s precej neenakomernim okrevanjem, tako z zdravstvenega kot ekonomskega vidika, zaradi katerega v nekaterih segmentih prihaja do zastojev v proizvodnji, kar povzroča motnje v dobavnih verigah.

Doslej ni bilo zaznati večjih sprememb glede inflacijskih pričakovanj, prav tako ne sekundarnih učinkov, ki

se navadno pojavijo na trgu dela. Tudi to – tako Vasle – Banko Slovenije utrjuje v prepričanju, da je inflacija začasne narave.

»Vendar se razmere spreminjajo. Smo v prelomnem trenutku, ko se na eni strani že kažejo spremembe v inflacijskih pričakovanjih, torej v tem, kaj nam sporočajo trgi in kaj kažejo pričakovanja prebivalstva. Drugi dejavnik pa je, da vsaj na nekaterih segmentih trga že prihaja do sprememb, predvsem pomanjkanja delovne sile in pritiskov ali celo do

dejanskega povišanja plač. Če bi se ti učinki okrepili, postali resnejše narave, potem ne bi več mogli govoriti o prehodnem značaju inflacije, ampak bi bila rast cen nekaj, kar bi z nami ostalo dlje časa,« pravi Vasle.

Inflacijska gibanja in pričakovanja je nato podrobneje pojasnila viceguvernerka Tina Žumer, sledila pa je razprava, ki jo je vodila Arjana Brezigar Masten z Banke Slovenije, sodelovali pa so Maja Bednaš, direktorica Urada za makroekonomske analize in razvoj, Andrej Božič, podpredsednik Združenja Manager, Marko Pahor, redni profesor na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, in Tomaž Smrekar, direktor Statističnega urada.

Izzivi so lahko tudi priložnost

Med drugim je Marko Pahor poudaril razliko med statistično izmerjeno in osebno inflacijo, ki jo posamezniki glede na nakupe, ki jih opravljamo, lahko občutimo precej drugače. Temu pritrjuje tudi anketa, ki so jo opravili pri Banki Slovenije med uporabniki družbenih omrežij, po kateri jih 44 odstotkov meni, da so cene v zadnjem letu zrasle za več kot sedem odstotkov, skoraj polovica vprašanih pa, da so cene zrasle med dva dvema in sedmimi odstotki. Le osem odstotkov anketirancev višino inflacije postavlja na okoli dva odstotka.

Tudi razpravljavci so med glavnimi razlogi za povišano inflacijo navedli dvig cen energentov, pri čemer

je denimo Andrej Božič dodal, da gre razloge za trenutno stanje deloma iskati tudi v špekulacijah, saj številna mednarodna in tudi naša večja podjetja sklepajo dolgoročne pogodbe z dobavitelji in nanje trenutne cene plina še ne bi smele vplivati v takšni meri. Meni tudi, da bo morala Evropa več proizvesti sama in se manj zanašati na uvoz ter svoj trg bolje zaščititi.

Število prebivalcev, starih od 20 do 64 let, se v zadnjih letih zmanjšuje za okoli deset tisoč letno.

Podjetja pri nas se že srečujejo s pomanjkanjem delovne sile, kar je po besedah Maje Bednaš deloma povezano z neskladjem med ponudbo in povpraševanjem, deloma pa z demografskimi gibanji. Število prebivalcev, starih od 20 do 64 let, se namreč v zadnjih letih zmanjšuje za okoli deset tisoč letno. Kažejo se že tudi pritiski po povečanju plač, kar bi bil lahko znak, da bo inflacija dolgotrajnejše narave.

Izzivi pa so za Slovenijo lahko tudi priložnost, meni Božič, saj imamo razvita industrializirana jedra, ki jih lahko izkoristimo in dvignemo dodano vrednost. Zavzema se za uvedbo socialne kapice, s čimer bomo lažje obdržali strateško zelo pomemben inženirski kader. Hkrati pa je dodal, da bi morali biti bolj cenjeni tudi drugi poklici, za katere ni potrebna visokošolska izobrazba, a tudi zahtevajo znanje in spretnosti.

Veliko pomanjkanje kadrov

Brezposelnost v Sloveniji je že skoraj na ravni iz leta 2008, ko je bila najnižja. Pomanjkanje kadrov je veliko, vse več je tujih delavcev. Njihov delež med delovno aktivnim prebivalstvom je že dvanajst odstotkov.

ANA ŠUBIC

Kranj – Čeprav je bil del gospodarstva med epidemijo več mesecev ohromljen, je ta čas na trgu dela zelo pestro. Število brezposelnih se manjša, delodajalci imajo podobno kot v predkronskih časih težave pri iskanju ustreznega kadra. Tej temi so se posvetili na sredinem spletnem dogodku Pomanjkanje kadrov in deficitarni poklici, ki ga je v okviru projekta Regijski center za dostojno delo Ljubljana organiziral e-Študentski Servis v sodelovanju z Združenjem delodajalcev Slovenije in Svetom gorenjskih sindikatov.

Kot je pojasnila namestnica direktorice Urada za makroekonomske analize in razvoj Alenka Kajzer, letos

pričakujejo 6,1-odstotno gospodarsko rast, prihodnje leto 4,7-odstotno in v letu 2023 3,3-odstotno. Lani se je kljub epidemiji zaposlenost pri nas znižala le za 0,6 odstotka, k čemur so pripomogli ukrepi za ohranjanje delovnih mest. Letos zaposlenost znova narašča; ocenjujejo, da se bo povečala za 0,8 odstotka in da bo rasla tudi v prihodnjih letih. »Kaže se veliko pomanjkanje delovne sile, kar ni nov problem. S pomanjkanjem usposobljenih delavcev so se podjetja soočala že od leta 2014,« je spomnila Kajzerjeva in dodala, da so pomemben razlog za pomanjkanje delovne sile demografske spremembe. Danes je za okoli 95 tisoč manj mladih v starosti 15–29 let kot leta 2008, starejših nad 60 let pa je vse več.

Kot je razložila, ima Slovenija nekaj neizkoriščenega potenciala med mladimi od 15 do 29 let, kjer je stopnja delovne aktivnosti nad povprečjem EU, precejšnje rezerve pa so tudi v starostni skupini 55–64 let.

Direktorica ljubljanske območne službe Zavoda RS za zaposlovanje Barbara Vrtačnik je povedala, da je brezposelnost v Sloveniji skoraj na ravni iz leta 2008, ko je bila najnižja. Konec septembra je bilo v evidenci 66.122 brezposelnih. Zavod je letos objavil že okoli 116 tisoč prostih del, predvsem za področja gostinstva, gradbeništva, izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva, prometa, skladiščenja in trgovine. Ob pomanjkanju delovne sile se povečujejo tudi potrebe po zaposlovanju

Med panogami, kjer potrebujejo največ delavcev, je tudi gostinstvo. / Foto: Tina Dokl

tujcev. Njihov delež med delovno aktivnim prebivalstvom znaša 12,3-odstotka, medtem ko je bil leta 2013 6,9 odstotka. Letos je bilo po podatkih Vrtačnikove izdanih že 16.271 delovnih dovoljenj za tujce in 19.552 soglasij k delovnim dovoljenjem. Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživetniški sklad RS vsako leto podeli okoli tisoč štipendij za

deficitarne poklice, prošnji pa dobijo od 1300 do 1400. V lanskem šolskem letu so največ štipendij podelili za poklice mizar, električar, mehatronik operater, oblikovalec kovin orodjar, slaščičar, inštalater strojnih inštalacij in avtokaroserist. Katarina Bremec Slanič iz e-Študentskega servisa je povedala, da je ponudba študentskega dela že na isti

ravno kot predlani. »Spodbudno je, da se mladi zavedajo pomena aktivnosti že v času študija in vzpostavijo stike z delodajalci, kjer imajo možnost redne zaposlitve po koncu študija. Mladim so pomembni ugled delodajalca, delovni pogoji, možnost opravljanja dela, ko nimajo študijskih obveznosti, ter plačilo, ki je letos v povprečju sedem evrov bruto na uro.«

Našli pripomočke za igro na srečo

Kranj – Gorenjski policisti za izravnalne ukrepe so v noči na torek na avtocestnem počivališču obravnavali dva tujca, državljana Srbije in Hrvaške, pri katerih so našli pripomočke za igro na srečo, in sicer škatlice za vžigalice in kroglice, s katerimi neznanci vabijo naivneže, da preizkusijo srečo. »Gre za klasično obliko rokohitrstva, v kateri sodeluje več goljufov. Ti med seboj sodelujejo, v igri pa vsi najprej navidezno dobivajo, zato da pritegnejo še zanimanje drugih. Na začetku je igralcem sreča naklonjena, na koncu pa jim vedno obrne hrbet, zato izgubijo vloženi denar,« so pojasnili na Policijski upravi Kranj in pozvali k previdnosti. Tovrstna dejanja na Gorenjskem sicer že dlje časa niso bila zaznana in tudi tokrat ni bil prijavljen sum kaznivega dejanja. Omenjena tujca sta bila odkrita pri preverjanju informacije o sumu tovrstnega početja.

Zadrževanje na avtocesti nevarno in prepovedano

Kranj – Gorenjski prometni policisti so zaključili preverjanje nespametnega in nevarnega zadrževanja otrok na avtocesti 5. septembra letos, ki so ga prejšnji teden posebej omenili na Darsu. »Vsi vpleteni so mlajši od 14 let, na avtocesto pa so vstopili skozi prehod do bencinskega servisa na Spodnjem Plavžu. Na območju je bila tisti čas stoječa kolona, pri čemer so hojo in zadrževanje nadaljevali tudi na delu, kjer kolone ni bilo več,« so sporočili s Policijske uprave Kranj. Znakov kaznivega dejanja policisti niso ugotovili, so pa v dejanju otrok podani elementi prometnega prekrška, in sicer hoje po avtocesti. »Ker proti otrokom prekrškovnega postopka ni mogoče voditi, bo o njihovem početju obveščen pristojni center za socialno delo. Policisti so govorili tudi s starši in jih opozorili na ustrezno skrb za otroke. Ne glede na to, ali je bil to »izziv« ali ne, je tako početje izredno nevarno, prepovedano in vpliva na varnost v širšem kontekstu,« so še dodali na policiji.

V času praznikov bodimo na cesti potrpežljivi

Ljubljana – Policija pred dnevom reformacije in dnevom spomina na mrtve, ko je pričakovati gostejši promet predvsem na cestah, ki povezujejo večja središča, in tistih, ki vodijo do pokopališč, svetuje, da se na pot odpravimo pravočasno. Dоследno upoštevajmo cestnoprometne predpise in morebitne spremembe prometne signalizacije v bližini pokopališč. V prometu bodimo potrpežljivi ter upoštevajmo navodila policistov in občinskih redarjev, da bi tako preprečili zastoje in nezadovoljstvo drugih udeležencev v prometu.

Prijavljena uporaba pirotehnike

Cerklje – V Cerkljah na Gorenjskem je bila v torek zvečer pri osnovni šoli prijavljena uporaba pirotehnike. Policisti uporabnikov niso izsledili, bodo pa javne površine tudi v tem oziru pogosteje kontrolirali.

Nenadzorovano goreli odpadki

Hraše – V torek zvečer so v Hrašah pri Preddvoru nenadzorovano goreli odpadki, in sicer na površini okoli deset kvadratnih metrov. Požar so pogasili gasilci Gasilsko reševalne službe Kranj.

Policisti preprečili požar na bencinskem servisu

Bohinj – Blejski policisti so v ponedeljek pozno zvečer v Bohinju preprečili požar na bencinskem servisu. Začetni požar so na zabojniku za smeti zaznali pri redni kontroli in takoj začeli gasiti. Do konca so ga pogasili gasilci PGD Bohinjska Bistrica. Škoda ni nastala.

Konec meritev hitrosti v Hrastju

Pilotnega projekta sekcijskega merjenja hitrosti na cesti v Hrastju pri Kranju je po šestih mesecih konec. Se je Mestna občina Kranj odločila za nakup ali najem nove tehnologije?

SIMON ŠUBIC

Kranj – Šestmesečno poskusno delovanje sekcijskega merilnika v Hrastju pri Kranju se je ta mesec, kot je bilo napovedano že ob njegovi uvedbi, izteklo. Ker je oprema, torej kamera ANPR za avtomatsko prepoznavo registrskih tablic vozil, na tej lokaciji še

vedno nameščena na drogih javne razsvetljave, smo se na Mestni občini Kranj pozanimali, ali so se odločili za nadaljnjo uporabo sistema in torej zdaj medobčinsko redarstvo izvaja prave meritve hitrosti ter za prekoračitve izdaja tudi globe. Med poskusnim merjenjem hitrosti namreč glob niso izdajali.

Na Mestni občini Kranj so nam potrdili, da je poskusno obdobje delovanja sekcijskega merilnika hitrosti v Hrastju res končano. »Merilnik hitrosti smo vrnili, za zdaj je odločitev občine, da se po preteku poskusnega obdobja sistem za sekcijsko merjenje hitrosti ne bo najel ali kupil,« so pojasnili.

Kot smo že poročali, je v Hrastju od marca potekal pilotni projekt umirjanja hitrosti z novo tehnologijo, ki ga je kranjska občina izvajala v sodelovanju s Telekomom Slovenije. Sistem so namestili na približno šeststo metrov dolgem in skoraj ravnem odseku skozi vas, na katerem so vozniki v preteklosti nadpovprečno presegali hitrostno

Kranjska občina se je odločila, da ne bo kupila ali najela sekcijskega merilnika, ki ga je skupaj s Telekomom Slovenije pol leta preizkušala v Hrastju. / Foto: Simon Šubic

omejitev 50 km/h. Pričakovanja, da se bo med poskusno uporabo nove tehnologije

povprečna hitrost na tem odseku znižala, so se sicer uresničila, so razložili na občini.

Evakuacija bolnika s covidom

V torek je na vojaškem delu Letališča Jožeta Pučnika v sklopu mednarodne vojaške vaje Zaščita, reševanje in vojaška mobilnost – DRM2 EX21 potekala predstavitev zmogljivosti vojaške strateške medicinske evakuacije obolelega s covidom-19.

MAŠA LIKOSAR

Brnik – Desetdnevna mednarodna vojaška vaja Zaščita, reševanje in vojaška mobilnost – DRM2 EX21, ki je vse do danes potekala na različnih koncih Slovenije, je namenjena krepitvi pripravljenosti Slovenske vojske za sodelovanje v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Vključevala je devetsto udeležencev iz dvajsetih držav članic EU in pridruženih partneric, ki so med drugim izvajali detekcijo in uničevanje improviziranih eksplozivnih naprav, dekontaminacijo ob razlitju industrijskih toksičnih nevarnih spojin, obrambo pred kibernetскими napadi in strateško medicinsko evakuacijo bolnika s covidom-19. »V Slovenski vojski izvajamo medicinske evakuacije svojih pripadnikov z misij v tujini na različne načine, in sicer po zraku, kjer so naše zmogljivosti omejene, in po zemlji z vozili,« je pojasnil polkovnik Franjo Lipovec, poveljnik Logistične brigade, ki je v sodelovanju s pripadniki 15. polka vojaškega letalstva Slovenske vojske prikazala omenjeno medicinsko

Letalo Turbolet L-410 v konfiguraciji z medicinskim modulom služi tudi za prevoz obolelih ali poškodovanih.

Na vojaškem delu Letališča Jožeta Pučnika je potekala predstavitev zmogljivosti vojaške strateške medicinske evakuacije covidnega bolnika. / Foto: Primož Pričulin

evakuacijo. »V času epidemije smo izvedli več evakuacij, zlasti s področja Kosova ter Bosne in Hercegovine. Naša najodmevnejša pa je bila evakuacija pripadnikov Slovenske vojske in tujih oboroženih sil z območja Afrike,« je dodal Lipovec.

Obnovili Turbolet L-419

Izbruh epidemije covid-19 pred letom in pol je pokazal na veliko potrebo po slovenskih letalskih transportnih zmogljivostih. Pripadniki 15. polka vojaškega letalstva Slovenske vojske

kljub naporom namreč niso mogli zadostiti vsem transportnim potrebam v državi. Kot je pojasnil poveljnik 15. polka vojaškega letalstva polkovnik Janez Gaube, je imela Slovenska vojska leta 2020 na razpolago samo letala Turbolet L-410 in PC-6 Turboporter. Falcon pa je bil takrat na obsežnem rednem servisu in tako nedosegljiv. »Takratne razmere in potrebe so pokazale, da ne potrebujemo samo transportnega letala, temveč tudi opremo za prevoz obolelih in zaščito za posadke, ki te prevoze izvajajo,« je pojasnil poveljnik polka.

Posledično je popolno obnovo doživelo letalo Turbolet L-410, ki Slovenski vojski služi že od leta 1994. Dodatna zmožnost tega letala je, da poleg potnikov in tovara po novem lahko v konfiguraciji z medicinskim modulom služi za prevoz obolelih ali poškodovanih. Na letalo Turbolet L-410 so vkrcali tudi bolnika s covidom-19, pri čemer so si od reševalne postaje Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana

izposodili transportno bivo vrečo, ki omogoča prevoz obolelih. »Z medicinskim modulom, ki ga sestavlja šest nosil in palična konstrukcija, je prevoz poškodovancev in obolelih v ležečem položaju bistveno varnejši,« je povedal major Roman Podlesnik, pilot Slovenske vojske.

Za tovrstne prevoze ima Slovenska vojska poleg obstoječih zrakoplovov formirano tudi medicinsko skupino za strateško zračno medicinsko evakuacijo, ki jo sestavljajo pripadniki Letalskega transportnega oddelka 15. polka vojaškega letalstva in Vojaške zdravstvene enote Logistične brigade. »Vsi so ustrezno usposobljeni, opremljeni in licencirani za izvedbo medicinskih transportov po zraku. Slovenska vojska vsak trenutek v pripravljenosti letalsko posadko, tri pripadnike ter medicinsko opremo zračne medicinske skupine, ki je v 120 minutah pripravljena za izvedbo naloge,« je pojasnil Christian Marot, višji vojaški uslužbenec 10. razreda.

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

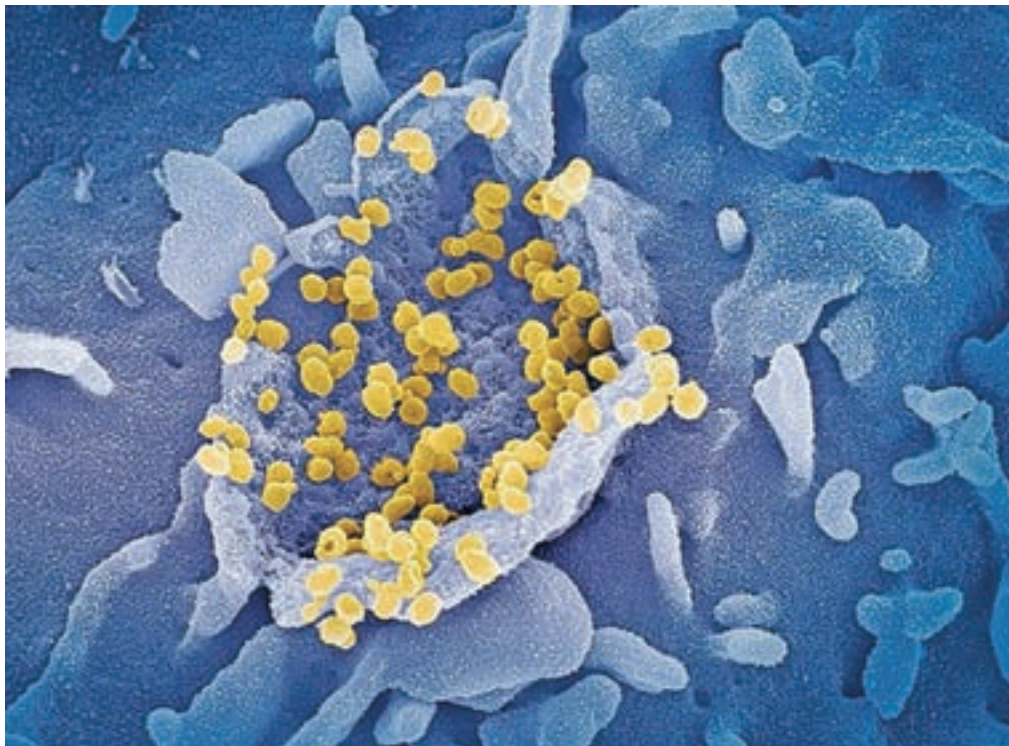
Divje širjenje različice delta od ljudi, ki se še počutijo dobro

Tako se začne prispevek avtorice Smriti Mallapaty v mednarodno ugledni reviji Nature, objavljen 19. avgusta 2021.

DR. JURIJ KURILLO

Kot kažejo natančne analize izbruha bolezni v kitajskem Guangdongu, ljudje, ki so se inficirali z različico delta, bolj verjetno okužujejo zdrave, še preden so se njim samim pojavili znaki bolezni. Raziskovalci so namreč ugotovili, da so bolniki z varianto delta dobili simptome same bolezni šele povprečno 5,8 dneva po infekciji in 1,8 dneva (po drugih analizah pa šele po 5,5 dneva) po pozitivnem izvidu testa. To pomeni, da so več dni »skrivali« virus v svojem telesu, ne da bi se tega zavedali, in bili tako zelo nevarni za druge, zdrave ljudi.

Zadnje raziskave so pokazale, da imajo ljudje, inficirani z različico delta (ki zdaj prevladuje), veliko več virusnih delcev v svojem telesu kot bolniki, oboleli zaradi drugih oblik tega virusa. Tako je obolevanje hitreje in potek bolezni težji. Zato kaže, da se tri četrtine ljudi okuži od prenašalcev, ki se sami še ne zavedajo tega, da se jim je v telo vselil nevarni virus. To tudi pojasni, »zakaj je različica delta prehitela tako prvotno, divjo obliko virusa kot tudi poznejše različice«, pravi Barnaby Young, infektolog v Nacionalnem centru za nalezljive bolezni v Singapurju. Ugotovili so tudi že tako imenovano

Delci virusa covid-19 prihajajo iz okužene celice (umetno obarvano).

število R_0 za različico delta, ki je 6,4, kar pomeni, da en bolnik lahko okuži toliko drugih bolnikov, ne pa le od dva do štiri kot pri drugih različicah virusa.

Če cepljena oseba slučajno le zboli zaradi variante delta, ima v telesu veliko manj virusnih delcev kot necepljena. Tak bolnik morebiti lahko okuži veliko manj zdravih oseb kot necepljeni. Tudi ta podatek dokazuje, da je cepljenje učinkovito in da ostane človeštvu kot glavna obramba proti infekciji – vendar Slovencem

zaradi (povsem nerazumljive) slabe precepljenosti slabo kaže. Kje je zdaj vselej tako hvaljena naša »civilizacijska naprednost«? Včasih si ob tem človek misli, da smo kar nekako pozabili na zgodovinsko obdobje razsvetljenstva in da bi bilo treba ljudi spet prepričevati, da je Zemlja okrogla, ne pa ploščata ...

Precepljenost po svetu

Bržkone bo za naše bralce zanimivo, da simalopogledamo, kako je s precepljenostjo

po svetu (The New York Times, 20. oktober 2021): Po vsem svetu je bilo doslej proti covidu-19 z enim odmerkom cepljenih 3,77 milijarde ljudi, kar zneso 49,1 % – kar je sicer videti veliko, če ne upoštevamo ogromne razlike med Afriko in drugimi celinami zemeljske oble. Tako zneso precepljenost (z eno dozo) v ZDA in Kanadi 67 %, Južni Ameriki 61 %, Evropi 58 %, Aziji in Tihooceanskih deželah 57 %, v Afriki pa zgolj 7,7 %. Črna celina bi tako lahko bila tudi v prihodnosti nenehen

vir novih okužb, četudi večina njenih prebivalcev ostaja doma in se ne giblje po svetu tako kot prebivalci drugih kontinentov.

Kako pa je v Evropi? Najbolje se postavijo Portugalci, saj je enkrat cepljenih kar 87 % (dvakrat 86 %). Za njimi so skandinavske države z Dansko – 77 % (76 %), Finsko – 76 % (67 %) in Švedsko – 70 % (66 %). V Združenem kraljestvu so precepili 74 % (68 %) prebivalcev, pred njimi pa so Španci z 81 % (79 %) in Italijani s 77 % (70 %). Kaže, da so se prav ti veliko naučili od hudih epidemij covid-19 v preteklosti in spoznali, da jih lahko reši le zadostno število cepilnih doz. V še kar dobrem položaju je tudi Nemčija (69 % cepljenih z enim odmerkom in 66 % polno cepljenih), v malo slabšem pa Avstrija (66 % in 62 %). Po omenjenem viru ima Slovenija cepljenih 55 % (51 %) svojih prebivalcev, kar jo po uspešnosti uvršča v drugo polovico evropskih držav. Blizu sta ji Hrvaška (46 % in 43 %) in Srbija (44 % in 42 %). Na rep pa lahko uvrstimo denimo Bosno in Hercegovino (22 % in 15 %) in Bolgarijo (20 % in 20 %) ter Ukrajino (18 % in 15 %). Tudi Rusija s svojim znamenitim cepivom Sputnik se ne more nič kaj pohvaliti, saj so z enim odmerkom cepili samo 35 % ljudi, z dvema pa

le 32 % prebivalcev te največje evropske države.

Strogi ruski ukrepi

Po najnovejši novici (21. oktobra 2021) so v Rusiji ta čas sprejeli zelo stroge protiepidemične ukrepe zaradi največjega števila dnevnih smrti (več kot tisoč!) in okužb od začetka epidemije. Od 18. oktobra naprej so tako zaprte vse nenujne trgovine in šole ter prepovedane športne dejavnosti. Restavracije in kavarne lahko ponujajo samo hrano za s seboj. Za obisk gledališč in muzejev je treba imeti potrjeno o prebolelosti ali cepljenju. Oblasti uvajajo še druge omejitve, zaradi katerih starejši necepljeni ljudje ne smejo zapuščati svoje doma. V večini ruskih regij postaja cepljenje bolj ali manj obvezno. Oglasil se je tudi predsednik Putin, ki je dejal, da je čudno, »da se dobro izobraženi ljudje z visokimi naslovi nočejo cepiti. Imamo varno in učinkovito cepivo. Pozivam vas, da se greste cepiti, kar je vprašanje vašega življenja in življenja vaših bližnjih.«

Pa še tole: Preboleli naj bi imeli po strokovnih raziskavah, preprosto rečeno, v poldrugem letu po bolezni zgolj še slabo polovico imunosti proti virusu, zato je prav, da se tudi ti cepijo. To pa izvajamo tudi v Sloveniji.

Od petka do petka

Grozilna pisma na osem naslovov, interpelacija tudi za ministra Vizjaka ... Stran 12

Finance

Ana Vezovišek v novi knjigi o tem, kako ravnanja z denarjem naučimo otroke ... Stran 14

Obletnice

Ob stoletnici Telovadnega doma v Radovljici je Aleks Čebulj o njem napisal knjigo. Stran 14

Od petka do petka

Na premierja Janeza Janšo je bila naslovljena pisemska pošiljka s priloženim nabojem in fotografijo njegove družine z narisanimi tarčami. / Foto: arhiv GG

LMŠ, SD, Levica, SAB in nepovezani poslanci so vložili še interpelacijo zoper ministra Andreja Vizjaka. / Foto: arhiv GG

Saj ni res, pa je: pivo Union bodo prihodnje leto začeli variti v Pivovarni Laško. / Foto: Simon Šubic

Grozilna pisma z nabojem, interpelacija ...

SIMON ŠUBIC

Grozilna pisma poslana na osem naslovov

Policija preiskuje osem groženj politikom in strankam, na katere so bila konec prejšnjega tedna naslovljena grozilna pisma s priloženim nabojem, nekatere od njih so prestregli že na Pošti Slovenije ali v državnem zboru. Pošiljke z nabojem so bile naslovljene na predsednika vlade in SDS Janeza Janšo, predsednika NSi in obrambnega ministra Mateja Tonina in ministra za notranje zadeve Aleša Hojsa. Grožnje naj bi po pošti naslovili še na predsednika SNS Zmaga Jeliniča Plemenitega, predsednika SMC in gospodarskega ministra Zdravka Počivalška, poslanca DeSUS Roberta Polnarja ter poslanski skupini DeSUS in SNS. V vseh političnih strankah so kot nedopustne obsodili vsakršne grožnje politikom. V SDS ob tem ocenjujejo, da so tovrstni napadi neposredna posledica pasivnih institucij, medijev, ki ustvarjajo klimo tolerance do nasilja, in opozicije, ki nasilja ni sposobna jasno obsoditi, ponekod ga celo podpihuje. Po naročilu generalnega direktorja policije Antona Olaja je preiskavo prevzela delovna skupina, ki jo vodi uprava

kriminalistične policije na Generalni policijski upravi. Delovna skupina intenzivno preiskuje sume kaznivih dejanj grožnje, zbira obvestila in izvaja druge kriminalistične postopke, v Nacionalnem forenzičnem laboratoriju pa se vzporedno s tem izvajajo forenzične preiskave zaseženih predmetov, so pojasnili na GPU.

Odločanje o Svetličiču preložili

V torek bi moral državni zbor glasovati tudi o kandidatu za ustavnega sodnika Roku Svetličiču, a so zaradi obstrukcije večine opozicijskih strank odločanje preložili na eno od naslednjih sej. Iz urada predsednika republike so sporočili, da se bo predsednik Borut Pahor pred glasovanjem »po potrebi posvetoval« s Svetličičem in poslanskimi skupinami, ki ga podpirajo. Svetličič je sicer že četrti kandidat za novega ustavnega sodnika, potem ko prvi trije Pahorjevi kandidati v državnem zboru niso prejeli zadostne podpore, tj. najmanj 46 glasov poslancev. Stranke LMŠ, SD, SAB, Levica in skupina nepovezanih poslancev so z obstrukcijo glasovanja in ob odsotnosti dveh poslancev DeSUS želele doseči nesklepčnost seje državnega zbora in na ta način pokazati, da

vlada v državnem zboru uživa premajhno podporo. Ker pa se predsednik državnega zbora nepovezani poslanec Igor Zorčič ni odločil sodelovati v obstrukciji in je s tem zagotovil sklepčnost, so sejo vendarle izpeljali in med drugim potrdili, da sta predloga zakonov o dohodnini in igrah na srečo, s katerima so v delu opozicije nezadovoljni, primerna za nadaljnjo obravnavo.

Interpelirajo tudi Vizjaka

Poslanske skupine LMŠ, SD, Levica, SAB in nepovezani poslanci so v sredo vložile interpelacijo zoper ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka. O interpelaciji so razmišljali že poleti po padcu novele zakona o vodah na referendumu, zdaj so se zanj odločili po nedavnem razkritju posnetka domnevnega pogovora Vizjaka s podjetnikom Bojanom Petanom, ki naj bi mu leta 2007 kot gospodarski minister svetoval, kako naj se izogne plačilu davka pri boju za lastništvo Term Čatež. Po Vizjakovih besedah je vložitev interpelacije zgolj nadaljevanje političnega boja opozicije zoper njegovo delo in delo aktualne vlade, zanj pa bo priložnost, da pojasni dogajanje v Termah Čatež v času, ko je bil gospodarski minister. Brane Golubović

(LMŠ) je sicer v imenu vlagateljev interpelacije dejal, da bi moral biti Vizjak »varuh okolja, narave, javnega interesa«, a »tega enostavno ne zna, mogoče niti ne razume«, namesto tega je »varuh parcialnih interesov«.

Pivo Union bodo varili v Laškem

Kar se je pred leti zdelo nepojmljivo, je danes realnost: Pivovarna Laško bo varila ljubljansko pivo Union. Kot so sporočili iz Pivovarne Laško, bodo varjenje piva Union najpozneje januarja 2022 prenesli v Laško, ker 35 let star hladilni sistem v ljubljanski pivovarni ni več primeren za obratovanje. Selitev proizvodnje piva Union naj ne bi vplivala na portfelj izdelkov ne na blagovno znamko Union, saj nameravajo pivo še naprej variti po enaki recepturi kot doslej. Na lokaciji Pivovarne Union v Ljubljani bodo ostale dejavnosti pakiranja in logistike piva Union, proizvodnja brezalkoholnih pijač in vode, Pivnica Union in muzej Pivon Experience. »Prenos dela pivovarske proizvodnje v Laško bo omogočil našo nadaljnjo rast in razvoj, saj obstoječa lokacija v mestnem središču v Ljubljani trenutno to omejuje,« so ob najavi spremembe navedli v Pivovarni Laško.

Slovenci v zamejstvu (822)

Spomin na Angelo in Janka

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

V ponedeljek in petek sta se na Koroškem zgodila dva pomembna dogodka v čast dvema Slovincema, ki tudi v najtežjih preizkušnjah nista tajila, kdo sta.

Na rojstni hiši v Dobu (Aich) pri Pliberku so odkrili spominsko ploščo koroškemu pesniku, pisatelju, prevajalcu in borcu za pravice Slovencev na Koroškem Janku Messnerju. Rojen je bil pred sto leti, umrl pa je pred desetimi leti, 26. oktobra leta 2011. Plošča je tudi nova postaja Slovenske pisateljske poti in četrta na Koroškem. Odprtju plošče je sledila spominska prireditev v Kulturnem domu v Pliberku, danes zvečer ob 19.30 pa bo v Muslimovem inštitutu razstava in pogovor o Janku Messnerju.

Plošča na prvi koroški postaji je bila nameščena

na ljudski osnovni šoli na Obirskem v čast Valentinu Polanšku. Druga postaja je od leta 2017 naprej na Drabosnjakovi domačiji na Kostanjah nad Vrbskim jezerom v spomin na Andreja Šusterja - Drabosnjaka in Andreja Kokota, tretja postaja pa je od lani naprej ob spominski plošči Milki Hartman na pročelju Kulturnega doma v Pliberku. Četrta postaja na avstrijskem Koroškem pa je od ponedeljka naprej na Messnerjevi hiši v Dobu.

Včeraj popoldne pa je dal zaslužen splošno spoštovanje za vedni koroški Slovenki, znanstvenici in prvi Slovenki z doktoratom iz naravoslovja dr. Angeli Piskernik tudi Celovec. Na hiši v Ursulinengasse 3 v središču Celovca, kjer se je dekle iz

kapelske lobniške grape šolalo, sta celovško-krški škof dr. Jože Marketz in slovenska ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch odkrila spominsko ploščo. Letos mineva 135 let od Angelinega rojstva in 54 let od njene smrti. Odprtju je v škofijski hiši sledil pogovor o delu in življenju dr. Angele Piskernik z naslovom Zgodba stoletja. Slovenska znanstvenica ima tako sedaj spominski plošči v Železni Kapli in Ljubljani ter park v zelenem obroču Ljubljane, ob Poti spominov in tovarštvu.

V Farni dvorani v Železni Kapli bo priložnost za uživanje v naravi in za smeh. Drevo ob 19.30 bo dramska skupina Slovenskega prosvetnega društva Zarja uprizorila muzikal z naslovom

Angela Piskernik (desno) leta 1950 v Trenti / Foto: Wikipedia

Hotel Obir. Predstavo bodo ponovili v nedeljo ob isti uri. Ljubitelji hoje, ki želite spoznati tudi zgodovino Železne Kaple in okolice, pa ste danes vabljeni na doživeto pohodniško pot v okviru čezmejnega projekta

LiteraTour Mohorjeve iz Celovca in Gorenjskega glasa v Sloveniji, ki se bo začela ob 10. uri pri gostišču Brunner Berghof in se bo nadaljevala po dolini Lobnik. Pojasnila dobite na naslovu Martina. Kanzian@mohorjeva.at.

Neuvrščeni vztrajajo

Se še spomnite, da smo bili nekoč »neuvrščeni«? Po osamosvojitvi smo se uvrstili v Evropsko unijo in Nato. Gibanje neuvrščenih pa še kar vztraja. Nedavno (11. oktobra) so se v Beogradu zbrale delegacije iz 105 držav ...

MIHA NAGLIČ

Srečanje ob 60-letnici

Titova Jugoslavija je bila res nekaj posebnega. Ko sem pri vojakihi tovarišem razlagal te naše posebnosti, sem poudaril tri. Prva: gospodarstvo temelji na družbeni lastnini produkcijskih sredstev; druga: naši politični ureditvi se reče socialistično samoupravljanje; in tretja: v svoji zunanji politiki smo neuvrščeni ... Povsod po svetu je bila lastnina ali zasebna ali javna (državna). Sistem je bil kapitalizem ali socializem. Država je bila samostojna ali pa povezana. Neuvrščeni pa so dejansko poskušali ubrati neko svojo, tretjo pot ... Kakorkoli že, dejstvo je, da je bilo prvo srečanje neuvrščenih v Beogradu leta 1961. Obnovimo na kratko zgodovino gibanja. »Predhodnica tega gibanja je znamenita azijsko-afriška konferenca v Bandungu, na kateri se je zbralo 29 vodij držav, ki so bili pripadniki prve postkolonialistične generacije politikov. Potekala je med 18. in 24. aprilom 1955. leta. Namen konference je bil identificirati pomembna mednarodna vprašanja in iskati skupne politike v mednarodnih odnosih. Načela, ki bi določala odnose med

manjšimi in večjimi državami, so znana pod imenom 'Deset bandunških načel', ki so jih na tej konferenci tudi razglasili. Ta načela so postala sestavni del gibanja neuvrščenih. Še več, vsaka država, ki je želela postati članica neuvrščenih, se je morala zavezati tem načelom. Pri razvoju gibanja so ključno vlogo odigrala nekatera pomembna imena mednarodne politike. To so bili: egipčanski predsednik Gamal Abdel Naser, Ganec Kwame Nkrumah, predsednik indijske vlade Džavaharlal Nehru, Indonezijski Ahmed Sukarno in jugoslovanski predsednik Josip Broz - Tito. Šest let po bandunški konferenci je bila v Beogradu prva konferenca neuvrščenih (od 1. do 6. septembra 1961). Sodelovalo je 25 držav. Načela so sicer uskladili še pred veliko beograjsko konferenco, in sicer tistega leta v Kaiuru, ta pa kažejo, da je bil namen vzpostaviti aktivno politiko članic, ki bi lahko na tak način v mednarodni politiki odigrale pomembnejšo vlogo, kot če bi nastopale samostojno. Številne članice so bile vojaško šibke in gospodarsko slabo razvite. Tedanje cilje gibanja je mogoče strniti v naslednjih točkah: 1. pravica samoodločbe narodov, neodvisnosti, suverenosti in teritorialne

celovitosti držav; 2. nasprotovanje apartheidu; 3. zavračanje sodelovanja v multilateralnih vojaških paktih, kot sta bila tedaj NATO in varšavski pakt; 4. boj proti imperializmu; 5. boj proti kolonializmu, neokolonializmu, rasizmu, okupaciji; 6. težnja k razoroževanju; 7. nevmešavanje v notranje zadeve držav in mirni soobstoj vseh narodov; 8. zavračanje uporabe sile v mednarodnih odnosih; 9. krepitev vloge OZN; 10. demokratizacija v mednarodnih odnosih; 11. socioekonomski razvoj in prestrukturiranje mednarodnega ekonomskega sistema; 12. enakopravno mednarodno sodelovanje. Zlasti ob koncu osemdesetih let je gibanje doživljalo krizo, predvsem zaradi razpada sovjetskega bloka. Pravtako je bila v tistem času predsedujoča država Jugoslavija, ki je začela razpadati, kar je posledično pomenilo precejšnje zmanjšanje aktivnosti tega gibanja. V devetdesetih letih gibanje ni odigralo vidnejše vloge, v začetku 21. stoletja pa je nov zagon dobilo predvsem zaradi uni-polarne ureditve sveta, pri čemer so se države članice lahko združile ob skupnem interesu heterogenizacije mednarodnih odnosov. Prav tako to gibanje še vedno nudi okvir sodelovanja

gospodarsko manj razvitih držav.« (Vir: Wikipedija)

Koliko jih je

V gibanje je včlanjenih 120 držav (september 2019), 53 držav iz Afrike, 40 iz Azije in Oceanije, 26 iz Latinske Amerike in Karibov in ena iz Evrope. Edina evropska članica je Belorusija. Nekdanje evropske članice so bile Jugoslavija, Ciper in Malta. Prva je razpadla, drugi dve sta se pridružili EU. Gibanje neuvrščenih šteje poleg 120 članic tudi 17 opazovalk, med njimi so tudi nekatere velike države: Argentina, Brazilija, Kazahstan, Kitajska, Mehika, Ukrajina ... Med opazovalkami so tudi države nekdanje Jugoslavije z izjemo Slovenije. Na nedavno srečanje v Beogradu je kot gost prišel tudi ruski zunanji minister Sergej Lavrov, vseh sodelujočih oseb pa je bilo kar 550 ...

Neuvrščeni Slovenci

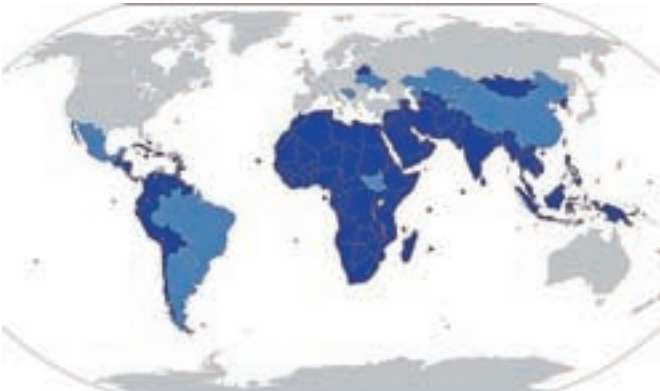
Ne nazadnje se velja spomniti, da je bil v letih 1989–1990 predsedujoči gibanja dr. Janez Drnovšek. Jugoslavija je bila ravno takrat na vrsti za predsedovanje, Drnovšek pa predsednik zveznega predsedstva. V Beogradu 2021 nas je kot gost zastopal le Stanislav Raščan, državni sekretar na zunanjem ministrstvu.

Spominska razglednica s podobami 24 voditeljev držav, ki so sodelovale na prvem zasedanju neuvrščenih v Beogradu septembra 1961. / Foto: Wikipedija

Ustanovitelji gibanja neuvrščenih (z leve): Nehru (Indija), Nkrumah (Gana), Naser (Egipt), Sukarno (Indonezija) in Tito; New York, 1960 / Foto: Wikipedija

Gibanje neuvrščenih v letu 2021. Države članice (120) so obarvane temno, opazovalke (17) pa svetlo modro.

Nove knjige (611)

Tihotapka Melhiorca

MIHA NAGLIČ

»Nekoč davno, pred 300 leti, ko so med ljudmi še živel škrti in skrivnostne čarovnice, je v globoki kotlini sredi gostih temnih gozdov ležalo mesto. Idrija. Skoznje se je vila srebrna reka. Nič čudnega, saj so v takajšnjem rudniku pridobivali dragoceno kovino: živo srebro.« Tako se začne in v tem pravljicnem slogu se nadaljuje pravljica o tihotapki Melhiorci. Napisala jo je Marija Terpin Mlinar, ki je za to več kot poklicana. Po stroki je zgodovinarica in kustosinja Mestnega muzeja Idrija. Že leta 2007 je v Idrijskih razgledih objavila obsežen članek z naslovom Marina Melhiorca – pomočnica

tatov in podnaslovom Proces proti tolpi tatov in tihotapev 1729–1731. V tem članku je skušala obnoviti zgodbo imenovane in precej skrivnostne ženske, hkrati pa je raziskala zgodovinsko in družbeno ozadje tega fenomena. To na kratko povzame tudi v tej knjigi kot dodatek k pravljici. Preberimo nekaj odlomkov. »Pripoved o tihotapki Melhiorci temelji na zgodovinskih dejstvih. Marina, tudi Marija Melhiorca je bila ena izmed obtoženih v procesu proti tolpi tatov in tihotapev, ki se je v Idriji odvijal v letih 1729–1731. Idrijski rudniški upravitelj, plemeniti Franc Anton Steinberg, ki je rudnik upravljal med letoma 1724 in 1747, se je znašel v veliki

zagati. Notranjeavstrijski komori je v pismu z dne 23. oktobra 1730 potožil, da tokratni proces proti tihotapcem presega njegove moči. Ta je dosegel ogromne razsežnosti in je bil zelo razvit. Ohranjeni sodni zapisi nam poleg zanimivih osebnih usod nudijo tudi vpogled v kazensko pravo v prvi polovici 18. stoletja, razkrivajo oblike kaznovanj ter kriminalna dejanja tedanjih prebivalcev idrijskega, tolminskega in loškega gospostva.« In kakšna je v resnici bila ta skrivnostna »tihotapka«? »Marina ali Marija Melhiorca iz Šebrelj je po doslej dostopnih virih prva poimensko znana prekupčevalka s čipkami z Idrijsko-Cerkljanskega. Ponekod je

navedena kot beračica. Njena natančna starost ni znana. V virih je vedno predstavljena kot starka. Precej verjetno je, da takratne družbene razmere in način življenja njenemu videzu nista prizanašala in je bila po letih mlajša, kot je bila videti. Na zaslišanjih je omenila več

že dospelih otrok in še posebej najmlajšega sina Florjana, ki je bil ob njenem prijehu še otrok. O njeni družini vemo malo. Njen brat naj bi bil župan v Šebreljah.« O

njej torej vemo prav malo. Je bila res tako huda »tihotapka«? Kakšna kazen jo je doletela? Še sreča, da imamo pravljice, ki nam pričarajo, česar ne vemo ...

Tihotapka Melhiorca, besedilo Marija Terpin Mlinar, ilustracije Irena Gubanc, Mestni muzej, Idrija, 2020

Novi knjigi

Otroci, denar in starši

Po treh knjigah nasvetov za odrasle se je finančna mentorica Ana Vezovišek v svoji novi knjigi lotila vprašanja, kako ravnanja z denarjem naučimo otroke.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kaj naj otroci vedo o denarju, kako jim to lahko povemo, kdaj naj otrok dobi žepnino, kdaj je dovolj star za finančno vzgojo in podobna vprašanja v svoji novi knjigi *Na pomoč! Kako naj otroka naučim ravnati z denarjem?* postavlja Ana Vezovišek, podjetnica, priznana finančna mentorica in specialistka za financiranje in osebni proračun.

Denar v marsikateri družini tabu tema

Po treh knjigah finančnih nasvetov, namenjenih odraslim, se je tokrat lotila tematike finančnega opismenjevanja otrok. »Že več kot dvajset let se ukvarjam s svetovanjem odraslim in v pogovorih z njimi ugotavljam, da s seboj prenašajo vzorce, ki so se jih naučili od svojih staršev. Denar je pogosto tabu tema v marsikateri družini, in če otroka ne naučimo ravnati z njim, mu bo to

v odrasli dobi manjkalo. Na drugi strani, če starši otroku že zgodaj privzgojijo osnovna pravila ravnanja z denarjem, mu bo to kot odrasli osebi koristilo oziroma bo to zanj nekaj samoumevnega,« o razlogih za knjigo, ki je v redni prodaji na voljo od prejšnjega tedna, pravi Ana Vezovišek.

Primeri dobre prakse pri znanih Slovencih

Kljub temu pri mlajših generacijah staršev zaznava pozitivne spremembe. »Če se včasih starši z otroki niso pogovarjali o denarju, mislim, da mlajše generacije temu namenjajo več pozornosti. Bolj se zavedajo pomena načrtovanja prihodnosti, vedo, da so informacije dosegljive, jih znajo najti in pravilno uporabiti. Starejši pa večkrat mislijo, da so za finančno opismenjevanje že prepozni, kar ni res,« še pravi sogovornica, ki je v knjigi opisala tudi izkušnje, ki jih imajo s

finančno vzgojo svojih otrok tudi nekateri znani Slovenci – Jakov Fak, Marko Vozelj in Saša Einsiedler. »Želela sem poudariti primere dobre prakse, ki jih poznam in so lep primer ljudi, ki so za uspeh pripravljeni trdo delati, hkrati pa jih denar in širša prepoznavnost nista pokvarila in navzven ne živijo razkošnega življenja, kot lahko vidimo v nekaterih drugih primerih. Z njimi sem želela poudariti, da te vrednote pozitivno vplivajo tudi na njihove otroke.«

Vsako priložnost lahko izkoristimo za vzgojo o finančnih

V knjigi so zapisana mnena otrok in učiteljev o denarju, avtorica pa odgovarja tudi na 33 najpogostejših vprašanj, povezanih s finančno vzgojo otrok, ki staršem pomagajo otroke vpeti v svet osebnih financ. Predvsem pa je pomembno, da vsak trenutek izkoristimo za finančno vzgojo, čemur

sogovornica pravi učni poligon ravnanja z denarjem. »Marsikdo misli, da finančna vzgoja pomeni, da moramo otroka posesti za mizo in mu razlagati o finančnih. Prav tako se nima smisla ukvarjati s tem, ali imamo dovolj znanja za to oziroma ali je otrok že dovolj star. Precej bolj smiselno je to početi v praksi, ko otroka vzamemo s seboj v trgovino, na pošto ... Če bo šel otrok z nami po nakupih in videl, da nakupe načrtujemo, imamo s seboj nakupovalni seznam in ne kupujemo kar vsega povprek, bo spoznal, da se v trgovini kupuje hrana in nujne stvari, ne pa denimo igrače. In tudi to je del vzgoje,« še dodaja Ana Vezovišek, ki spregovori še o eni pomembni temi v času odrasčanja – žepnini: »Pomembno je, da otrok žepnino dobi takrat, ko že ve nekaj o denarju in kaj z njim početi. V praksi to pomeni proti koncu osnovne šole, ko lahko že prevzame tudi določene obveznosti. Pri tem pa je pomembno, da

Ana Vezovišek: »Vzorci iz otroštva se prenašajo tudi v čas odraslosti.« / Foto: osebni arhiv

se starši zavedajo, da z žepnino otrokom dajejo možnost učenja ravnanja z denarjem in da ne gre za denar, ki ga otrok dobi kar tako. Višina žepnine pa je seveda odvisna od več dejavnikov, tudi od starosti, dejanskih stroškov in višine družinskega proračuna.«

S knjigo Ane Vezovišek tako na naš knjižni trg prihaja eden redkih priročnikov domačih avtorjev na temo, ki je v današnjem svetu pomembna. Zagotovo pa bo marsikateri nasvet, namenjen vzgoji otrok, prav prišel tudi odraslim, manj večjim ravnanja z lastnimi dohodki.

Drugi dom radovljiških športnikov

Letos mineva sto let, odkar so člani radovljiškega sokolskega društva v središču Radovljice slovesno odprli novi Telovadni dom. Aleks Čebulj, starosta radovljiškega športa, je ob tej priložnosti izdal knjigo o športnem življenju v mestu in okolici.

MARJANA AHAČIČ

Ta mesec mineva sto let, odkar so člani radovljiškega sokolskega društva v središču Radovljice slovesno odprli novi Telovadni dom;

današnje generacije ga poznajo pod imenom TVD Partizan pa tudi po klavni podobni zapuščeni, propadajoče stavbe v središču mesta. »Pri gradnji so sodelovali vsi člani sokolskega društva,

tudi ženske in otroci,« je ob izidu publikaciji Spomenika Sokolskega doma v Radovljici ob njegovi 95-letnici pojasnil soavtor publikacije Jure Sinobad. »V prostorih Sokolskega doma je pod vodstvom Jakoba in Mariče Špicar skoraj dve desetletji deloval znameniti Sokolski oder, ki se je v letih 1921–1941 postopoma razvil v najpomembnejše gledališče na Gorenjskem. Sobote predstave so bile namenjene domačinom, ob nedeljah pa so se v Radovljico pripeljali ljubitelji in poznavalci gledališča iz vse Gorenjske pa tudi iz Ljubljane. Gostje zakoncev Špicar so bili številni ugledni literarni ustvarjalci, med njimi Oton Župančič.«

Šport, kultura, zabava

Sokolski dom se je po drugi svetovni vojni preimenoval v Telovadni dom. Pod njegovo streho so delovali tudi kino, knjižnica in glasbena šola. »Mirno lahko zapišemo, da je bil v prvih

desetletjih po drugi svetovni vojni drugi dom kulturnikov in športnikov iz mesta in okolice,« pravi Sinobad.

Tudi Aleksa Čebulja, ki je zdaj, pri častitljivih 92 letih napisal knjigo o športnem življenju v mestu in okolici in jo posvetil prav stoletnici Telovadnega doma v Radovljici. V njej je podrobno opisal športne dejavnosti, ki so v okviru tedanjega Telovadnega doma delovale vse do leta 2014, ko je šla stavba najprej v last Športne zveze Slovenije, od tam pa v zasebne roke in na pot nezadržnega propada.

Kot drugi dom

Aleks Čebulj je sicer po rodu Jeseničan, a se je v Radovljico preselil že leta 1958. Kot v uvodu h knjigi pove Jure Sinobad, je v mladih letih vzljubil šport, predvsem alpsko smučanje in plavanje; smučal je še do 84. leta starosti, aktivno plava pa še vedno.

Po poklicu je bil učitelj športne vzgoje in tako je

»Najprej Sokolski dom, od leta 1945 do danes pa Telovadni dom – Partizan je spomenik kulturne dediščine, ki sodi pod spomeniško varstvo. Nanj bi morali biti ponosni, ne pa dopustiti, da komaj še stoji in neslavno propada pred našimi očmi.« (Aleks Čebulj: Spomini)

spoznal tudi radovljiški Telovadni dom, kjer je poučeval in je kmalu postal njegov drugi dom. Sodeloval je pri njegovi temeljiti obnovi v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja, nato pa kot član Športnega društva Radovljica izmenično opravljal zadolžitve predsednika, tajnika in gospodarja.

Glavni protagonist športnega filma

»Kot da se mi je 'zahkljal' za vrat, nisem se ga mogel znebiti ...« je hudomušno pripomnil na predstavitvi knjige prejšnji teden v radovljiški knjižnici, kjer so za to priložnost občinstvu in avtorju pripravili prijetno presenečenje:

projekcijo kratkega filma z naslovom *Naučimo se plavati* iz leta 1952, v katerem Aleks Čebulj otroke uči plavanja in skokov vodo. Hranil ga Filmski arhiv v Arhivu RS in je delo Ivana Marinčka in prof. Draga Ulage. Pravice za enkratno javno predvajanje filma je pridobil Jure Sinobad, ki se je za dovoljenje in posredovanje filmskega arhivskega gradiva zahvalil dedičem pokojnega Ivana Marinčka in Arhivu RS.

Knjiga, ki jo je Aleks Čebulj napisal in posvetil Telovadnemu domu, je njegova življenjska zapuščina, podarja Sinobad, posvečena spominu na dosežke generacij, ki odhajajo, in spodbudo tistim, ki prihajajo.

Aleks Čebulj na nedavni predstavitvi knjige v radovljiški knjižnici / Foto: Tina Dokl

51.

3.–13. 11. 2021

**teden
slovenske
drame**

the week of
slovenian
drama

www.tsd.si

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Naj bo v Kranju doma dobra drama!

Jure Novak, direktor Prešernovega gledališča Kranj

FOTO: NADA ŽGANK

Dogodek da je v mestu, smo pravili, lani, pa ga ni bilo, dogodka, ker jih ni bilo, dogodkov, sploh. Gledališča so bila zaprta, petdeseti, jubilejni Teden slovenske drame je kot dogodek odpadel. Tudi prvi poskus, da izpeljemo enainpetdesetega, se ni izšel. A zdaj smo tu! Odločni in odločeni, da ga izpeljemo, in to v izjemnem novembrskem terminu. V vsakem primeru! Pod kakršnimi koli pogoji! Dovolj je bilo zapiranj, gledališča morajo pred ljudi, do občinstva, v javnost!

Dogodek je torej končno tu. Med vami. In kakšen! Selektorjev izbor poka po šivih od odličnih, gledljivih predstav, ki so povečini nastajale za zaprtimi vrati gledališč, in prav vse nosijo energijo, željo, da planejo na odre in pred ljudi. Dodatni program se šibi pod težo tehtnih, relevantnih dogodkov in novitet, predstavljali bomo prelomne publikacije, resne študije, ostra mnenja, drzne koncepte in razgibane ritme.

Petdeseta so nova trideseta, pravijo, in ponosen sem, da je moj prvi Teden slovenske drame prav ta, ki zakoraka v abrahama. Festival je zrel, preizkušen in stabilen.

Hkrati pa imamo v Prešernovem gledališču Kranj z njim še velike načrte, mladostno in vitalno je zazrt v prihodnost.

Teden slovenske drame je že zdaj festival nacionalnega pomena, lokus in fokus vsakoletnega življenja in življa slovenske dramatike, v prihodnje pa ga bomo dopolnili v celoletno platformo, v bazo, v stičišče ključnih točk razvoja in promocije slovenskih dramskih pisav.

Velike načrte imamo s Festivalom. Razširiti in poglobiti želimo mednarodne povezave. V festivalsko dogajanje bomo še tesneje vpletki najboljše in najbolj sveže slovenske dramatičarke in dramatike ter druge gledališke ustvarjalke in ustvarjalce. Tkali bomo nove vezi s Kranjem in Gorenjsko, z meščankami in meščani, z lokalnimi institucijami in pobudami. Z vsemi skupaj bomo iskali in premikali meje in domete naše dramatike in gledališča.

Še naprej pa bomo vsako leto pripekljali v Kranj najboljše rezultate gledaliških sezon in se trudili slovensko dramatiko pri nas *zakoreniniti*.

Naj bo v Kranju doma dobra drama!

03.	19.00	PGK	Slovesno odprtje 51. TSD s podelitvijo Grumove nagrade 2020 in nagrade za mlado dramatičarko 2020	
			OČE ROMUALD/LOVRENC MARUŠIČ	ŠKOFJELOŠKI PASIJON
04.	19.30	PGK	Prešernovo gledališče Kranj in Mestno gledališče Ptuj	
			Okrogla miza	Spolne in psihične zlorabe v polju gledališča, študijskih procesih in izobraževanju
05.	19.30	PGK	Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije	
			NEJC GAZVODA	JAZZ
06.	19.30	PGK	Mestno gledališče ljubljansko	
			PATRIZIA JURINČIČ FINŽGAR	BIDOVEC-TOMAŽIČ: TOVARIŠTVO
07.	21.00	Stolp Škrlovec	Slovensko stalno gledališče Trst	
			Koncert	Janez Škof & Marjan Stanič
08.	10.00	SLOGI	Simpozij	
			Magično gledališče Rudija Šeliga	
09.	19.30	Stolp Škrlovec	Prešernovo gledališče Kranj, Fundacija Rudi Šeligo in Slovenski gledališki inštitut	
			ANDREJ TOMŠE	MITSKA
10.	17.00	Stolp Škrlovec	EX-teater	
			FORSALE Lot 9: Besedilo	
11.	19.30	PGK	Prešernovo gledališče Kranj, Bunker in Beton Ltd.	
			GEJM	
12.	19.30	PGK	Slovensko mladinsko gledališče in Maska Ljubljana	
			Novi prevodi slovenske dramatike	
13.	16.00	Mestna knjižnica Kranj	Cankar Goes West (Cankar gre na zahod) in Slovenian Post Independence Theater (Slovensko gledališče po osamosvojitvi)	
			Rosaline Perales	
14.	19.30	PGK	Prešernovo gledališče Kranj, Crane Creations Theatre Company, EU – Creative Europe, Rosalina Perales	
			MATJAŽ ZUPANČIČ	VLADIMIR [Владимир]
15.	19.30	PGK	Gledališče Stojan Bačvarov, Varna, in Gledališče Replika, Sofija (Bolgarija)	
			Dramski IzZoom	
16.	17.00	Stolp Škrlovec	Upamo, da si zaupamo	
			in podelitev nagrad ZDUS za leti 2020 in 2021	
17.	19.30	PGK	Prešernovo gledališče Kranj	
			in Združenje dramskih umetnikov Slovenije	
18.	15.00	SLOGI	Dan nagrajenk in nominirank	
			Prešernovo gledališče Kranj, Slovenski gledališki inštitut in Akademija za gledališče, radio, film in televizijo	
19.	19.30	PGK	NOT DEAD ENOUGH/VESTERN	
			Gledališče Glej	
20.	15.00	Stolp Škrlovec in Zoom	Okrogla miza	
			Spreminjevalke: Dramske avtorice med epidemijo covid-19	
21.	19.30	PGK	Slovenski center ITI	
			MATJAŽ ZUPANČIČ	NOVA RASA
22.	19.30	PGK	SNG Drama Ljubljana	
			MANCA LIPOGLAVŠEK, HELENA ŠUKLIJAN	Dramakurbija
23.	17.00	Layerjeva hiša	Akademijski studio AGRFT	
			ROK VILČNIK – ROKGRE	POŠTA
24.	19.30	PGK	Drama SNG Maribor	
			Koncert	Simpatico
25.	21.00	Stolp Škrlovec	Sklepna slovesnost s podelitvijo nagrad 2021	
			Tekmovalni program	
26.	19.30	PGK	Spremljevalni program	
			Dodatni program	

51.

teden slovenske drame

the week of slovenian drama

3.–13. 11. 2021

3. 11. SREDA OB 19.30

OČE ROMUALD/LOVRENC MARUŠIČ

Škofjeloški pasijon

Režiser: Jernej Lorenci

Prešernovo gledališče Kranj
in Mestno gledališče Ptuj

Foto: Nada Žgank

4. 11. ČETRTEK OB 19.30

NEJC GAZVODA

Jazz

Režiser: Nejc Gazvoda

Mestno gledališče ljubljansko

Foto: Peter Glodanič

Družabno na festivalu

V Stolpu Škrlovec bosta dva koncerta:

5. 11. PETEK OB 21.00

Janez Škof & Marjan Stanič

Škof in Stanič sta duet, potegnjen iz Čomp, legendarne šestčlanske etno jazz zasedbe. Njuna glasba se spretno izogiba znanim glasbenim potem, poznano združuje z lastnim in povsem brez elektronskih glasbil ustvarja samosvojo lumpenproletariat godbo, ki nam na izjemen in samosvoj način prinaša poezijo Daneta Zajca, Milana Jesiha, Edvarda Kocbeka in Andreja Rozmana - Roze.

12. 11. PETEK OB 21.00

Simpatico

Duo Rok Vilčnik - rogre (vokal)
in Marko Zaletelj (kitara)
z gostom Blažem Korezom (tolkala)

Simpatico je novi glasbeni podvig pesnika in večkrat nagrajenega dramatika Roka Vilčnika, ki na glasbenem področju uspešno deluje že skoraj 20 let. V svojem novem projektu se je povezal s priznanim mariborskim skladateljem in kitaristom Markom Zaleteljem, ki na mariborski glasbeni sceni deluje že 35 let.

Luksuzna izdaja s trdimi platnicami
v le 400 izvodih.

Prešernovo gledališče Kranj in Crane Creations
Theatre Company Mississauga (Kanada)
ob podpori programa Ustvarjalna Evropa
(2014–2020)

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČE

7. 11. NEDELJA OB 19.30

Gejm

Režiser: Žiga Divjak

Slovensko mladinsko gledališče
in Maska Ljubljana

Foto: Matej Povše

11. 11. ČETRTEK OB 19.30

MATJAŽ ZUPANČIČ

Nova rasa

Režiser: Matjaž Zupančič

SNG Drama Ljubljana

Foto: Peter Uhan

12. 11. PETEK OB 19.30

ROK VILČNIK - ROKGRE

Pošta

Režiser: Juš A. Zidar

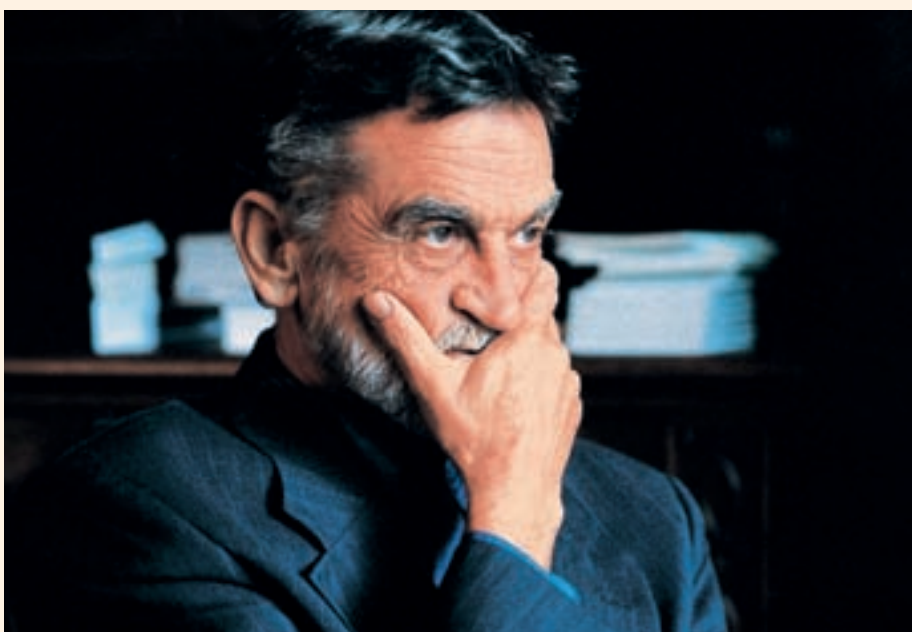
Drama SNG Maribor

Foto: Damjan Švec

Simpozij: Magično gledališče Rudija Šeliga

6. 11. SOBOTA OB 10.00 Slovenski gledališki inštitut (Mestni trg 17, 1000 Ljubljana)

Rudi Šeligo

FOTO: MIŠKO KRANJEC

Obsežen dramski opus Rudija Šeliga, ki je imel velik vpliv tako na literarni kot gledališki prostor, je brez dvoma tehten razlog za ponovno soočenje z njegovim magičnim gledališkim kozmosom: Šeligovim dramskim opusom in njegovo imanentno gledališkostjo. Predstavitvam prispevkov bo sledila še okrogla miza z avtoricami

in avtorji Anjo Bajda, Evo Kraševac, Svetlano Slapšak, Vilmo Štritof, Dorianom Šilcem Petkom, Andražem Gombačem in Tomažem Toporiščem, ki jo bo vodil dramaturg Rok Andres.

Prešernovo gledališče Kranj,
Fundacija Rudi Šeligo in SLOGI

RUDI
ŠELIGO
FUNDACIJA

Novi prevodi Slovenske dramatike

Cankar Goes West (Cankar gre na zahod)

8. 11. PONEDELJEK OB 16.00

Mestna knjižnica Kranj

Predstavitve prevodov in izdaje
sedmih dram Ivana Cankarja
v angleški jezik.

Rosalina Perales: Slovenian Post Independence Theater (Slovensko gledališče po osamosvojitvi)

Predstavitve prevodov treh sodobnih slovenskih dram v angleški in španski jezik:

Hodnik Matjaža Zupančiča, *Komedija o koncu sveta* Evalda Flisarja in *5fantkov.si* Simone Semenič.

FOTO: PETER UHAN

Srečko Fišer

Člani žirije za nagrado Slavka Gruma in nagrado za mladega dramatika 2021 smo vestno prebrali vseh 47 besedil, ki so bila poslana na oba natečaja – 36 za nagrado Slavka Gruma in 11 za mladega dramatika. /.../

Po branju prispelih besedil je očitno, da je epidemija tudi kreativne potenciale slovenskih dramatikov bolj inhibirala kot spodbudila, čeprav bi morda kdo naivno pričakoval nasprotno, zaradi novo ponujene tematike, pa tudi (domnevno) večje količine časa za samotno in poglobljeno snovanje. Morda bo prihodnje leto drugače, saj najtežji del epidemije sega čez časovni okvir omenjenga natečaja, pa tudi nasploh neposredna aktualnost ni najboljša navdihovalka.

Žirija:

Srečko Fišer (predsedujoči)
Amelia Kraigher
Matej Bogataj

Nagrada Slavka Gruma

MAJA ŠORLI

Tega okusa še niste poskusili

FOTO: HELENA GRAHEK

Maja Šorli

Drama se začne z manifestom za sodobno (visoko) šolstvo, v katerem so jasno in odločno izražene zahteve za dostopnost študija za vse in omogočanje delovnih mest diplomantov, pa tudi jasno izražena stališča proti zasebnim univerzam in splo-

šni komercializaciji šolstva. Manifest se udejanji v prikazu spopada med različnimi silami na univerzi, katere vrh in odločevalci nameravajo tako rekoč prodati svoje študente nastajajoči privatni visokošolski ustanovi; čeprav spisana pred zadnjimi poskusi omejevanja in omalovaževanja humanističnih študijev, je drama skoraj jasnovidno predvidela raven in namen debate. /.../ *Tega okusa še niste poskusili* na primeru šolstva razkriva številne navzkrižne družbene silnice; zaveda se, da je vsaka točka lahko tudi točka preloma ter da je krhko in dolgo usklajevano ravnesje v času neoliberalnega polaščanja vsega težko ohranjanjati.

(iz poročila žirije)

Nagrada za mlado dramatičarko

NINA KUCLAR STIKOVIĆ

Jutri je v sanjah izgledal drugače

FOTO: NIKA CURK

Nina Kuclar Stiković

Jutri je v sanjah izgledal drugače je družinska drama, oblikovana v preizkušeni realistični maniri, na zunaj celo dokumentaristična: pisana je prav po datumih »časa, ko smo živeli med

zidovi«, od 13. marca 2020, 13.43, do 7. maja 2020, 22.49, kot navajajo didaskalije. Četudi drama, ni brez izdatnih komičnih elementov, in ti ji nemalo koristijo: v komičnem ključu se tu pa tam kakšna shematičnost, konstruiranost lažje sprejme in ne ogrozi temeljne vrline besedila – da trenutno najbolj omniprezentno temo, ki pa mimo aktualizma vleče za sabo izdatno civilizacijsko prtljago, napada frontalno, neposredno, z mladostno neizprosnim ustvarjalnim optimizmom in nekaj naivnosti, brez katerega le-onega ne more biti.

(iz poročila žirije)

Grun Filipičevo priznanje

MILAN RAMŠAK MARKOVIĆ

za dosežke na področju dramaturgije in teatrologije

FOTO: OSEBNI ARHIV

Milan Ramšak Marković

Hlapci, Teorema, Kako ostanem lepa in svobodna, V republiki sreče, Ali: strah ti pojé dušo, Mi, evropski mrličji, Alarmil, Cement. To so naslovi le nekaterih odmevnejših predstav z izrazitim dramaturškim podpisom

Milana Ramšaka Markovića. Njegovo dramaturško delovanje zaobjame kar najširši spekter tega gledališkega poklica: ustvarja kot praktični dramaturg, avtor in soavtor različnih vrst besedil, dramaturških člankov, dramskih predlog, gledaliških in odrskih priredb, kot scenarist, pa tudi performer in avtor angažiranih predstav. Z enako močjo in ostrino deluje tako na neodvisni sceni kot v osrednjih gledaliških institucijah, njegov vsestranski talent pa se je v polnosti razmahnil v predstavah, ki jih podpisuje skupaj s stalno ustvarjalno ekipo režiserja Sebastijana Horvata.

(iz poročila žirije)

Nominiranke za nagrado Slavka Gruma

FOTO: NADA ŽGANK

Simona Semenič:

potem že tečem

Igra ležerno preskakuje čase in prostore, da bi pokazala, da je vse ves čas isto, da so ženske zlorabljane in marginalizirane, njihova vloga in prispevek podcenjena, nekajkrat se posveti polemika s tistimi, ki jim je feminizem sumljiv ali celo zoprn.

FOTO: URŠKA LUKOVNJAČ

Nika Švab:

*Delo in deklica I–V:
Drame tlačank*

Pisava je dokumentaristična, njena vrhovna vrlina je vsekakor, da je sorazmerno studiozna in zna biti osebna, ne zgolj programsko deklarativna.

FOTO: OSEBNI ARHIV

Vedrana Grisogono:

Franc

Franc je trpka znanstvenofantastična komedija, ki tematizira vprašanja človekovega sobivanja s stroji in roboti.

(iz poročila žirije)

ORGANIZATOR

Javni zavod
Prešernovo gledališče Kranj
Glavni trg 6, 4000 Kranj
Telefon: +386 (0)4 20 10 200
E-pošta: blagajna@pgk.si

VSTOPNICE

Vstopnice za predstave 51. Tedna slovenske drame so v prodaji pri blagajni Prešernovega gledališča Kranj. Cena vstopnice je 10 evrov, za abonente PG Kranj 5 evrov. Rezervacija vstopnic ni mogoča. Vstop na dogodke v dodatnem programu je prost do zasedbe prostih mest.

BLAGAJNA

Blagajna je odprta od ponedeljka do petka od 10.00 do 12.00, ob sobotah od 9.00 do 10.30 ter uro pred začetkom predstave.

Telefon: +386 (0)4 20 10 200
E-pošta: blagajna@pgk.si

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

Aktualne informacije
www.tsd.si | pgk.kupikarto.si | FB

Gorenjski Glas

30 let R Slovenije

Kolajne na poletnih olimpijskih igrah

Aktivnost, ki Slovence združuje, je šport. Vsi se veselimo uspehov, ki ime Slovenije ponesejo po širnem svetu. Prvo slovensko olimpijsko medaljo so iz Barcelone leta 1992 prinesli Gorenjci.

JELENA JUSTIN

Gorenjski športniki so zavidljive uspehe dosegali in jih še vedno dosegajo na vseh ravneh tekmovanj. V pričujočem članku se bomo spomnili tistih Gorenjcev, ki so bili v zadnjih tridesetih letih, odkar imamo samostojno državo, dobitniki kolajn na poletnih olimpijskih igrah.

Leta 1992 so letne olimpijske igre potekale v Barceloni. Čast slovenskih športnikov so rešili Gorenjci. Najprej sta na soboto, 1. avgusta, komaj 20-letna blejska veslača v dvojcu brez krmarja, Iztok Čop in Denis Žvegelj osvojila bronasto kolajno. S tem sta se za vedno vpisala v zgodovino slovenskega športa kot prva športnika samostojne Slovenije, ki jima je to uspelo. Poznavalci športa so omenjeno kolajno pričakovali, saj sta Iztok Čop in Denis Žvegelj že leto prej na svetovnem prvenstvu na Dunaju s srebrno kolajno dokazala, da spada med najboljše. Takoj naslednji dan so njun uspeh dopolnili še klubski kolegi Jani

Luka Špik in Iztok Čop na olimpijskih igrah v Londonu.

Klemenčič, Sašo Mirjanič, Milan Janša in Sadik Mujkić z bronom v četvercu.

Na olimpijskih igrah leta 1996 v Atlanti so gorenjski športniki ostali brez kolajne, v Sydneyju štiri leta kasneje, leta 2000, pa sta Iztok Čop in Luka Špik zmagala v dvojnem dvojcu. Prvič je na olimpijskih igrah zadonela Zdravljica. Zlato sta si priborila, ga prislužila in prigarala. Izvrsten rezultat je dosegla tudi Brigita Langerholc v teku na osemsto metrov. Z dvema rekordoma v polfinalu in finalu je na koncu osvojila izjemno četrto mesto.

Leta 2004 so olimpijske igre potekale v Grčiji, v Atenah, kjer so bile izvedene tudi prve olimpijske igre moderne dobe. Tudi na teh igrah sta Gorenjca Iztok Čop in Luka Špik priveslala v dvojnem dvojcu do kolajne, do drugega mesta. S srebrno medaljo okoli vratu in oljčnim vencem na glavi sta povedala, da sta bila zadovoljna s svojo vožnjo, saj sta prehitela Italijana, Francoza pa sta bila prehitra.

Kitajska s svojim glavnim mestom je olimpijske igre gostila leta 2008. Radovljiska plavalka Sara Isakovič

je na olimpijskih igrah v Pekingu osvojila prvo odličje za Slovenijo, hkrati pa se je veselila prvega olimpijskega odličja za naše plavalce. V disciplini dvesto metrov prosto je osvojila izjemno drugo mesto. »Pred nastopom o kolajni nisem razmišljala, moj namen je bil, da odplavam svojo tekmo, da plavam tako, kot sva se dogovorila s trenerjem Mihom Potočnikom. Lahko bi se namreč zgodilo, da bi v želji plavati čim boljši rezultat tudi 'pregorela', zato sem ubrala običajno taktiko ter hranila moč za zadnjih sto metrov,« je tekmo podživljala Sara, ki si je odličje priplavala z novim državnim rekordom 1:54,97, od nje pa je bila boljša le olimpijska zmagovalka Federica Pellegrini, ki je postavila tudi nov svetovni rekord. »Vesela sem, ker ima Slovenija z mojo kolajno tudi prvo olimpijsko odličje v plavanju.«

Leta 2012, v času poletnih olimpijskih iger v Londonu, je na Bledu iz lokala Chillil odmevalo: »Slovenija, Slovenija.« Prijatelje veslanja je

Prvo olimpijsko medaljo v cestnem kolesarstvu je Sloveniji na olimpijskih igrah v Tokiu prikolesaril Tadej Pogačar.

lastnik restavracije Jani Klemenčič povabil ob dvajseti obletnici osvojitve bronastega odličja četverca brez krmarja na olimpijskih igrah v Barceloni. Bučno navijanje je spremljalo nastop blejskega dvojca Iztoka Čopa in Luke Špika. Priveslala sta si bronasto kolajno. Naš najuspešnejši olimpijec Iztok Čop je z že četrto olimpijsko kolajno sklenil svojo bogato športno pot. »Upal sem, da se bo tako izšlo. Za to sva z Lukom trdo delala zadnjih osem, deset mesecev, bila stoodstotno skoncentrirana le na to tekmo. Ostaja pa malo grenkega priokusa, saj sva startala na zlato. Morda zdaj še nisem tako vesel te medalje, ampak čez pol ure bo drugače. Če bi mi kdo pred 14 dnevi ponudil bron, bi to sprejel,« je pred televizijsko kamero takoj po finalnem nastopu povedal Iztok. Da, z medaljo se uspe posloviti le najboljšim.

V zadnjih nekaj sezonah slovenski kolesarji krojijo sam svetovni vrh. Na novo

olimpijsko kolajno smo morali Gorenjci počakati na olimpijske igre v Tokiu 2020. No, igre so se zaradi pandemije covida-19 izvedle v letu 2021, a letnica je ostala prava. Novo medaljo, bronasto, nam je v cestni dirki privozil kolesar s Klanca pri Komendi Tadej Pogačar z osvojitvijo tretjega mesta. To je bila sploh prva slovenska olimpijska kolajna v kolesarstvu. Bron je osvojil le dober teden po že drugi skupni zmagi na znameniti dirki Tour de France. »Enostavno sem brez besed. Toliko sem dal vse od sebe, da nisem niti vedel, ali sem drugi ali tretji, kar ni pomembno, kolajna je kolajna. To je bila ena od težjih dirk, kar sem jih vozil,« je v prvih izjavah po dirki povedal Pogačar in se zahvalil vsem, ki so mu pomagali.

Gorenjci smo lahko ponosni na svoje športnike, ki nas razveseljujejo s svojimi fantastičnimi uspehi. Oni so tisti, ki ime Slovenije ponesejo v širni svet.

Na Gorenjskem v deželi Kranjski

Jaka Čop, utemeljitelj slovenske gorske fotografije

PETER COLNAR

Planinski fotograf, gornik in gorski vodnik Jaka Čop se je rodil 26. oktobra 1911 na Jesenicah, umrl pa je 5. januarja 2002. Oče Jakob Čop je bil ključavničarski mojster na železnici, gorski vodnik in oskrbnik koč na Golici, mati Ivana Čop pa lastnica jeseniške kavarne.

Po opravljeni meščanski šoli na Jesenicah se je Jaka vpisal na gostinsko šolo v Ljubljani in se praktično usposabljal v ljubljanski kavarini Zvezda. Dela natakara zaradi poškodbe kolena ni mogel opravljati. Zaposlil se je v jeseniški železarni, kjer je do upokojitve opravljal delo v tehničnem biroju. Zanimanje za gorski svet so mu poleg očeta vzbudili stric Joža Čop, alpinist, gorski vodnik in reševalec, ter

obiskovalci domače kavarne, ki so se vračali iz planin.

Poleg Julijcev je obiskal še gorstva na Balkanu ter Alpe v Franciji, Švici, Italiji in Avstriji. Ker mu je ukvarjanje z alpinizmom oteževala poškodba, se je začel intenzivneje ukvarjati s planinsko fotografijo. Svojo prvo fotografijo je posnel že pri desetih letih, vzornik pa mu je bil jeseniški fotograf Fran Pavlin. K njegovemu napredku v tehniki je pripomogla včlanitev v fotoamaterski odsek Turistovskega kluba Skala na Jesenicah. Po drugi svetovni vojni je takoj sodeloval na mnogih razstavah doma in v tujini. Fotografije je objavljati tudi v raznih tujih in domačih publikacijah ter tudi v šestih fotografskih monografijah: Svet med vrhovi

(1962), Raj pod Triglavom (1969), Viharniki (1970), Kraljestvo Zlatoroga (1989), Slovenski kozolec (1993) ter Trenta in Soča (1996).

Še posebno se je njegovo oko izurilo za črno-belo fotografijo, leta 1950 pa je začel snemati tudi barvne diapozitive. Izhajal je predvsem iz slovenske planinske fotografije, ki jo je oplemenitil s pitoresknimi učinki. Kot fotograf krajinar lirik je motiviral večinoma v gorskem svetu: pokrajina z gorami v ozadju ter dolinami in življenjem v njih v ospredju. Na fotografije je pogosto ujel romantično vzdušje, ki pa ga je spremljalo realistično pričevanje o času, ki je minil. Tako imajo njegova dela z beleženjem nekdanjega bogastva kulturne krajine in

Zanimivi Gorenjci tedna iz dežele Kranjske:

- **Kranjski mestni sodnik Ivan Junauer je 25. 10. 1577 od nadvojvode Karla dobil ukaz, naj predikanta Jerneja Knaflja, ki se vtika v župnijske pravice, spodi iz mesta, Kranjci pa naj se drže svojega pravega župnika, ker da niti meščani niti deželni stanovi nimajo pravice spreminjati vere v mestih.**
- **Koroški deželni odbor, v katerem ni bilo slovenskih predstavnikov, je 25. 10. 1918 sprejel stališče, da je Koroška nedeljiva. Za del avstrijske države je nemški občinski odbor isti mesec razglasil tudi Maribor z okolico.**
- **Na Dunaju je 26. 10. 1536 umrl škof in diplomat Krištof Ravbar. Bil je ljubljanski škof, ki je kot dvorni maršal odločilno vplival na potek dunajskega kongresa leta 1515.**

kmečkih opravil poleg estetske tudi veliko dokumentarno vrednost. Z njimi ter vodniško dejavnostjo in predavanji (predvsem na šolah), na katerih je z diapozitivi prikazoval lepoto gorskega sveta, je poskrbel za popularizacijo planinske fotografije in gorskega sveta. Skozi pravljico o Zlatorogu je predstavil gorski svet okoli sedemdeset tisoč šolarjem,

za odrasle pa je izvajal predavanja z naslovom Raj pod Triglavom. Postal je ambasador Julijskih Alp, varovanja okolja, gornišstva in v zadnjih letih tudi življenja Triglavskega narodnega parka.

Za svoj prispevek k razvoju slovenskega planinstva, alpinizma in fotografije je prejel številna priznanja. Leta 2001 je postal častni občan Jesenic.

Gospodarji in služinčad

GORAZD STARIHA

spolnost in nasilje

Ostali smo pri zgodbi, ko je hlapec namerno naredil domači hčeri otroka.

Pretresena mati je seveda takoj poklicala na zagovor hlapca, ki ji je dejal, da ji ni treba nič jokati, da je njena hči njegova ljubica in da

lahko dela z njo, kar hoče, in da ona nima pri tem nič ugovarjati. Priznal je tudi, da je on naredil hčer nosečo. Naslednji dan ga je gospodinja odpustila, vendar je na svete tri kralje prišel nazaj, padel pred materjo Jero na kolena, prosil njo in hčer odpuščanja ter da ga ponovno sprejme v službo. In nazadnje še za privolenje, da se poroči s hčerjo. Ker je bila mati Jera takrat že sama in je imela veliko dela, ga je začasno spet vzela nazaj v službo, vendar jo je poklical župnik in ji naročil, da ga mora odpustiti, kar je po treh dneh tudi storila. Marija je nato 19. marca 1847 ob pomoči matere in sedemdeset let stare preužitkarice rodila popolnoma do-nošeno in zdravo deklico, ki so jo krstili za Marijo.

Na sodišču je Jožef krivdo priznal. Dejal je, da je po prvem letu hotel pustiti službo, a da so ga pregovorili in mu vzdignili plačo. Podobno se je zgodilo tudi naslednje leto, ko je začel o bin-kostih ljubimkati s hčerjo in zato je tudi ostal. Prilika za obče-vanje je bilo dosti, očeta pogosto ni bilo doma, ker je bil ladjar na Savi, dek-le pa je tudi reklo, da ji je vseeno, če bo noseča, se bosta vsaj laže poročila. Imel da jo je tudi za starejšo, kot je kasneje slišal, da je bila. Župan ga je zelo pohvalil kot delavnega, »šparovnega« in zvestega hlapca, prav tako mu teh lastnosti ni

odrekala gospodinja Jera.

Ker je bila Marija v času obče-vanja stara manj kot 14 let, je bilo vsako obče-vanje z njo posilstvo. Jožef se je branil, da je bila videti veliko bolj odrasla, starejša, tudi sodišče je ugotovilo, da bi ji v času sojenja brez nadaljnje-ga prisodili najmanj 16 let. Tudi sosede so dejali, da je bila po videzu in obnašanju za dve leti »odraslejša«. Ven-dar je prvič obče-val z njo, ko je bila stara dvanajst let in pol, in takrat vsekakor še ni mogla dajati toliko starejše-ga videza.

Za odločitev sodišča je bilo nazadnje bistveno prav to, da obtoženi glede na njen starejši videz ni mogel vede-ti, da dek-le še ni bilo staro (najmanj) 14 let. Vedel ali ne vedel, obče-val je z njo, ven-dar ker ni priznal, da bi vedel za njeno dejansko starost, in tudi »vsi drugi« so glede na njen videz mislili, da je sta-rejša, kot je bila, se je sodiš-če odločilo za pomanjkanje dokazov in ga izpustilo. Pri stanju stvari se je ne nazad-nje mogoče še res oženil z materjo svojega otroka in iz hlapca postal kmet.

Kot vidimo, nekaterih hlapcev njihov stan pri za-dovoljevanju spolne sle ni nič motil, če je bilo treba, so si jemali tudi siloma. Še bolj so bile takšnim nevarnostim s strani dobro hranjenih in oblastnih sinov gospodarjev izpostavljene dek-le.

Vaš razgled

Da bi se v šolo odpravili s kolesom, so še premajhni; pa tudi jutra so že premrzla za takšne »podvige«. Skiroji so pa kot nalašč za to, da je šolska pot tudi za najmlajše krajša in razburljivejša. Parkirani pred Podružnično šolo Begunje čakajo, da se otroci z njimi po koncu pouka zapodijo tudi vsak proti svojemu domu ... M. A. / Foto: Grega Flajnik

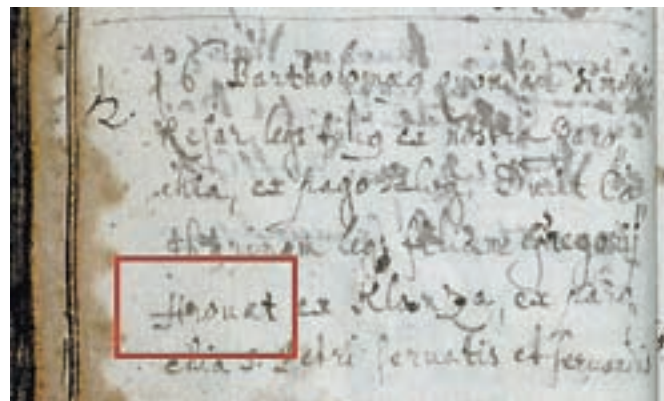
Marljivi cestni delavci vseskozi skrbijo za dobro označene ter s tem za prometne udeležence varne cestne površine. Premalokrat se zavedamo pomembnosti njihovega dela, pa najsi gre za standardne obnove ter označbe cest ali pa za pluzenje snega v zimskem času, ki se nam nezadržno bliža. S. L. / Foto: Tina Dokl

Gorenjski priimki

Horvat, srednjeevropski prvak, 1. del

TINO MAMIĆ

Drugi najpogostejši slovenski priimek je Horvat, takoj za Novakom. Pravzaprav sta oba priimka skorajda enakega izvora, gre za priseljence. Novak je novinec, prišlek. Horvat pa je prišlek iz Hrvaške ali kake druge dežele, ki leži vzhodno od Slovenije. Priseljenskih priimkov je v Sloveniji ogromno, kar kaže, da so bili naši predniki izjemno strpni do tujcev, veliko bolj se to opazi v priimkih sosednjih narodov. Slovencem zato šovinizem in nacionalizem zelo težko očitamo. Pravzaprav to isto potrjujejo tudi mnogi tuji popotniki, ki so v zgodovini potovali skoz slovenske dežele: poleg poštenosti vsi omenjajo tudi veliko gostoljubnost.

Leta 1640 je v Cerkljah na Gorenjskem nastal tale poročni vpis: Katarina, hči Gregorja Horvata iz Klanca pri Komendi, je za moža vzela Jerneja Rezarja iz Zaloga. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (P Cerklje 1630–1655, zv. 1, stran 47).

si Osmani podjarmili večino hrvaških in vse srbske dežele, so namreč mnogi kristjani morali v begunstvo. Posebej po padcu Bosne leta 1463. Lažje je bilo le za tiste

pravoslavne (srbske) in katoliške (hrvaške) kristjane, ki so prestopili v islam, posebej v Bosni. Hkrati so bile zaradi turških vpadov in bolezni po Sloveniji mnoge kmetije opustele in so bili prišleki zato nadvse dobrodošli. Največ prišlekov je bilo Hrvatov, zato je bila tudi integracija ali asimilacija razmeroma hitra. Danes najdemo samo še tu in tam v kakem narečju jezikovne ostanke priseljencev.

Ni pa nujno, da so vsi Horvati priseljenci. Možno je tudi, da je nekdo samo veliko trgoval ali kramaril po hrvaških deželah in so mu zato nadeli vzdevek Horvat. Ali pa je bil to domačin, ki je veliko govoril o hrvaških deželah, kjer je, denimo, bil soudeležen v kaki bitki. In

1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.
1800.	2.	1800.	2.	1800.	2.

Kaligrafski zapis župnika Petra Borka iz župnije Črenšovci iz leta 1808 razkriva, kako velika razlika je bila med mladoporočenci in nevestami. Magdalena Horvat se je poročila že pri 15. letih. Podobna razlika je bila tudi pred dvema tisočletjema med Judi: sveta Marija in sveti Jožef sta bila dobrih deset let razlike. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Maribor (P Črenšovci 1808–1882, str. 2).

je postal Horvat ... Priimek Horvat ima več različic. Sinovi Horvata so bili Hrvat-či in Horvatiči. Na enak način se je priimek spremi-njal tudi na Hrvaškem, zato imamo novejšo priseljen-ce s priimkom Horvatić.

V Prekmurju, kjer je prii-mek sicer najpogostejši, pa je tudi različica, ki izhaja iz madžarskega pravopisa – Horvath. V Sloveniji obstaja tudi priimek Hrvat, vendar gre bržkone za priseljence novejšega datuma.

Ljudje komaj čakamo, da ta kovidna pošast pogine in bo spet vse po starem. A žal ne bo! V času pandemije, ki jo zdaj živimo že poldrugo leto, nastajajo tektonski prelomi in spremembe, ki bodo trajne. Katere?

Homo coidensis, kam te ženejo

MIHA NAGLIČ

Lzhodišče tega razmišljanja je dvojnost človekovega načina prebivanja – v zasebnstvu in skupnosti. To dvoje je sicer v življenju neločljivo povezano, nihče ne more biti samo v svoj svet zaprt zasebnik ali pa neki skupnosti povsem predan posameznik. Marsikdo sicer po svoji naravi teži k prvemu, a ga družba, ki ga obdaja, ne pusti pri miru. Iz zgodovine in sedanjosti poznamo številne primere posameznikov, ki so se v svojem življenju povsem predali uresničevanju nekega kolektivnega ideala. Tu pa nas zanima, kako se v tej dvojnosti znajde sodobni človek.

»Družba ne obstaja. So posamezni moški in ženske in so družine.« To je slovita trditev nekdane britanske premierke Margaret Thatcher, izrekla jo je v nekem intervjuju leta 1987. In dodala: »Naša dolžnost je, da skrbimo zase in nato za naše bližnje. Ljudje preveč mislijo na svoje pravice brez obveznosti.« Hotela je reči, da se mnogi ljudje preveč zanašajo na družbo in državo, ki naj bi reševali njihove težave. Njena stališča so nekateri pozdravili, vzbudila pa so tudi številna nasprotovanja. Danes vemo, da sta britanska premierka in ameriški predsednik Ronald Reagan, tedaj ob Gorbačovu najvidnejša svetovna politika, v svojem delovanju uresničevala ideologijo neoliberalnega kapitalizma. Neoliberalizem je »teorija in gospodarsko-politična smer, ki spodbuja prosto trgovino in nasprotuje posegom države v gospodarstvo«. (Fran) Britanska Želena Lady je šla v tej težnji še dlje. Kar velja za gospodarstvo in trgovino, naj velja za

vso družbo. Tudi tiste družbene dejavnosti, ki skrbijo za skupnostni blagor – zdravstvo, šolstvo, socialo, kulturo idr., naj bi privatizirali in prepustili tržnim zakonitostim. Na spletu sem našel zanimiv odziv na neoliberalne težnje britanske družge (prva je seveda kraljica), a po moči prve dame. »Njene besede so odraz ideologije, ki razkraja skupnost in slavi egoistične posameznike. V dobi promocije apolitičnega potrošništva nam je tako npr. postalo povsem samoumevno, da so parkirišča pred vedno novimi in bleščečimi trgovskimi centri brezplačna, tista pred tudi več kot stoletje starimi zdravstvenimi ustanovami pa plačljiva.« Res: kadar greš nakupovat, trošit in spodbujat trgovino, lahko parkiraš zastoj. Kadar potrebuješ usluge javnega sektorja, moraš parkiranje drago plačati. To dobro ve vsak, ki je imel opraviti v ljubljanskem UKC.

Gornje dileme so se po svoje in na novo zaostri le v času pandemije, ki jo zdaj živimo že poldrugo leto. Eden najbolj pronicljivih analitikov te nove situacije je antropolog Dan Podjed, ki je s svojimi izvirnimi pogledi postal ljubljene medijev. V pandemičnem času živimo in opazujemo fenomen vse večjega zapiranja posameznikov in družin v informacijske in dejanske »mehurčke«. Podjed ta fenomen razloži, kakor sledi. »V času, ko izgublamo vero v znanost, fanatično iščemo svoje 'pleme', kjer drugače misleče izbrišemo in se zapiramo pred njimi. Mehurčkov je vedno več in so vse bolj izolirani, ljudje v njih pa agresivni do tistih v sosednjem mehurčku. Kar se dogaja na spletu, se potem materializira na ulicah v

obliki protestov. To je rezultat načina življenja 'kovidskega' človeka, 'homo coidensisa', ki je večino časa zaprt med štirimi stenami in živi pred zaslonom, brez fizičnega dostopa do ustanov, kjer se lahko v živo sreča z drugimi in vsaj nekoliko spremeni svoje mnenje. Omrežja nas dejansko

postajamo digitalni tlačani«. (Delo, 16. 10. 2021) Pred desetimi leti, ko so začeli ljudje po vsem svetu zasedati trge in druge javne površine in protestirati (Occupy movement, 2011), se je uveljavilo udarno geslo »We are the 99%«. Ljudje so spoznali, da sodi velika večina človeštva v teh 99 odstotkov

gledamo v sosednje mehurčke, Mark Zuckerberg (Facebook) nas povezuje v družabna omrežja, Bezos (Amazon) je zasnoval imperij za paketno dostavo na dom, ki je kot nalašč za dostavo v sicer zaprti družbi ... Tehnologije, ki so jih zasnovali ti ljudje in njihove kompanije, omogočajo oblastnikom,

Covid-19 doživlja tudi umetniške upodobitve. Avtor te je italijanski umetnik Giovanni Guida: »Bog odganja koronavirus«, 2020. / Foto: Wikipedia

radikalizirajo, to pa je pogodu drugi podvrsti novega človeka, ki mu Harari pravi 'homu deus'. Gre za svetovno elito, peščico bogatašev, ki jim načelo deli in vlada zelo ustreza. Ljudem, ki živijo od naših podatkov, je v interesu, da smo zaprti, čim dlje pred ekrani in imamo čim več medsebojnih nesoglasij.«

Navedene besede je Podjed izrekel v intervjuju, ki ga je z njim naredila novinarka Pija Kapitanovič in mu dala značilni naslov »Vračamo se v fevdalizem in

populacije, preostali odstotek pa je zaprta elita superbogatašev. Deset let pozneje tvorimo to večino »kovidski ljudje«, božji izbranci pa tvorijo superbogataško pleme Homo deus. Denarja imajo toliko, da ne vejo, kam bi z njim. Jeff Bezos si je nedavno omislil celo polet v vesolje z zasebno raketo. Pomenljivo je dejstvo, da so med največjimi bogataši tisti, ki s tehnologijo in storitvami omogočajo življenje v mehurčkih. Bill Gates (Microsoft) nam že dolgo prodaja »okna«, skozi katera

da nas vse bolj nadzorujejo. Naslednji korak, ki ga po mojem že snujejo, je ukinjanje demokratičnih institucij in vzpostavitev totalitarne družbe, kakršno smo spoznali v romanu in televizijski seriji Deklina zgodba. Naslov Podjedovega intervjuja bi lahko parafrazirali takole: digitalni tlačani smo že, zdaj pa nas ženejo v digitalizirani totalitarizem. Zato je tem bolj pomembno, da te grožnje pravočasno spregledamo in se jim dejavno zoperstavimo. Treba je protestirati.

»Gre za svetovno elito, peščico bogatašev, ki jim načelo deli in vlada zelo ustreza. Ljudem, ki živijo od naših podatkov, je v interesu, da smo zaprti, čim dlje pred ekrani in imamo čim več medsebojnih nesoglasij.« (Dan Podjed)

GALERIJA

Snovanja

V galeriji Snovanj to pot odpiramo priložnostno razstavo krajskih fotografij arhitekta, fotografa in filmskega scenografa Toneta Mlakarja (1921–2020). Rodil se je v Žireh, živel največ v Škofji Loki, umrl je 12. novembra 2020 v svojem stotem letu.

Fotografski poet krajine pod Blegošem

MIHA NAGLIČ

Leta 1973 je ob tisočletnici Loke izšla knjiga Škofja Loka in loško gospostvo, napisal jo je zgodovinar Pavle Blaznik, postala je loška zgodovinska klasika. Ko sem prvič listal po njej, so mi pozornost vzbudile tudi krajske fotografije, s katerimi je bila knjiga opremljena. Med njimi so bile najlepše tiste, ki jih je posnel Tone Mlakar. Osebnost sem ga spoznal pozneje, verjetno leta 1988, ko sem cel blok njegovih krajskih fotografij objavil v Žirovskem občasniku. Večino tistih fotografij je posnel v letih okrog 1960 in 1970, pol stoletja pozneje pa so tudi te fotografije že krajska klasika. Ivan Tavčar je svoj čas napisal »Slike z loškega pogorja« (Med gorami, 1876–1888). A to so bile predvsem »slike« ljudi iz tega pogorja, ki jih je pisatelj mojstrsko upodobil v besedah. Tone Mlakar pa je

te kraje kakih sto let pozneje upodobil fotografsko. Te fotografije so lepe same po sebi, po svoji estetski dimenziji. Hkrati pa so tudi pričevalne, na njih vidimo, kako močno se je ta pokrajina spremenila v zadnjih petih desetletjih. Okrog 1960 je bila še vedno podobna tisti okrog leta 1900 ali še prej. Danes pa je slika drugačna. Hiše so podrli ali predelali in pri tem dostikrat tudi pokvarili, vsaj v estetskem pogledu. Nastala so nova gospodarska poslopja, ceste, pokrajino so »olepšali« z daljinovodi. Vse to je prinesel napredek, ki je nesporen, ljudje živijo bolje. Tu izpostavljam le njegovo estetsko dimenzijo, ki bi bila lahko lepša, a je dostikrat grša od nekdane. Kot primer navajam krajsko podobo vasi Hlevni Vrh, južno od Žirov. Ta vas je bila nekoč v loškem gospostvu in žirovski fari, danes je v občini Logatec. Po njej se je imenovala tudi najbolj južna županija v loškem gospostvu, popisana

Po projekciji filma *Vsa življenje Toneta Mlakarja* pozdravlja glavni junak rojake Žirovce. Desno režiser Marko Cvejič, levo Miha Naglič. Kinodvorana Žiri, 19. januarja 2018.

je v Blaznikovi knjigi. Hlevni Vrh je leta 1958 z Vrha Svetih Treh Kraljev fotografiral Tone Mlakar. Takrat je bila to še idilična kmečka pokrajina. Danes je krajska podoba naselja močno spremenjena, sredi nje izstopa velika žaga, nad njo velik kamnolom. Hiše so nove, a po arhitekturni in krajski podobi ne dosegajo starih. Ljudje iščejo nove možnosti preživetja in to se odraža tudi v krajski podobi. Življenje in delo Toneta Mlakarja sem prvič popisal

v biografskem podlistku, ki sem ga leta 1998 pisal za naš časopis. Tu povzamem tedanji zapis v nekoliko prirejeni obliki. Tone Mlakar se je rodil na domačiji pri Primcu v tedanji Novi vasi (zdaj je to vzhodni del mesta Žiri), 31. maja 1921. Oče je bil Anton Mlakar, Sedejev iz Goropek, po poklicu mesar, mati Francka je bila Primcova. Kmalu po Tonetovem rojstvu so se preselili v Gorenjo vas, kjer se je oče z leti uveljavil kot glavni mesar na tem koncu. Tonček je dobršen

del otroških let preživel pri Primcu, tu je nanj še posebej vplivala stara mama Katarina (Tomaževa žena, Nagličeva iz Žirov). Ta je bila zelo načitana, nekaj Grimmovih pravljic naj bi znala na pamet. Po petem razredu, naredil ga je v Žireh, so Toneta poslali v gimnazijo, najprej na Ptuj (do male mature), potem v Ljubljano, tu je leta 1941 maturiral. Njegova gimnazijska sošolca sta bila Jakob Savinšek, poznejši kipar, ki je naredil Tavčarjev spomenik na Visokem,

Poletni pogled na Hlevni Vrh z Vrha Svetih Treh Kraljev, okrog 1960

Zimski pogled na Hlevni Vrh z Vrha Svetih Treh Kraljev, okrog 1960

Mlakarjeve fotografije so lepe same po sebi, po svoji estetski dimenziji. Hkrati pa so tudi pričevalne, na njih vidimo, kako močno se je ta pokrajina spremenila v zadnjih petih desetletjih.

Pejsaž z arhitekturo

»S fotografijo se je prvič srečal že v šolskih letih na ptujski realki. V dijaškem domu so imeli fotolaboratorij, fotografirali pa so s preprostimi Kodakovimi aparati. Med študijem je z aparatom Kodak Retina fotografiral dela profesorja Plečnika, medtem ko se je s fotografijo resneje začel ukvarjati šele, ko ga je med smučanjem na Komni snežna kulisa tako navdušila, da jo je hotel zajeti na fotografiji, saj je menil, da je ne bi mogel nikakor dovolj dobro narisati. Od takrat dalje je fotografija predstavljala njegov konjiček in obsesijo. Kljub neizmerni fotografski produkciji pa nikdar ni imel profesionalnega fotolaboratorija (temnice), ampak je fotografije večinoma razvijal kar v domači kopalnici, se spominja njegov sin Simon. Kvaliteta povečav zaradi dela v oteženih razmerah zato niha. 'A veš, kolikokrat je bil papir pod povečevalnikom, koliko listov je šlo čez povečevalnik,' je pripomnil Tone med pogovorom o razvijanju fotografij. Njegov fotografski arhiv, ki je nastajal od 50. let prejšnjega stoletja pa vse nekje do leta 2010, je posledično izjemno obsežen, ocenjen na 3000 povečav, medtem ko naj bi bilo na negativih še okoli 14.000 posnetkov. Na vprašanje, kaj je najraje fotografiral, je odgovoril hitro in suvereno: 'Pejsaž z arhitekturo.' Pod besedo arhitektura je mislil predvsem na stavbarstvo prednikov, saj je spoštoval in občudoval tradicijo ljudi, ki so tu bivali pred nami ...«

Nina Misson, na spletni strani Loškega muzeja

GALERIJA

Snovanja

Vsa življenja Toneta Mlakarja

V petek, 19. januarja 2018, se je skoraj sto Žirovk in Žirovcev na prav poseben način srečalo s svojim 96-letnim rojakom Tonetom Mlakarjem. V žirovski kinodvorani smo si ogledali dokumentarni film Vsa življenja Toneta Mlakarja (2017) in se po predstavi z glavnim junakom filma tudi pogovorili, najprej na odru, potem pa še na družabnem srečanju v avli dvorane. Režiser Marko Cvejič, ki je bil zraven, je film s svojo ekipo snemal skoraj dve leti. Naslov je upravičen, saj se je mlademu Tonetu med vojno večkrat zgodilo tako, da bi lahko tudi umrl in se je tako rekoč znova rodil. Po vojni pa je v svojem ustvarjalnem delovanju posrečeno in plodno prepletel več poklicnih in zasebnih življenj; bil je uspešen arhitekt, filmski scenograf, krajinski fotograf, družinski oče in še kaj. Začelo pa se je njegovo življenje prav v Žireh, kjer se je rodil davnega 31. maja 1921. V pogovoru pred gledalci sva skušala obuditi tudi nekatere žirovske osebe in dogodke. Spomin na njegovega strica Vinka Oblaka, ki ima na njuni rojstni hiši pri Primcu v Novi vasi (zdaj del Žirov) spominsko ploščo. Po vojni smo ga ves čas častili kot enega od padlih prvoborcev, po katerih se je vrsto let imenovala tudi žirovska osnovna šola. V filmu pa nam Tone dopoveduje, da njegov stric ni padel od nemškega strela, ampak so ga likvidirali njegovi soborci. Zakaj? Natančnega odgovora tudi Tone ne pozna, domneva pa, da so se poveljni nesoglasja med trdimi in bolj liberalnimi komunisti začela že med vojno. V letu, ko smo se spominjali stoletnice smrti Ivana Cankarja, je Tone obudil tudi spomin na dogodek, o katerem mu je pripovedovala mama Francka. Bil je leta 1912, ko so hoteli socialdemokrati iz Idrije organizirati shod v Žireh. Napovedali so ga v gostilni pri Katri nasproti farne cerkve. Pa se je gostilničar ustrašil župnikove jeze in posledic in jim gostoljubje odpovedal. Tedaj je Tonetov stari oče Tomaž Oblak vse skupaj povabil kar na svoj dom. Tonetova mama se je spominjala, kako so morali otroci zapustiti peč v hiši, ki so jo napolnili neznani moški. Ko so vprašali svojo mater, kdo so, jim je mati Katarina, ki je veliko brala, odgovorila: »Otroci, v naši hiši sta pisatelja Etbin Kristan in Ivan Cankar!« Sta bila res?

Pogled na Gorenji Vrsnik nad Žirmi, leta 1960. Kakih šestdeset let pozneje je vas še vedno lepa, a krajinsko in arhitekturno močno spremenjena. / Foto: Tone Mlakar

Pogled na Jazne, na prehodu iz Poljanske v Idrijsko dolino, 1972

Lepo obdelan svet v Srednjem Brdu, nad njim Blegoš

in Zoran Kržišnik, umetnostni zgodovinar in likovni kritik. V klopi sta ves čas sedela skupaj s turjaškim grofom Karlom Auerspergom, ki se je pozneje še večkrat oglašil pri Tonetu, kadar je prišel iz Kanade. Kmalu zatem, poleti 1941, so Mlakarjeve izselili (najbrž zato, ker je bila družina zelo sokolska) v Srbijo (Smederevska Palanka), od koder se je spomladi 1942 Tonetu posrečilo vrniti v Ljubljano. Tu se je vpisal na arhitekturo, k profesorju Plečniku, in zaradi vojne in drugega dela diplomiral šele 1954. Jeseni 1943 je odšel v partizane in delal v t. i. tehnikah, največ na Cerkljanskem. Po vojni se je najprej uveljavil kot filmski scenograf. Leta 1947 je v Pragi opravil petmesečni tečaj iz filmske scenografije (tečajnike je obiskala tudi slovita filmska diva Rita Hayworth), po vrnitvi je kot scenograf sodeloval pri sedmih celovečernih filmih, ki danes sestavljajo jedro slovenske filmske klasike: Na svoji zemlji, Svet na Kajžarju, Kekec I (z Bedancem), Koplji pod brezo, Na valovih Mure, Kekec II (s Pehto), Balada o trobenti in oblaku. Tone Mlakar je fotografski krajinar sveta pod Blegošem. Tudi njegove fotografije teh krajev, objavljene v številnih knjigah, so zdaj že »klasične«, umetnik jim dodaja vedno nove vidike in posnetke. Fotografiral je tudi arhitekturo, najprej za svojega učitelja Jožeta Plečnika, pa

Središče vasi Volča v Poljanski dolini

Pogled na Trato, v ozadju Gorenja vas, po 1960. Tu je Tone Mlakar živel pred vojno.

Pogled proti Dobju v Poljanski dolini. Po taki cesti smo se vozili leta 1975, ko še ni bilo »uranske«.

Umirajoča domačija. Kaj vse bi nam lahko povedala?!

za monografijo o ljubljanski secesiji dr. Naceta Šumija itd. Leta 1955 ga je Marijan Masterl povabil, naj pride v Škofjo Loko za mestnega arhitekta. Mlakar je vabilo sprejel; »grem na deželo, kot bosonogi arhitekt«. Edo Ravnikar je trdil, da je mogoče vso slovensko arhitekturo voditi iz Ljubljane, Mlakar je bil eden prvih, ki so »prekršili« to navdilo. Delal je v projektivnem ateljeju firme SGP Tehnik in ga 26 let tudi vodil; iz te

arhitekturne delavnice naj bi prišlo več kot pet tisoč projektov! Upokojil se je sredi osemdesetih, odtlej se je posvečal predvsem fotografiji. Najbolj ponosen je bil na svoje avtorske dosežke v filmski scenografiji ter fotografiji krajine in arhitekture; tudi kot arhitekt je podpisal številne avtorske projekte, vendar se je z arhitekturo predvsem preživljal. Njegove fotografije krajine loškega gospostva pa so neprecenljive. »Klasične«.

»Na vprašanje, kaj je najraje fotografiral, je odgovoril hitro in suvereno: 'Pejsaž z arhitekturo.' Pod besedo arhitektura je mislil predvsem na stavbarstvo prednikov, saj je spoštoval in občudoval tradicijo ljudi, ki so tu bivali pred nami ...« (Nina Misson)

MUZEJ

Snovanja

V Muzeju bančništva Bankarium v Ljubljani ne spoznavamo le dvestoletne zgodovine hranilnic in bank na Slovenskem, ampak se tudi učimo upravljanja osebnih in družinskih financ. Pa kakšen nostalgичen spomin na nekdanje »šparovčke« nam tudi ne uide.

In banka je muzej postala

IGOR KAVČIČ

Oktober je tisti mesec v letu, ko beležimo največ praznikov z oznako svetovni dan. Kar 27 jih je. Enega izmed njih, svetovni dan varčevanja, zaznamujemo 31. oktobra. Pri nas sicer z dela prostim dnevom na ta dan praznujemo dan reformacije, v popularni kulturi pa je 31. oktober rezerviran za noč čarovnic. A ostanimo pri svetovnem dnevu varčevanja. Da bo ta zadnji dan v oktobru, so določili leta 1924 na prvem mednarodnem kongresu hranilnic v Milanu v Italiji. Na njem je bilo 354 predstavnikov približno sedem tisoč hranilnic in njihovih podružnic iz 27 držav sveta. Glavni cilj kongresa je bil spodbuditi prebivalstvo k varčevanju, zlasti v obliki vlog na računih v bankah in hranilnicah. Svetovni dan varčevanja je tudi danes namenjen promociji varčevanja po vsem svetu in oza-veščanju javnosti o pomembnosti varčevanja za sodobna gospodarstva in posameznike. Zaznamujejo ga vsaj v osemdesetih državah sveta.

Nekoč banka, danes muzej

Varčevanje je lepa čednost, bi prisegel tudi pregovorno varčen Gorenjec. A ne le Gorenjec. »Ne živi razkošno in ne zapravljaj. Denar ima kratek rep,« nas na primer uči šesta zapoved Deseterih hranilničnih zapovedi, ki jih je ob svoji ustanovitvi konec 19. stoletja – bržkone tudi v oglaševalske namene – izdala Mestna hranilnica ljubljanska. K desetim zapovedim se bomo v tem besedilu zagotovo še nekajkrat vrnili od prve, ki pravi »Bodi varčen«, do zadnje, desete, ki sporoča: »Nalagaj denar v slovenskih hranilnicah.« No, ta je po več kot sto letih lahko tudi v posmeh aktualnemu stanju, saj so – razen dveh ali treh – banke, v katerih v Sloveniji varčujemo, v glavnem v večinski tuji lasti. Mestna hranilnica ljubljanska je bila sicer ustanovljena leta 1889 in je najprej delovala v Magistratu, kasneje pa je svoje domovanje dobila v leta 1905 zgrajeni

bančni palači v secesijskem slogu v takratni Prešernovi, danes pa Čopovi ulici. Stavbo je zasnoval arhitekt Josip Vancaš in je že sama muzejski eksponat oziroma del stavbne dediščine. Palača z značilnim secesijskim nadstreškom in originalnim izveskom nad vhodom ter obnovljeno fasado z restavriranimi štukaturami je zagotovo ena izmed podob, ki se nam v peš coni na Čopovi najprej vtisnejo v spomin. V stavbi je do leta 1918 neprekinjeno delovala Ljubljanska hranilnica, ki je zdaj v pritličju, v prvem nadstropju pa so junija odprli Muzej bančništva Slovenije Bankarium. Muzej je nastal pod okriljem NLB, za njegovo obratovanje pa je bil ustanovljen neprofitni zavod NLB kulturna dediščina.

Pisec in fotografinja si števja za privilegij, da naju je po muzejski postavitvi popeljala direktorica zavoda Irena Čuk, ki ima to, kar si v muzeju lahko ogledamo, tako rekoč v malem prstu. »Najprej smo skupaj z zgodovinarjem dr. Žarkom Lazarevičem in njegovo ekipo raziskali zgodovino bančništva v Sloveniji in pripravili knjigo, kakršne na to temo še ni bilo, v nadaljevanju pa je v ospredje stopila naša kustosinja dr. Meta Kordiš, ki je znotraj koncepta, ki smo si ga zastavili, poskrbela za gradivo in predmete, s katerimi je podprla zgodbo o razvoju bančništva od pet tisoč let nazaj do danes. Seveda pa je to, kar si bomo ogledali, delo širše skupine več kot stotih sodelavcev, analitikov, oblikovalcev, likovnih ustvarjalcev, informatikov ...« pripoveduje ekonomistka, ki je svojo celotno delovno dobo preživela v NLB, najprej na bančnem okenecu, kasneje kot vodja marketinga; kot je dejala, pa se je ob zaključku svoje poklicne poti izjemno razveselila vodenja projekta in zdaj tudi muzeja bančništva. Zanj so pred leti v anketi, kaj storiti s prostori poslovalnice, glasovale njihove stranke.

Kredit še preden je bil denar

»Uči že otroke varčevati. Kjer otroci, tam hranilniki,« naroča četrt

Stavba nekdanje Mestne hranilnice ljubljanske, danes pa je v njej Muzej bančništva Slovenije Bankarium / Foto: Tina Dokl

točka Deseterih hranilničnih zapovedi. Najprej nam v oči pade živopisna zbirka hranilnikov – »šparovčkov«, kot rečemo na Gorenjskem. »Mestna hranilnica ljubljanska je bila samostojna do leta 1962, bila je članica svetovnega združenja hranilnic in takrat je zaprosila druge hranilnice po svetu, naj ji donirajo hranilnike, da bi organizirala razstavo. Tokratna razstava je v nekaj manjšem obsegu naslednica tiste iz leta 1963,« uvodoma pove vodnica po razstavi in poudari, da hranilniki že od samega začetka niso bili namenjeni zgolj otrokom. Hranilniki so bili družinski trezorji, v katerih so družine in gospodinjstva hranili svoje vrednosti. Danes pa res nastopajo predvsem v funkciji otroškega varčevanja.

Muzej je razdeljen na tri dele. Prvi nas popelje v zgodovino bančništva v svetu in v Sloveniji, v drugem delu dobimo izkušnjo bančnih praks od bančnega okenca do trezorja, od bankomata do različnih bančnih listin, tretji del pa je namenjen pridobivanju finančnega znanja skozi digitalno igro.

Zgodovina bančništva je neke vrste evolucija. »Še preden so bila banke, so bile bančne storitve; in prva od storitev, ko še ni bilo denarja, je bilo tri tisoč let pred našim štetjem posojilo oziroma kredit. Leta 1759 pr. n. št. so v Hamurabijev zakonik prvič zapisali pravila kredita, definirali obresti in

tudi kazni za neplačilo kredita. Ljudje so takrat padli v suženjstvo, če niso vrnili kredita. Od tod v bančništvu izraz 'dolžniško suženjstvo',« zgodbo o bančništvu začne Irena Čuk. Leta 600 pr. n. št. se pojavijo prvi kovanci, ki seveda spodbudijo tudi menjalce in menjalnice. Ker vsak vladar izda svoje kovance, je treba ugotavljati njihovo pristnost in postaviti razmerja med njimi. V Grčiji začnejo graditi templje – najprej kot posvečen kraj, svečeniki pa v takšnih najstarejših zakladnicah potem hranijo kovance in jih kasneje tudi posojajo. Da gre za neke vrste proto banke, preberemo. Morda templji veljajo celo za prve banke, pogosto jih tudi najdemo kot grafične podobe v bančnih institucijah.

Od kovancev do hranilnih knjižic

Tempelj Juno Monete v starem Rimu velja za prvo kovnico denarja, od tod v večini jezikov izvira izraz za denar moneta, monetarium, money, Slovenci pa smo besedo denar prevzeli od kovancev, denarius – ti so bili v rimskem imperiju najbolj razširjen kovanec. V petem stoletju je papež prepovedal obrestovanje, ljudje pa so bili inovativni in razvili so se zastavljalnice. Gre za zastavo premičnine, ki jo je zastavitelj dobil nazaj, ko je vrnil izposojeni denar in pri tem seveda plačal tudi nekaj

provizije namesto obresti. »Ta način poslovanja se je začel v italijanski pokrajini Lombardiji, zato še danes izraz 'lombardno posojilo'; na vprašanje, ali tudi ime za banko izhaja iz Italije, pa naju vodnica popelje v novo zgodbo iz zgodovine bančništva. Banco v italijanskem jeziku namreč pomeni klop. »V 14. stoletju so v Firencah začeli opravljati bančne posle, torej menjavati in posojati denar, sprejemati depozite na klopeh, na mizah ali pulth v lastnih prostorih pa tudi v javnosti na mestnih trgih – in ti pulth so se imenovali banco. V tistem času so tudi ustanovili samostojni bančni ceh, pred tem so bili menjalci in zastavljavci v cehu trgovcev. Po osamosvojitvi lahko govorimo tudi o prvem zakonu o bančništvu, razvili so dvojno knjigovodstvo, knjižni denar, počasi tudi že delnice, obveznice ...

Pojavila se je borza in vrednostni papirji, šele v 17. stoletju pa papirnati bankovci. Ti so bili najprej zadolžnice, ki so jih banke izdale, ko je stranka prinesla v banko kovance. Ko je bilo vedno več pretiskanih zadolžnic z zneskom posedovalca, so se začeli pojavljati bankovci kot taki. »Pojavu bankovcev je sledila zahteva po centralni banki, ki je te izdajala in tudi – kot bi rekli – stala za njimi.« Prva taka banka je bila kratek čas na Švedskem, zares pa se je obdržala Banka Anglije, ustanovljena leta 1694, ki je bila dolga

»Ne živi razkošno in ne zapravljaj. Denar ima kratek rep,« nas uči šesta zapoved Deseterih hranilničnih zapovedi, ki jih je ob svoji ustanovitvi leta 1889 izdala Mestna hranilnica ljubljanska. Zadnja, deseta, pa zapoveduje: »Nalagaj denar v slovenskih hranilnicah.«

MUZEJ

Snovanja

leta vzor vsem drugim centralnim bankam po Evropi. Potem se je razvil ček, šele sto let za njim pa so prišle hranilne knjižice. Te so se pojavile sočasno s hranilnicami – bankami za delavce. »Vedeti moramo, da so bile banke od 14. stoletja naprej namenjene predvsem vladarjem, višjim stanovom, trgovcem in obrtnikom, torej premožnim ljudem. Ljudje v Italiji zato niso marali bank,«pojasnjuje Čukova in dodaja: »Ko se je začela industrijska revolucija in so v mesta prihajali delavci, ki so tudi zaslužili denar in so ga želeli varčevati, so seveda potrebovali tudi banko. Dotedanje banke se z njimi po večini niso želele ukvarjati, ker so bili premajhni, zato so se začele ustanavljati hranilnice, ki so izdajale hranilne knjižice in so seveda ponujale tudi kredite.« Tako kot v naravi je tudi pot bančništva podvržena evoluciji. Vsaka novost se je razvila ob določenem času na določenem mestu in vselej z razlogom.

Dati na rovaš

V dvajsetem stoletju se je finančni sistem začel počasi globalizirati, zlata podlaga za izdajanje denarja se ukinja, finančni sektor v gospodarstvu zaživi svoje življenje in je vse bolj ločen od realnega sektorja. S tem prihajajo tudi gospodarske krize v letih 1907, 1913, najbolj znana je iz leta 1929, še zlasti dobro pa se spomnimo zadnje leta 2008. Leta 1950 se pojavi prva plačilna kartica (Diners), leta 1967 v Londonu začne delovati prvi bankomat, 1980 se razvije elektronsko bančništvo, devet let kasneje telefonsko, leta 1994 pa se bančni posli že urejajo po internetu, mobilno bančništvo se pojavi leta 1999, v zadnjem času pa je tudi pri nas v velikem porastu. Irena Čuk govori o bankah kot globaliziranih tehnoloških podjetjih, ki so v celoti digitalizirana. Po zadnji krizi v ospredje prihaja globalno načelo o odgovornem bančništvu. V banko na osebni pogovor se za mizo oziroma pult (banco) odpravimo le še, ko gre za večje denarne posle. Hmmm ... kot nekoč, v času nastajanja bank. Muzejsko postavitev razvoja bančništva je z ilustracijami lepo opremil risar Ciril Horjak, z njimi pa je nastal tudi 10-minutni film, ki pojasnjuje to, o čemer ste pravkar prebirali. V začetnem delu muzeja je na ogled še zanimiv predmet, ki se mu reče rovaš.

Ste že slišali besedno zvezo »dati na rovaš«? »Nekoč so trgovci med drugim izdajali tudi nekakšne paličice, na katere so naredili zarezo vsakič, ko je kupec nekaj nakupil. Primerek v našem muzeju je nekega vinarja iz Dolenjske. Nekoč je kupil deset litrov vina, kar je pomenilo deset zarezig. Potem so paličke po dolgem prelomili na pol, en del je imel kupec, enega pa trgovec, tako sta oba vedela, koliko je znašal dolg. Ko je kupec dolg poravnal, sta oba paličici uničila,« o kompletu sedmih rovašev pripoveduje sogovornica in dodaja, da je bila to neke vrste primitivna kartica z odloženim plačilom.

Šest držav, devet valut

Bančništvo v Sloveniji beležimo od leta 1820, ko se je razvila prva finančna institucija Kranjska hranilnica, ki je bila sicer nemškega porekla. Bila je druga takšna denarna institucija v takratni habsburški monarhiji, takoj za Erste Bank na Dunaju. Del razstave, ki bi mu lahko rekli kar slovenski, se začne s predstavitvijo valut, ki so v zadnjih dvesto letih veljale na ozemlju današnje države. Zamenjali smo šest držav in devet denarnih valut. »Kadar to pojasnujem obiskovalcem iz tujine, se temu zelo čudijo.« Za valute v vseh posameznih državah so na ogled primerki bankovcev in kovancev, od goldinarjev, ki so bili na našem ozemlju v veljavi večji del 19. stoletja, do tolarja in evra v samostojni Sloveniji. Ta del razstave so pripravili sodelavci iz numizmatičnega kabineta Narodnega muzeja Slovenije.

Še posebno se posvetim tisočaku, ki je bil v veljavi po prvi svetovni vojni v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zakaj? Osrednji motiv na njem je sv. Jurij na konju. In še danes vsem bankovcem z apoenom 1000 ali pa ko gre za kakršenkoli podatek s to številko, rečemo »jurja«, naj bo »jurja evrov« za električno kolo ali pa »jurja kilometrov« do Dunaja in nazaj. Zanimiva je zbirka različnih bankovcev, ki so jih med drugo svetovno vojno vsak na svojem zavzetem ozemlju uporabljali štirje okupatorji Slovenije. Obiskovalca še posebno pritegne nekakšen cenovni trak določenih izdelkov v obdobju posamezne valute. »Za primerjavo smo vzeli nedeljsko kosilo – kilogram govedine, deset kilogramov krompirja in liter vina. Pri tem pa nismo preračunavali

razmerij med posameznimi valutami, ampak smo pripravili izračun, koliko časa je bilo treba delati za posamezno količino prej naštetih živil. Leta 1840 je bilo na primer za deset kilogramov krompirja treba delati skoraj pet ur, danes za toliko krompirja v povprečju zaslužimo v manj kot eni uri. V krizi dvajsetih let prejšnjega stoletja so cene spet poskočile, najcenejše pa so bile osnovne dobrine v času

socializma,« sogovornica pojasnjuje primerjave draginje posameznega časovnega obdobja. V nadaljevanju sledi pregled zgodovine bančnih institucij na Slovenskem od leta 1820 in Kranjske hranilnice naprej. Zadruga se razvile precej kasneje, bile pa so v vsaki malo večji vasi. Pred drugo svetovno vojno je bilo v Sloveniji skoraj štiristo finančnih institucij. Nova oblast je po vojni

vse ukinila in zgradila socialistično bančništvo, ki je trajalo vse do slovenske osamosvojitve. Izvem, da imamo danes v Sloveniji le še 15 bank, od tega le dve ali tri v slovenski lasti. Pogledamo si nekaj zelo zanimivih in ekskluzivnih muzejskih predmetov. Najstarejši predmet v zbirki je značka Kranjske hranilnice iz leta 1828, ki so jih gospodi v znak pripadnosti določeni ustanovi dajali na

Tako je bilo videti bančno okence leta 1905, ko je bila na tem mestu še banka ... / Foto: Tina Dokl

... tako pa v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je svojo poklicno pot za bančnim okencem začela direktorica Bankariuma Irena Čuk. / Foto: Tina Dokl

Šest držav, devet valut, eni in edini Slovenci / Foto: Tina Dokl

Seveda so v bankah delali le izobraženi in poštteni ljudje. O tem na primer priča prisega iz leta 1889, ki sta jo morala podpisati blagajnik in kontrolor, da bosta čuvala bančno tajnost, da bosta poslušna, skrbna, vestna v vseh službenih zadevah, da bosta upoštevala načelnika ...

MUZEJ

Snovanja

Na svobodnem ozemlju v Črnomlju je bila na primer ustanovljena emisijska banka, edina v takratni okupirani Evropi, ki je izdajala denar in obveznice ter menice, s katerimi so financirali odpor. Na razstavi vidimo tudi klišeje za tisk denarja.

pohodne palice. Kranjska hranilnica je delovala kar 125 let, sprva na Tomšičevi ulici, za parlamentom, kjer je danes dom poslancev.

Sam cesar obiskal hranilnico

Kranjska hranilnica je bila tako pomembna, da jo je obiskal sam cesar Franc Jožef in se vpisal v spominsko knjigo. Ta je na ogled tudi na razstavi, ob njej pa pero, s katerim se je podpisal. »Gre za dve izmed bančnih relikvij, ki smo jih vseskozi hranili tu, v trezorju hranilnice,« pove Čukova. »Tole pa je hranilna knjižica Adeline Kosler, ki je bila poročena s Petrom Koslerjem iz bogate ljubljanske trgovske družine. Zanimivo, da je bil mož pooblaščen, saj kot pravijo zgodovinarji, najbrž sama ni smela dvigovati denarja s svojega računa.«

Kranjska hranilnica je v celoti ali delno investirala v izgradnjo mnogih pomembnih stavb v Ljubljani – opere, filharmonije, Narodnega muzeja in tudi realke, zaveščišča za reveže. Kasneje so ustanovili tudi hranilnice v Celju, na Ptuj, v Mariboru ... Hiša, v kateri je muzej, pa je bila last takratne Mestne hranilnice ljubljanske, ki je bila ustanovljena leta 1889. Večino v mestnem svetu so takrat imeli Slovenci in so hoteli ustanoviti hranilnico, ki bo poslovala v slovenščini, saj so vse druge bančne ustanove dotlej bile v nemški lasti. Za razliko od Kranjske hranilnice se je slednja osredotočala bolj na financiranje infrastrukture. Posodabljali so cestno infrastrukturo, tramvaj, železnico, zgradili so elektrarno, regulirali so Gruberjev kanal in obrežje Ljubljanice, ponujali so kredite za hiše po Ljubljani. Na zemljevidu iz leta 1936 je označen velik del mesta, kjer je gradnjo sofinancirala hranilnica.

Seveda so v bankah delali le izobraženi in pošteni ljudje. O tem na primer priča prisega iz leta 1889, ki sta jo morala podpisati blagajnik in kontrolor, da bosta čuvala bančno tajnost,

da bosta poslušna, skrbna, vestna v vseh službenih zadevah, da bosta upoštevala načelnika ... Ali kot piše v deveti od Deseterih hranilničnih zapovedi: »Boj se lenobe. Lenoba je hujša od lakote. Lenega čaka strgan rokav, pal'ca beraška, prazen bokal.«

Poleg dveh omenjenih hranilnic je bila tretja pomembna bančna ustanova s češkim kapitalom ustanovljena Ljubljanska kreditna banka, ki je bila tako kot druge banke ukinjena po koncu vojne, tu pa je še Zadružna gospodarska banka.

Banke v slovenskih časih

V slovensko bančno zgodovino močno zareže vojna. Na svobodnem ozemlju v Črnomlju je bila na primer ustanovljena emisijska banka, edina v takratni okupirani Evropi, ki je izdajala denar in obveznice ter menice, s katerimi so financirali odpor. Na razstavi vidimo tudi klišeje za tisk denarja.

Del razstave je seveda namenjen tudi bančništvu v socializmu. »Niso najbolj vedeli, kaj početi z bankami, pa so najprej uvedli sovjetski princip – za vse samo ena banka, v tem primeru Narodna banka Jugoslavije. Takrat so zato ukini li vse banke, hranilnice, kreditne zadrage, jih podržavili in prenesli sredstva strank na nekaj izbranih hranilnic,« razlaga direktorica zavoda in nadaljuje, da so v bankah takrat veliko pozornost posvečali vzgoji mladih za varčevanje. Le kdo ne pozna znamenitih hranilnikov pikapolonic. K vlaganju denarja v banke so spodbujali tudi odrasle, med varčevalci pa so delili bogate nagrade: »fičke«, mopede, kosilnice, pralne stroje,

Del razstave je posvečen tudi razvoju Ljubljanske banke in njenemu glavnemu direktorju Niku Kavčiču. »Banka je bila na višku moči leta 1989, ko je v njen okvir sodilo 23 temeljnih bank, v svoji skupini pa več kot štiristo poslovalnic po celotni Jugoslaviji. Imela je tudi pet bank v mešani lasti, po vseh

celinah sveta pa dvajset predstavništev. Še po Kavčičevi zaslugi je bila zelo usmerjena v svet,« pove sogovornica in dodaja, da je današnja NLB trikrat večja po bilančni vsoti, kot je bila nekdanja LB na višku moči, ima pa tudi polovico manj zaposlenih. »Sama sem v NLB zamenjala vsaj sedem uprav, mislim pa, da gre aktualni delo zelo dobro od rok.«

Bankomat od znotraj

Iz zgodb, ki jih piše zgodovina bančništva, v nadaljevanju vstopimo v del muzeja, ki nam na ogled ponuja izkušnjo bančnih praks od bančnega okenca do trezorja. Zanimiva je replika bančnega okenca iz leta 1905. Ob skrbno ograjenem okencu na mizi bančnega uslužbenca najdemo tako imenovane obrestne tablice, s katerimi so v času, ko še ni bilo računalnikov, lahko hitreje izračunavali obrestne mere. Na mizi najdemo tudi črnilnik, saj so v bančne knjižice in na druge listine pisali izključno na roke.

Na nasprotnem koncu muzeja je vsaj sedemdeset let mlajši originalni »šalter«, kakršnega poznamo iz časa socializma. »Mali ekran računalnika IBM 4700 sprejaj, ob strani pa tipkalni stroj, stroček za preverjanje ponaredkov in morje obrazcev, za katere smo včasih delali kopije v štirih izvodih,« se spominja Irena Čeh in pove, da je prav za tako mizo sedela v svojih bančnih začetkih. »Delo za obema okencema se kljub mnogim desetletjem razlike ni kaj dosti spremenilo, stranke so še vedno morale prihajati v banko, stati v vrsti na storitev ... Z začetkom razvoja bankomata leta 1950 se razvoj bančnih praks obrne v povsem novo smer, bankomat nam je namreč na razpolago 24 na dan in vse dni v tednu.«

Novodobno bančno okence je zgolj miza z računalniškim ekranom, denar pa prihaja iz avtomatskih blagajn. Bančni uslužbenci ne smejo več prešteti denarja, vse to delajo stroji, ker so zanesljivejši. Če so bile

Ko bankomat pokaže svoj notranji stroj. / Foto: Tina Dokl

nekoč knjižice in kasneje čeki, so zdaj tu kartice. Tudi na muzejski razstavi si lahko ogledamo slikovito zbirko kartic.

»Tako pa je od znotraj videti bankomat,« naju povabi Čukova. »Ta je iz devetdesetih let, ko so bili v kasetah še tolarji.« Nič kaj kompaktno ni videti razdrti posredovalnik denarja. Odprejo ga lahko samo delavci iz trezorja, ki vanj vstavljajo zaprte kasete z denarjem,« poslušam o bankomatu pred seboj. Ampak kako deluje? V rezo vtaknemo kartico, vtikamo pin in izberemo znesek. Informacija o kartici odpotuje v procesni podatkovni center, ki preveri, ali je številka pravilna. Če je kartica tuja, gre po preverjanje v tujino. Preveri tudi stanje na računu. Ko dobi od vseh instanc informacijo, da sta kartica in stanje v redu, odgovori in odobri dvig. Vse to se zgodi v le nekaj sekundah.

V nadaljevanju stopimo še v nekdanji sef banke. Od prostorov muzeja nas delijo debela kovinska vrata iz leta 1905, ki so se odpirala z dvema ključema. Le koliko denarja je v vseh teh letih šlo tod mimo? Sef je seveda tudi protipotresno varovan z debelim betonskim zidom, ki je odporen tudi proti poplavam in požarom. Če bi se zrušila celotna

stavba, bi ostala nedotaknjena le kocka – sef. V njem je na ogled video o tem, kako deluje »tovarna« kovancev, ne kovnica, ampak sortirnica kovancev. NLB kovanice namreč pripravlja za vse slovenske banke.

V banko prihodnosti

Ko smo podkrepljeni z znanjem o zgodovini bančništva v svetu in še posebej na Slovenskem in so nam približane bančne prakse v različnih časovnih obdobjih, nam v Muzeju bančništva ponudijo še priložnost finančnega opismenjevanja. Finančne igrice sestojijo iz šestih postaj in na vsaki se zgodi ena od igrice, ki obiskovalca nauči eno izmed pravil upravljanja denarja. Z odgovarjanjem na vprašanja spoznavamo, kako skrbeti za osebne in družinske finance. V finančnem labirintu pa spoznamo osnove upravljanja osebnih financ in se na igriv način soočimo s finančnimi situacijami in možnimi rešitvami.

Po naporni, a zelo zanimivi uri je na voljo še pogled v bančno prihodnost. Nataknemo si očala in izvemo, da digitalna transformacija bančništva pomeni, da je danes banka na voljo kjerkoli in kadarkoli – le pametni telefon je treba imeti pri roki. Ko sva se s fotografiranjem poslavljala od najine odlične vodičke po muzeju Irene Čuk, povprašam, zakaj ime muzeja ravno Bankarium. »Ime v latinskem izreku nekoliko spominja na izobraževalne institucije, kot planetarium, parlamentarium. S tem želimo povedati, da v muzeju želimo splošni javnosti čim več povedati o denarju in hkrati ljudi naučiti tudi upravljanja. Tako je navsezadnje geslo 31. oktobra – dneva varčevanja.

Kam so šle vse pikapolonice? V Bankarium. / Foto: Tina Dokl

V spominsko knjigo se je vpisal sam cesar Franc Jožef.

HUMOR, HOROSKOP

www.gorenjski-glas.si

Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

Naročniki **Gorenjskega glasa**, izkoristite popust v višini 10 odstotkov. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: **040 514 975**.

Gorenjski Glas

HOROSKOP

TANJA

- Oven (21. 3.–21. 4.)

Na preizkušnji bo neko prijateljstvo. Medalja ima vedno dve plati, zato ne smete takoj prekiniti odnosov. Zadihajte in premislite ter pozorno poslušajte. Na področju dela se vam približujejo pozitivne spremembe. Veselje bo na višku.
- Bik (22. 4.–20. 5.)

V svojem ljubezenskem življenju boste postavili nove temelje in s tem višja merila. Vsaka zgodba se enkrat konča in vsaka zgodba se enkrat začne. Vse bo šlo po načrtu in ni se treba že vnaprej obremenjevati. Vse bo dobro.
- Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Tokrat boste vi tisti, ki boste potrebovali pogovor, pomoč in podporo. Navadno ste v nasprotni vlogi, nikakor niste vajeni, da nekdo drug posluša vas. Vsaka stvar je za nekaj dobra, čakajo vas lepi rezultati. Osebna rast se nikoli ne konča.
- Rak (22. 6.–22. 7.)

V poslovnem svetu vas čaka daljša odsotnost, ampak vse z dobrim namenom. Postavljen bo še zadnji košček v mozaiku vaše najnovejše ambicije. Seveda se boste že takoj začeli ozirati po čem novem. Čaka vas posebno presenečenje.
- Lev (23. 7.–23. 8.)

Za vse ne boste imeli dovolj časa. Ali boste dali v ospredje ljubezen in ljudi, ki vam veliko pomenijo, ali pa se boste odločili za poslovne podvige. Vsega ne boste zmogli. Ne glede na to, kako se boste na koncu odločili, bo vse dobro in uspešno.
- Devica (24. 8.–23. 9.)

Radi ste poslovno uspešni z občutkom, da ste odlično opravili svoje delo in prevzeli odgovornost. Še raje pa imate družino in dom, ki vam nudi popolno zavetje in vam s tem da občutek varnosti. Brez skrbi, vse boste zmogli in dobili.
- Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Čeprav imate finančno varnost, boste premišljevali, ali bi se le odločili za večji nakup, ki bi vam osebno zelo veliko pomenil. Ne smete biti tako varčni do sebe, zaslužite si, da se obdarujete brez kančka slabe vesti.
- Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Vsi nasveti v tem tednu bodo za vas dobrodošli, vendar se boste morali ne glede na vse na koncu sami odločiti. Samo vi ste tisti, ki najbolj veste, česa si želite in kakšni so vaši cilji. Ne razmišljajte preveč in čim prej v akcijo.
- Strelec (23. 11.–21. 12.)

Prednosti ne boste dali službenim zadevam, ampak boste največ pozornosti posvetili tistim, ki so vam blizu. Ker ko si boste omislili krajši dopust, boste naredili veliko veselja ne samo drugim, ampak tudi sebi. Ne bo nobenih zadržev ali preprek.
- Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Vznemirili se boste zaradi finančnih zadev, a do konca tedna se vam bo vse po vrsti uredilo. Priliv denarja vas bo razveselil in razbremenil. Končno boste lahko zadihali in začeli razmišljati o prijetnejših stvareh. Presenečeni boste.
- Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Na koncu vsakega temnega tunela je luč. Luč, ki osvetli pot naprej. Ko mine noč, se rodi nov dan, ko je mogoče vse. Znali se boste prepustiti toku dogajanja in sprejeti vse, kar vam prinese. Dobra volja vam ne uide.
- Ribi (20. 2.–20. 3.)

Lahko se vam zgodi, da boste zaradi pretiranega dela izčrpani in boste za kakšen dan obležali v postelji. Pomagal vam bosta topla čaja in počitek, zato panika ni potrebna. Hitro se bo vse postavilo nazaj na svoje mesto.

TA JE DOBRA

Nerešljiva naloga

Eden tistih profesorjev matematike, ki radi izjavljajo: »Le Bog zna za 5, jaz znam za 4, vi pa v najboljšem primeru lahko dobite 3 ...«, se je odločil presenetiti svoje učence z nalogo, ki gre takole:

»Predstavljajte si, da ste skupaj s še 25 potniki v avtobusu, ki vozi s hitrostjo 60 km/h v smeri jugozahoda, temperatura je 20 °C, ob cesti teče potok, v katerem je voda s temperaturo 14 °C, šoferju manjkata dva sprednja zoba. Sobota je ... Koliko let imam?«

V razredu zavlada tišina. Profesor se zmagoslavno reži. Janezek dvigne roko, profesor pa cinično: »No, Janezek?«

»Stari ste 44 let!«

»Bravo! Kako si pa prišel do tega?«

»Enostavno: pri nas imamo soseda Tinčka, ki je star 22 let, in zanj trdijo, da je napol idiot.«

Rezultat na tekmi

Jože in Marjan sta šla na nogometno tekmo in s sabo vzela nekaj litrov domačega žganja. Dogovorila sta se, da ga vedno, ko pade zadetek, malo cukneta. Tekma se je končala z o : o.

Janez: »Naj gre nekam ta nogomet, greva raje na košarko.«

Sedi

Upravnik zapora vstopi v Jožetovo celico in ga vpraša:

»Zakaj pa ne vstaneš, ko jaz vstopim?«

»Ker so mi rekli, da moram odsedeti tri leta.«

Kolo

Zakaj se slon ne more voziti s kolesom? Ker nima palca, s katerim bi lahko zvonil.

LAŽJI
SUDOKU

Rešitev:

8	2	5	9	2	6	7	5	1
2	6	1	5	7	8	4	9	
5	9	7	1	2	8	3	6	2
1	2	8	7	5	9	1	6	
6	1	9	2	8	5	7	4	3
4	7	9	6	9	1	5	2	8
1	5	2	7	6	9	2	8	5
7	8	5	1	2	1	9	6	3
9	5	2	8	5	4	1	6	7

TEŽJI
SUDOKU

Rešitev:

8	1	9	5	2	9	6	4	
9	5	2	1	7	8	2	6	8
8	2	1	9	6	7	1	5	
7	9	5	6	2	8	2	6	
5	8	2	6	9	4	1	9	
1	8	9	5	1	2	7	6	
1	6	8	2	9	7	5	7	
2	7	5	6	4	8	9	1	
5	2	7	1	5	8	2	2	

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil: B. F.

Avto medija d.o.o., Dimičeva ulica 16, Ljubljana

Velika nagrada križanka

5 PRAVLJNIM GESLOM DO NAGRADE 500 €

U skladu sa pravilima igre, nagrada se može osvojiti na bilo koji dan u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Osmosmerka

U skladu sa pravilima igre, nagrada se može osvojiti na bilo koji dan u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Križanka

U skladu sa pravilima igre, nagrada se može osvojiti na bilo koji dan u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Stevaddi

U skladu sa pravilima igre, nagrada se može osvojiti na bilo koji dan u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Pravila igre:

1. Igra se održava od 1. januara do 31. decembra 2023. godine.
2. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
3. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
4. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.
5. Igra se održava na svakom danu u toku trajanja igre.

Zabavne jesenske počitnice

Iztekajo se jesenske počitnice, ki so jih šolarji komaj čakali, saj so jih letos za razliko od lani lahko preživeli v družbi prijateljev, obenem so v več krajih zanje pripravili raznolik počitniški program.

M. L., S. K.

Radovljica, Mojstrana – V času t. i. krompirjevih počitnic je bila v mestnem jedru Radovljice pa tudi na nekatere drugih lokacijah na voljo pestra izbira doživetij in aktivnosti. Počitniški program, ki so ga v zavodu Turizem in kultura Radovljica letos pripravil prvič, je ponujal širok nabor različnih kulturnih in zabavnih dejavnosti. Otroci so si lahko vsak dan ogledali animirani film v Linhartovi dvorani, obiskali Čebelarški muzej, kjer so izdelovali svečke iz voska, ali Lekarniški in alkimistični muzej, kjer je bil čokoladno-čarovniški program. Odprla se je nova čokoladnica, kjer je potekal Dan za čokolado. Včeraj so ustvarjali iz gline, si ogledali nastop skupine Čupakabra, danes popoldan se bodo lahko v sklopu odprtja Okusov Radol'ce udeležili plesno-gibalne delavnice, jutri pa bo na gradu Kamen potekala viteška delavnica. Sreda je bila dan za izmenjevalnico igrač, kamor so otroci prinesli svoje stare igrače in jih zamenjali za igrače drugih otrok,

V času t. i. krompirjevih počitnic so v Radovljici pripravili počitniški program, med drugim tudi izmenjevalnico in delavnico igrač. / Foto: Primož Pičulin

obenem pa na delavnici izdelovali nove igrače. Otroke na izmenjevalnici smo vprašali, kako preživljajo jesenske počitnice. Desetletni Metod Grašič iz Križev pri Trzihu je povedal: »S klubom, kjer treniram, smo šli smučat v Avstrijo. Z mami sva bila v kinu in živalskem vrtu. Obiskal sem tudi ata in mamo.« Njegova sovaščanka, enajstletna Zala Rakovec, se je družila s prijatelji.

»Super je, ker ni treba biti doma, tako kot lani, ampak se lahko družimo in zabavamo, počitnice sem zato komaj čakala. Večkrat gremo na sprehod in v mesto na sladoled.« Osemletna Brina Ravnikar iz Lesc je bila med počitnicami večkrat pri babici in dediju. »Tam se družim s prijatelji, s katerimi gremo do bližnjega igrišča. Tudi brala sem in se učila, s starši pa smo bili v čokoladnico, kjer smo okušali zelo dobro čokolado,« je povedala Brina. Desetletna Neja Leskova iz Kroke pa je bila na morju. »V začetku tedna smo bili na morju, se vmes za nekaj dni vrnili domov in bomo ponovno šli pred začetkom šole. V neki restavraciji so mi postregli ogromno porcijo sladoleda in to mi je bilo najbolj všeč,« nam je zapala Neja. V teh dneh je počitniško ustvarjalno tudi v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani, otrokom dela družbo tudi nagajiva

Planinko, nova maskota, ki veselo raziskuje po muzeju. V sredo je bil na obisku lovec in fotograf Lojzi Avenik iz Gozda - Martuljka, ki je predaval o gozdnem bontonu, poudaril je, da so v naravi prav vse živali pomembne, od majhnega polža do srnjaka, udeležencem pa povedal tudi, kaj počnejo živali v jesenskem času, kako nekatere menjajo dlako. Predvsem potrebujejo veliko miru, da si naberejo zalogo in energijo za zimo, lovci pa jim napolnijo krmišča ... Zanimivo predavanje, podprto tudi slikovno, so nadaljevali v delavnico Planinski tri v vrsto, ki jo je vodila kustosinja in pedagoginja Natalija Štular. Vabljeni v Slovenski planinski muzej tudi v nedeljo, ko bo živahno ves dan. Poleg družbe navihanega Planinka, ki bo pomagal z barvanjem lesenih obeskov, bodo pripravili še delavnico Planinski tri v vrsto in Planinska kočica ter rezljanje buče in peko krompirja.

V Slovenskem planinskem muzeju so pod mentorstvom kustosinje in pedagoginje Natalije Štular ustvarjali na delavnici Planinski tri v vrsto, obiskal jih je tudi Planinko.

PREJELI SMO

Nekaj misli o dvajsetem stoletju

Na zemlji je trenutno najmočnejša vrsta Homo sapiens (človek), ki v vsaki pokrajini naravo sebi primerno uredi, tudi z iztrebljanjem sebi nekoristnih vrst ali z zasedbo pokrajin. To se je zgodilo zlasti v Severni Ameriki, kjer so bili Indijanci v veliki meri iztrebljeni. Kolonizacija drugega planeta bi bila pri človekovih fizičnih lastnostih popolnoma nemogoča.

Velike države, ki so s prebivalstvom preveč nabasane, skušajo z vojsko najti več prostora. V to igro so šli Francozi z Napoleonom in Nemci v prvi in drugi svetovni vojni s Hitlerjem, a brez uspeha. Uspešnejši je bil zahod z boljše vizmom v Rusiji, kjer so boljševiki pobili več deset milijonov plemičev in kulakov. Finančno so podpirali Trockega (Rotschild), cesarsko družino pa so pustili pobiti! Isto so naredili v Jugoslaviji, kjer so Angleži podpirali Tita, kraljeva generala Mihajloviča in Rupnika pa pustili ubiti. Drug način je preseljevanje, kar smo imeli na Gorenjskem. Bavarske škofije so se polastile zemlje in naselile svoje podanike na območju Bleda, Ško-

fje Loke, Kamnika. Zemljišča med Kranjem in Škofjo Loko so bila takrat zaraščena z gozdom, danes so tam lepe kmetije, vse parcele se raztezajo proti vzhodu. Na to spominjajo imena krajev (Dorfarje, Bitnje) in družinska imena Ažman, Hiršfelder, Fister, Dežman, Pfajfar, Hafner, Hutter, Pintar, Plemelj, Rozman, Šmidt, Tavčar, Resman, Thaler. Pašič, ki je Srbijo zmagovito popeljal skozi tri vojne, je bil proti nastanku Jugoslavije. Kot se je izrazil: »Mi Srbi, vi Jugoslovenci.« Za Jugoslavijo so se potegovali predvsem Gorenjci z nemškimi imeni. Bleiweis je na sokolskem zboru 1. decembra predlagal ime Jugoslavija, zato je bil 1. december državni

praznik v kraljevini Jugoslaviji. Janez evangelist Krek, ki je v svoji knjigi Kroaten und Slowenen napisal, da bodo po združitvi jugoslovanski narodi imeli skupni jezik. General Maister je s pomočjo srbskih čet Maribor in južno Štajersko spravil k Jugoslaviji. Prof. dr. Josip Plemelj je zagovarjal naravno štetje – dvajsetena in ne enaindvajset. Razbitje Jugoslavije so izvedli Dolenjci, ki so precej japonskega rodu. Sicer pa kaže, da bomo vsi jugoslovanski narodi v Evropski uniji, ki je povečana država Karla Velikega.

ALOJZ PAULIN,
ROČEVNICA

HALO-HALO GORENJSKI GLAS
telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630

BANJA VRUČICA: 10.–17. 12., **TRST:** 17. 11., 1. 12.; **VESELI DECEMBER:** ČAZMA Z ZAGREBOM: 4. 12., **KOPER:** 11. 12., **NOVOLETNI TUHELJ:** 30. 12. 2021–2. 1. 2022. **PRIJAVE TUDI ZA TURISTIČNE BONE:** STRUNJAN, BERNARDIN, BANOVC, ŠMARJEŠKE TOPLICE, DOLENJSKE TOPLICE, RADENCI.
www.rozmanbus.si

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

Slovenska misel

Cerklje – Ob prazniku Občine Cerklje na Gorenjskem in bližnjem dnevu reformacije se bo danes, v petek, 29. oktobra, ob 18. uri v Kulturnem hramu Ignacija Borštnika prireditev Slovenska misel. Program so pripravili: KUD Pod lipo Adergas, KD Davorina Jenka – KMoPZ in sekcija Pod Stražo ter Klub Liberius z učenci OŠ Davorina Jenka. Vstop bo prost.

IZLETI

Kopanje v Bernardinu

Kranj – Društvo bolnikov z osteoporozo Kranj vabi v torek, 2. novembra, na kopanje v hotelu Bernardin v Portorožu. Možen bo tudi nakup kakijev. Informacije in prijave na telefonski številki 041 424 768.

PETKOVA PRIREDITEV
Izjava: Skupina Bobek in LG Tri STRAH
Petek, 29. oktober 2021, ob 17.30
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA
Izjava: Gledališče iz desnega žepka ŠKRATOV IME
Sobota, 30. oktober 2021, ob 10.00
Prešernovo gledališče Kranj

www.pgk.si

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

MESTNA OBČINA KRANJ

Gorenjski Glas

triglav

Buče in bučne jedi
Mojca Korman

Buče vsebujejo veliko hranil, zato jih je treba čim bolj okusno izkoristiti. S pomočjo knjige, kjer je 60 receptov, se naučimo pripravljati 9 vrst buč: cukete, patišonko, čajoto, hokaido, sweet dumpling, maslenko, blukuri, sweet mamo in muškato bučo.

Število strani: 164 strani, 17 x 23 cm, trdo vezana

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

15 EUR
* poštnina

Gorenjski Glas

Pohod od Stare Fužine do Bohinjske Bistrice

Šenčur – Turistično društvo Šenčur vabi na pohod po poti Juliana trail od Stare Fužine do Bohinjske Bistrice v soboto, 6. novembra 2021.

OBVESTILA

Pohod bo izveden teden dni prej

Kokrica – Društvo upokojencev Kokrica obvešča pohodnike, da bo pohod okoli Brda izveden v petek, 5. novembra, ob 8. uri, torej en teden prej, kajti v petek, 12. novembra, vabijo vse člane na martinovanje, ki bo na turistični kmetiji Celestina v Marendolu na Dolenjskem.

KINO SPORED

CINEPLEXX, KRANJ

Sobota, 30. 10.
20.00, 22.00 SPIRALA BOLEČINE: NOVA ZAPUŠČINA IGRE ŽAGA
16.00, 20.20 TOMA
19.15 SINOČI V SOHU
17.40, 20.40 DUNE: PEŠČENI PLANET
17.15, 21.30 VENOM 2
18.50 NOČ ČAROVNIC MORI
16.50, 21.00 NI ČAS ZA SMRT
14.20, 15.40, 16.20, 18.20 PRI ADDAM-SOVIH 2, sinhro.
14.40 MALI ŠEF: DRUŽINSKI POSLI, sinhro.

13.50, 15.20 TAČKE NA PATRULJI: FILM, sinhro.
14.00 LUKA, sinhro.

KINO SORA, ŠKOFJA LOKA

Petek, 29. 10.
20.00 NEKOČ SO BILI LJUDJE
Sobota, 30. 10.
18.00 PRI ADDAMSOVIH 2, sinhro.
20.00 DUNE: PEŠČENI PLANET
Nedelja, 31. 10.
17.00 PRI ADDAMSOVIH 2, sinhro.
19.00 NEKOČ SO BILI LJUDJE

Organizatorji filmskih predstav si pridržujejo pravico do spremembe programa.

GLEDALIŠKI SPORED

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Petek, 29. oktobra
19.30 Srečko Kosovel: KONS: NOVI DOBI (v dvorani PGK)

Sobota, 30. oktobra
10.00 Gledališče iz desnega žepka: ŠKRATOVO IME (v dvorani PGK)

Radio Triglav®

Radio Triglav Jesenice, d.o.o., Trg Toneta Čufarja 4, 4270 Jesenice

Gorenjska 96 MHz

RADIO ZA RADOVEDNE

Radio Sora

Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3

RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

DOBROTE brez GLUTENA

GLUTEN-free delicacies

Navodila za pripravo jedi za brezglutensko dieto odslej najdete tudi v novi knjigi, ki vključuje recepte za različne vrste kruha, peciva, sladic, prigrizkov, glavnih jedi in prilog.

256 strani, mere: 21 x 21 cm, trda vezava

12⁸⁰ EUR

* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

Nagrajenci križanke **KONET**, d.o.o., ki je bila objavljena v Gorenjskem glasu, 15.10.2021, in rešitvijo **VRHUNSKA GOZDARSKA OPREMA** so: **Janez POTOČNIK** iz Zg. Besnice, ki prejme gozdarsko PVC zagozdo; **Maja BRATUN** iz Kranja, ki prejme delovne rokavice in **Milica POBEŽIN** iz Tržiča, ki prejme kapo. Nagrajenci nagrade prevzamejo v trgovini z gozdarsko opremo KO-NET, Beleharjeva ulica 15, 4206 ŠENČUR. Čestitamo!

MALI OGLASI

T: 201 42 47
E: malioglas@g-glas.si

Male oglase sprejemamo: **za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!**

Delovni čas: **ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.**

NEPREMIČNINE

STANOVANJA

PRODAM

BLED - 2-SS, 55 m2, l. 1980, 4/4 nad. Nahaja se v mirnem delu Bleda, le 15 min. hoje do jezera. V bližini trgovina, šola in vrtec. Z manjšega balkona je čudovit razgled na blejski grad in Triglav, tel.: 040/415-745

FESST, d.o.o., nepremičninska družba, Koroška c 2, Kranj, Telefon: 236 73 73 Faks: 236 73 70 E-pošta: info@fesst.si Internet: www.fesst.si

HIŠE

KUPIM

HIŠO ali večje stanovanje v Ljubljani z okolico ali na Gorenjskem, tel.: 031/320-730

POSESTI

ODDAM

NA Zgornji Beli oddam prostor v najem, za prezimovanje počitniške prikolice ali avtodoma, tel.: 041/384-010

POSLOVNI PROSTORI

ODDAM

NA Likozarjevi ulici v Kranju oddam pisarno, tel.: 041/672-014

MOTORNA VOZILA

AVTOMOBILI

PRODAM

FIAT Panda 4 x 4, 1.3 dizel, letnik 2006, lepo ohranjena, tel.: 041/227-338

KUPIM

ODKUP vozil v okvari ali poškodovanih. Avto Tojos, Tomislav Josipovič, s.p., Drulovka 23 a, Kranj, tel.: 031/629-504

MOTORNA KOLESA

KUPIM

TOMOS, stari APN, lahko tudi v slabšem stanju, tel.: 031/857-475

AVTODELI IN OPREMA

PRODAM

4 zimske gume na platiščih 205/55 16 et 37-16 H2 za Opel, s pokrovi, tel.: 040/257-009

STROJI IN ORODJA

PRODAM

CIRKULAR za žaganje drv z mizo in koritom, tel.: 031/812-210

DELOVNI voz za kamnoseke, kiparje ..., nosilnost 3 T, nov, cena 390 EUR, tel.: 068/152-924

RABLJEN mešalec za beton, tel.: 04/51-92-170

SNEŽNO frezo Toro Company 71 cm, 8,1 kW (11KM) električni start, rabljeno 10 ur, cena 350 EUR, tel.: 041/744-109

STAREJŠI in malo rabljen šivalni stroj v omarici Bagat Slavica Super 555, tel.: 04/51-92-170

ŠIVALNI stroj Bagat 555, za simbolično ceno, tel.: 041/692-847

GRADBENI MATERIAL

PRODAM

SUHE smrekove deske 2 m3, tel.: 040/216-258

KUPIM

HLODOVINO hrasta v gozdu na panju ali ob kamionski cesti. Plačilo takoj, tel.: 041/344-289

KURIVO

PRODAM

DRVA metrska ali razžagana, možnost dostave, tel.: 041/718-019

JESENOVA ali mešana drva, razžagana, z dostavo, tel.: 041/504-662

SUHA bukova in mešana drva, tel.: 031/826-621

SUHA mešana drva, možna dostava, tel.: 031/676-235

SUHA mešana drva, razžagana, z dostavo, tel.: 031/229-151

SUHA bukova drva, okolica Kranja, tel.: 041/971-508

STANOVANJSKA OPREMA

OSTALO

PRODAM

NOV jogi Soveh 90/200, po polovični ceni, ugodno, tel.: 041/753-478

TURIZEM

PRODAM

KAMP počitniško prikolico Hobby Excellent 470 z baldahinom, odlična, cena 4.800 EUR, tel.: 031/374-706

HOBII

KUPIM

ODLIKOVANJA, medalje, značke, razglednice, kovance, bajonete, sablje, čelade, uniforme, tel.: 051/740-430

STARINE

KUPIM

STARINE: mizarski ponk, skrinje, razglednice, kipe in drobnarije, tel.: 051/258-936

OBLAČILA IN OBUTEV

PRODAM

NOVO, črno modno bundo, znamke Marx, številka M, cena 50 EUR, tel.: 040/557-288

OTROŠKA OPREMA

PRODAM

NERABLJENO otroško banjico, cena 20 EUR, tel.: 031/422-531, Irma

OTROŠKI voziček Stokke, odlično ohranjen, siv, ogled v Kranju, cena 500 EUR, tel.: 031/325-326

ŽIVALI IN RASTLINE

PODARIM

ŠTIRI male mucke, 3 bele, 1 siv, tel.: 051/264-623

KMETIJSKI STROJI

PRODAM

MANJŠI traktor Kubota 4x4, 18 km, letnik 2000, registracija 5/2022, s priključki, tel.: 041/279-777

NAKLADALKO Sip, cepilec na sveder in suha drva - bukev, kostanj, tel.: 041/481-588

KUPIM

TRAKTOR lahko s priključki, motokultivator in mini bager, I ahko v okvari, tel.: 031/500-933

TRAKTOR, mulčar in ostale priključke, tel.: 070/116-838

TRAKTORJE in kmetijske mehanizacije, lahko poškodovano, v okvari ali brezhibno, tel.: 070/146-682

PRIDELKI

PRODAM

JEDILNI krompir beli in rdeči, tel.: 041/971-508

KRMNI krompir, tel.: 031/828-955

KROMPIR beli in rdeči, česen, čebulo in krmni krompir, tel.: 031/585-345

REPO za krmo ali kisanje, lahko olupljeno, tel.: 041/347-248

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM

KOKOŠI - nesnice, jarkice, rjave, črne in grahaste pred nesnostjo. Pripeljemo na dom, Matej Bulovec s.p., Mlakarjeva ul. 45, Šenčur, tel.: 041/710-113

BIKCE in teličke, pašne, težke od 150 do 300 kg, tel.: 031/563-109

ČB teličko, staro 1. mesec, tel.: 031/210-494

DVA bikca pasme limuzin, po izbiri, tel.: 041/571-046

KRAVO ali telico, brejo, simentalcko in teličko do 1. meseca, tel.: 041/416-241

PRAŠIČE, težke od 120 do 180 kg in izločene svinje do 300 kg, možnost dostave, tel.: 041/455-732

KUPIM

BIKCE in teličke, od enega tedna do 250 kg, mesne pasme ter brejo kravo, pašno, tel.: 051/372-468

NAJVEČJI ODKUPOVALEC živine za Avstrijo - Kogler. Plačilo v 3 dneh, eko plus. Oddamo v rejo pitance, bikce in teličke. Kogler Franz A. d.o.o., Parnova 53, Ljubljana, tel.: 064/130-081

Kogar imaš rad, nikoli ne umre ...
Le daleč, daleč je ...
(T. Pavček)

ZAHVALA

Za vedno se je od nas poslovila
draga mami, mama Mari, sestra in teta

MARICA TIČAR
iz Preddvora

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in vaščanom, ki ste se prišli poslovit od nje, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in sveče. Posebna zahvala praporščakom, pogrebni službi, pevcu in vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti.
Hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo boste ohranili v lepem spominu.

Vsi njeni domači

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

LOTO

Rezultati 86. kroga – 27. oktober 2021
4, 5, 7, 9, 25, 34, 38 in 32

Loto PLUS: **5, 11, 15, 16, 18, 28, 39 in 34**
Lotko: **6 8 2 4 6 1**

Sklad 87. kroga za Sedmico: **1.190.000 EUR**
Sklad 87. kroga za PLUS: **450.000 EUR**
Sklad 87. kroga za Lotka: **120.000 EUR**

Tiho si odšel,
niti zbogom nisi rekel.
Težko je slovo,
a v večnosti se zopet snidemo.

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi ata
STANISLAV POVŠNAR
Hkavčev Stane iz Kokre

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, tolažilne besede, sveče, maše ter za spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvala tudi g. župniku Pavlu Okolišu, pogrebni službi Navček in pevcem.

Žalujoci vsi njegovi
Kokra, 29. oktobra 2021

Zapel je zvon tebi v slovo.
Ostaja spomin, poln bolečin.
Počivaj v miru.

Mineva leto dni, odkar nas je po dolgotrajni bolezni zapustil naš dragi ata

FRANCI KOŠIR

Ata, pogrešamo te.

Vsi tvoji dragi domači

V SPOMIN

Dne 28. oktobra je minilo žalostno leto, od kar nas je zapustil naš dragi

BOŠTJAN MARKOJA

*Ko prebujalo se jutro,
tiho si odšel,
pustil si le sledi svojih rok.
Prazen dom je in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
utihnil je tvoj glas,
bolečina in samota sta pri nas.
Zato pot vodi nas tja,
kjer sredi tišine spiš,
a v naših srcih še živiš.*

Zahvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižgete svečo na njegovem preranem grobu.

Manja, Lidija, Bono
Naklo, 28. oktobra 2021

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega

FILIPA KAVČIČA
iz Žirov

se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim ljudem, ki so se na kakršenkoli način poklonili njegovemu spominu, darovali sveče, cvetje in denar za dobrodelne namene, nam pomagali in nam stali ob strani. Velika zahvala je namenjena gospodu kaplanu Anžetu Cunku za lepo opravljen pogreb in sveto mašo zadušnico. Hvala govorcema za besede slovesa in obema praporščakoma. Hvala pevcem na pokopališču in v farni cerkvi ter gospodu organistu Tonetu Čadežu za čudovito orgelsko spremljavo. Hvala številnim sorodnikom iz avstrijske Koroške in Slovenije. Hvala podjetju Akris za opravljeno pogrebno storitev. Vsem in vsakemu posebej naj bo Bog bogat plačnik.

Vsi njegovi

OSMRTNICA

Žalostni sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je 20. oktobra 2021 v 88. letu življenja zaspala

ZORA BREČEVIĆ
roj.Oplanič, zaposlena v Planiki Kranj

Pogreb bo v krogu družine v Tinjanu na Hrvaškem.

Žalujoci: otroci Zdenka in Božo, sorodniki in prijatelji

ZAHVALA

V 92. letu starosti se je poslovil naš dragi oče, brat, dedek, pradedek in prijatelj

MILAN ŠTIBELJ
z Zgornje Dobrave

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, nosačem, vaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, cvetje in sveče. Zahvala gospodu Martinu Kočevanju in duhovniku Robiju Friškovcu za lepo opravljen obred, Alojzu Vidicu za poslovilne besede, pevcem za odpete žalostinke in pogrebni službi Akris. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

*V življenju mnogo si ustvarila,
zdaj vsak korak po domači trati
spomin je nate
in hvaležna misel je kot luč, ki nikoli ne ugasne ...*

V 93. letu starosti se je od nas poslovila naša draga mama, stara mama, prababica in teta

EMILIJA GLOBOČNIK
po domače Kodranova mama iz Lahovč

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sovaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, molitve in besede tolažbe, za darovane svete maše, sveče in cvetje. Posebna zahvala zaposlenim Doma Taber za vso skrb in nego, ki ste jo nudili mami med njenim bivanjem. Topla zahvala gospodu prelatu Stanislavu Zidarju za lepo opravljen pogrebni obred in lahovškemu cerkvenemu pevskemu zboru za ganljivo petje ob slovesu. Hvala tudi pogrebni službi Pogrebnik Dvorje in vsem neimenovanim, ki ste nam v dneh slovesa kakorkoli pomagali in stali ob strani. Hvala vsem, ki ste jo pospremili k večnemu počitku in jo boste ohranili v lepem spominu.

Žalujoci vsi njeni
Lahovče, 18. oktobra 2021

ZAHVALA

*S tvojim smehom vsakega osrečiti si znal,
a pred usodo nemočen si ostal.
Zakaj, zakaj ravno ti?
Pa toliko dobrote je bilo v tebi.
Zaman je bil tvoj boj, zaman dnevi tihega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od tvoje volje do življenja.*

V 75. letu starosti nas je 15. oktobra 2021 za vedno zapustil naš dragi možek, oče, očim, dedek, brat in stric

EDVARD - EDI JEZERŠEK

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in sodelavcem za izrečeno pisno ali ustno sožalje, podarjeno cvetje in sveče. Hvala za lepo opravljen cerkveni obred g. župniku Jožetu Pojetu z Brezovice, pogrebni službi Komunale Kranj za lep obred, trobentaču za zaigrano Tišino in pevcem za zapete žalostinke. Posebna zahvala timu ALS pod vodstvom doc. dr. Blaža Koritnika, dr. med., predstojnika Kliničnega inštituta za klinično nevrofiziologijo, in osebni zdravnici dr. Tini Modrej Zadnikar za skrb v času njegove težke bolezni. Vsem imenovanim in neimenovanim še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Vanja, Darja z Matejem in Blažem, Maša z Mitjem, hči Tinka z družino in sin Jure z družino

Tradicija urejanja grobov

Pred dnevom spomina na mrtve, ki ga v spomin na umrle zaznamujemo 1. novembra, po tradiciji uredimo grobove ter jih okrasimo s cvetjem in svečami. S sogovorniki smo se pogovarjali o trendih urejanja grobov.

MAŠA LIKOSAR

Kranj – Pri urejanju grobov pred 1. novembrom ljudje postajajo tudi pri izbiri nagrobnih sveč in nagrobnega cvetja čedalje bolj ozavešeni ter se odločajo za trajnostne in okolju prijaznejše opcije. »Vse bolj je v trendu solarna sveča, ki gori veliko dlje od običajne voščene sveče, tudi do tisoč dni. Sveča, prižgana ob 1. novembru, tako ne postane odpadke že po nekaj dneh, ampak gori še naslednja tri leta,« je povedala Tatjana Potokar, direktorica operacij v podjetju EMMA v Lescah, in dodala: »Z bolj trajnostno alternativo lahko kupe odpadnih nagrobnih sveč drastično zmanjšamo, četudi na grob postavimo več kot samo eno, hkrati pa na tak način ohranjamo tradicijo spominjanja, druženja in prižiganja sveč ob 1. novembru.« Najbolj priljubljena barva sveče je po njenih besedah še vedno rdeča, nekateri posegajo tudi po belih, rjavih, sivih, turkiznih in drugih.

Poraba sveč je v zadnjih petih letih znatno padla. »Še pred nekaj leti smo Slovenci

letno prižgali 24 milijonov sveč, zdaj jih prižgemo 16 milijonov, torej vsak Slovenec v povprečju osem. Od tega jih več kot polovico prižgemo ob dnevu spomina na mrtve. Klasične voščene sveče sicer še vedno prevladujejo, jih je pa v zadnjih letih nekoliko manj, medtem ko uporaba bolj trajnostnih rešitev, ki imajo veliko daljšo življenjsko dobo, narašča,« je še dodala Potokarjeva.

Obstojno cvetje, ki zdrži do pomladi

Pomemben dejavnik pri oskrbi grobov s cvetjem so aktualne vremenske razmere. »Če je oktobra in novembra še relativno toplo vreme, se ljudje raje odločijo za rezano cvetje, ki ga namestijo v vazo in je na videz lepše od umetnega cvetja. Priljubljene so tudi ikebane v kombinaciji s svežim cvetjem in suhimi dodatki, kot so storži ali lesene rože. Če je november že relativno hladen, je več povpraševanja po suhih aranžmajih, ki so obstojnejši in lahko zdržijo tudi do pomladi,« je pojasnila Špela Koblar iz trgovine

Pri izbiri nagrobnih sveč in cvetja ljudje postajajo čedalje bolj ozavešeni ter se odločajo za trajnostne in okolju prijaznejše možnosti. / Foto: Primož Pičulin

Foto: Primož Pičulin

Grobove opremljajo tudi z rožami, zasajenimi v loncu.

Sončnica na Kokrici in nadaljevala: »Poraba nagrobnega cvetja je upadla, v primerjavi s preteklimi leti vsaj za dvajset odstotkov. Opažamo, da je tudi manj nasajanja rož v gredice. Tisti, ki pa vseeno zasajajo, se običajno odločijo za trajnice, kot so rese, mačehe ali hojhere, ki veljajo za klasične nagrobne rože. Tisti, ki gredice na grobu nimajo, pa kot nadomestilo pogosto izberejo rože, zasajene v loncu.«

Tradicija se spreminja

Daša Baloh iz Hrastja meni, da se je tradicija urejanja grobov spremenila. »Nekoč smo kupovali bogate ikebane in sveče raznoraznih oblik in velikosti. Danes grob uredimo zelo minimalistično. Imamo oljno svečo, ki zdrži dlje časa. Ob 1. novembru mati sama pripravi svež šopek, ki ga damo v vazo. Zasajenih rož nimamo,« je dejala Balohova; in

še: »Pred praznikom prižgem le dve sveči, kar pomeni, da finančno namenim okvirno pet evrov. Včasih smo na 1. november šli na grob, sedaj pa vse uredim že prej in tisti dan preživim doma z družino.«

Pred 1. novembrom pa grob vsako leto uredi Stanka Uhernik iz Lahovč. »Grob očistimo in na novo zasajimo rože, običajno mačehe, ki jim dodamo trajnico. Vsakih nekaj let zamenjamo tudi pesek in prebarvamo črke na spomeniku. Kupimo tudi manjšo ikebano, običajno iz suhega cvetja, ki je dalj časa obstojna. Nekaj dni pred 1. novembrom obiščemo tudi grobove sorodnikov in znancev, kjer prižgemo svečo. Skupno jih prižgemo približno dvajset. Zdi se mi prav, da vsaj ob tem dnevu namenimo več pozornosti svojim preminulim prednikom, ker med letom zelo redko obiščemo grobove,« je dejala Uhernikova.

Čakajo na dovoljenje

MARJANA AHAČIČ

Bled – Gradnja težko pričakovane južne razbremenilne ceste na Bledu se kljub napovedi ministra za infrastrukturo Jerneja Vrtočca, ki je spomladi v objavi na Twitterju začetek del napovedal za letošnji september, še ni začela.

Kot poudarjajo na Občini Bled, izgradnje južne razbremenilne ceste vodi Republika Slovenija oziroma ministrstvo za infrastrukturo. Izvajalec za gradnjo je že izbran, v teku je pridobivanje

gradbenega dovoljenja, so pojasnili. Takoj ko bo gradbeno dovoljenje pridobljeno, se bo gradnja tudi začela.

»Na Bledu smo veseli, da smo končno prišli do te faze; mesec ali dva zamude glede na pomladi dane zaveze ministrstva se nam glede na to, da na južno razbremenilno cesto čakamo že več kot pol stoletja, zdi zanemarljivo,« še dodajajo na Bledu.

Gradnja se bo začela na Betinskem klancu, kjer bodo najprej zgradili krožišče. Hišo, ki je stala na mestu, kjer bo krožišče, so že podrli.

Gradnja se bo začela z ureditvijo krožišča na Betinskem klancu. Hišo, ki je stala na mestu krožišče, so že podrli.

Naziva častni občan ne bodo podelili

URŠA PETERNEL

Breznica – Žirovniški občinski svetniki so na seji prejšnji četrtek potrdili prejemnike letošnjih občinskih priznanj.

Občinsko priznanje plaketa Občine Žirovnica za leto 2021 bosta prejela nekdanji uspešni smučarski skakalec Rok Justin z Brega in Janko Vidic iz Vrbe, dejaven član Konjenskega kluba Stol, ki aktivno sooblikuje društveno in družabno

življenje v občini nasploh. Občinsko priznanje nagrada Občine Žirovnica za leto 2021 pa bo prejel Žiga Blatnik, predsednik Kolesarskega kluba Završnica.

Najvišjega občinskega priznanja, to je naziva častni občan, letos ne bodo podelili.

Občinska priznanja bo župan Leopold Pogačar podelil ob občinskem prazniku, ki ga v Žirovnici praznujejo 3. decembra, na rojstni dan Franceta Prešerna.

Dražji vrtec v Šenčurju

Šenčur – Občinski svetniki so na predlog vrtca pri Osnovni šoli Šenčur obravnavali sklep o določitvi cen vzgojno-varstvenih programov vrtca. Nove cene so posledica oblikovanja dveh kombiniranih oddelkov, ki jih doslej v Šenčurju še niso imeli, ter višjih stroškov dela. Predlagana cena za oddelek prvega starostnega obdobja se tako zvišuje za 2,25 odstotka na 500 evrov, za oddelek drugega starostnega obdobja pa za 1,98 odstotka na 361 evrov. Cena za kombiniran oddelek znaša 405 evrov. V primerjavi z okoliškimi vrtci je vrtec v Šenčurju še vedno cenejši od vrtca pri OŠ Naklo, v Medvodah in Škofji Loki ter kranjskih vrtcev, dražji pa od vrtca pri OŠ Davorina Jenka v Cerkljah, so pojasnili na občinski upravi.

Popolna zapora mostu v Preddvoru

Preddvor – Občina Preddvor obvešča, da bo danes, 29. oktobra, med 8. in 12. uro zaradi asfaltiranja popolna zapora mostu med Preddvorom in Tupaličami. Zapora v obe smeri bo veljala za ves promet, vključno z avtobusnim. Obvoz je urejen čez Zgornjo Belo ali Breg pri Preddvoru.

vremenska napoved

Danes in jutri bo pretežno jasno, zjutraj in dopoldne bo po nižinah megla. Jutri popoldne se bo zmerno pooblačilo. V nedeljo bo spremenljivo do pretežno oblačno, na zahodu Gorenjske bo občasno deževalo. V ponedeljek bo oblačno in deževno.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK

0/13 °C

SOBOTA

0/13 °C

NEDELJA

6/12 °C

